

Deseta obljetnica Dana državnosti

Ove godine slavimo 10. obljetnicu održavanja konstituirajuće sjednice Sabora koja se dogodila 30. svibnja 1990. godine nakon slobodnih, demokratskih izravnih izbora. Bio je to prvorazredni povijesni događaj jer je nakon polustoljetne vladavine jednostranačkog sustava izabran višestranački Sabor. Time je učinjen odlučan korak na putu demokracije i stjecanja suvereniteta i taj saziv Sabora je ostvario svoju ustavotvornu i državotvornu ulogu.

Taj dan, koji slavimo kao Dan državnosti, ostao nam je u živom sjećanju kako po događaju u saborskoj Velikoj vijećnici, tako i po mnoštvu građana koji su najprije na Markovom trgu, a potom na Trgu Republike i diljem Hrvatske slavili veliku demokratsku pobjedu.

Zastupnici su tada izabrali predsjednika Sabora, predsjednika i članove Predsjedništva Republike i predsjednika Izvršnog vijeća Sabora. Sjednica je prikazana u »Delegatskom vjesniku« br. 570. od 7. lipnja 1990. i u povodu obljetnice Služba za odnose s javnošću Sabora objavila je pretisak tog broja glasila koji donosi govore dr. Franje Tuđmana, Stjepana Mesića i dr. Žarka Domljana i informira o čitavom tijeku sjednice. Saborsko glasilo je potom dobilo novi današnji naziv: »Izvješća hrvatskoga Sabora«.

Govori tek izabраниh najviših državnih dužnosnika sadrže ciljeve nove vlasti i mjere koje treba poduzeti radi njihova ostvarenja. Neke, tada najavljenе, važne zadaće su ostvarene, neke tek polovično i predstoje veliki napori kako bi se u Hrvatskoj oživotorili visoki ideali slobode i blagostanja.

Ž. S.

	Strana
– Uvodnik urednika	2
– Utvrđivanje dnevnog reda	3
– Aktualni sat	7
– Prijedlog ustavnog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj	15
– Konačni prijedlog zakona o ravnopravnoj službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj	23
– Konačni prijedlog zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina	31
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjim poslovima	36
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Sporazum između Republike Hrvatske i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primjeni garancija u vezi s Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja	44
– Prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka i prestanku važenja članka 90. i članka 122. stavka 1. točke 4. Zakona o bankama	46
– Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima	53
– Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva	53
– Odgovori na zastupnička pitanja	53

- 41. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA ODRŽANE 9., 10. i 11. SVIBNJA 2000.
- 4. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA ODRŽANE 10., 11., 12., 17., 18., 19., 24., 25., 26., 31. SVIBNJA TE... 2000.

Utvrdjivanje dnevnih redova

Predsjednica Županijskog doma **dr. Katica Ivanišević** je otvorila 41. sjednicu pozdravljajući sve nazočne, a na njezin poziv Županijski je dom minutom šutnje odao počast svim palim hrvatskim braniteljima i civilnim žrtvama Domovinskog rata te prvom hrvatskom predsjedniku.

Predsjednica Doma **dr. Katica Ivanišević** predložila je dopunu dnevnog reda s prijedlozima zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda (hitni postupak) i o pravima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru (hitni postupak).

Od Hrvatske se ne traži hitnost postupka

U vezi s predloženim dnevnim redom, točnije o Prijedlogu promjena Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj povelu se duža rasprava. Najprije je **dr. Jovan Bamburač (nezavisni)** predložio da se Prijedlog promjene Ustavnog zakona skine s dnevnog reda. Objasnio je da je to i prijedlog zastupnika Stanimirovića ali i da je nastao nakon konzultacija sa Srpskim narodnim vijećem i drugim srpskim udrugama.

– Smatramo da nema nikakve potrebe za takvom hitnošću donošenja ovog Ustavnog zakona koji je zapravo za nacionalne manjine suštinski. Razumno bi bilo da se taj zakon doneše konsenzusom nakon šire rasprave i da se u njemu svakako uključe nacionalne manjine, jer zapravo se radi o njima, naglasio je. Trebalo je čekati da se očituje sa svojim prijedlozima radna skupina koju je imenovao ministar pravosuđa, dodao je naglašavajući kako srpska zajednica apsolutno podržava potrebu naše države da

Prijedlozi dnevnih redova

- **Aktualni sat (ŽD/ZD);**
- **Izveštaj Mandatno-imunitetnog povjerenstva (ZD);**
- **Prijedlog Ustavnog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: Vlada RH; ZD) (u Žup. domu i prvo čitanje);**
- **Konačni prijedlog zakona o ravnopravnoj službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: Vlada RH; ZD) (u Žup. domu i prvo čitanje);**
- **Konačni prijedlog zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (predlagatelj: Vlada RH; ZD) (u Žup. domu i prvo čitanje);**
- **Konačni prijedlog zakona o dopunama Zakona o unutarnjim poslovima (predlagatelj: Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost; ZD) (u Žup. domu i prvo čitanje);**
- **Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o prestanku važenja zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka i prestanku važenja članka 90. i članka 122. stavka 1. točke 4. Zakona o bankama (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);**
- **Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju dodatnog protokola uz Sporazum između Republike Hrvatske i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primjeni garancija u vezi s Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);**
- **Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o pravima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru (predlagatelj: Odbor za zakonodavstvo; ZD);**

uđe u Partnerstvo za mir i druge europske integracije no rečeno nam je (gosp. Montgomery) da se od Hrvatske uopće ne traži donošenje ovog zakona po hitnom postupku.

– Mislimo da smo snažna država koja može na civilizirani način pristupiti ovom problemu a uzore vidimo u rješenjima nekih drugih zemalja, prije svega u rješenju položaja hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj. Naravno, moguća su i neka naša rješenja. Ovu točku treba danas skinuti s dnevnog reda a primjedbe uputiti Vladi radi pomoći da ovaj posao obavi na opće zadovoljstvo, rekao je.

Zvonimir Puljić (HDZ) iznio je stav Odbora za Ustav i Poslovnik o Prijedlogu promjene Ustavnog zakona te napomenuo da je prema članku 137. Ustava Zastupničkom domu nužno prethodno mišljenje Županijskog doma da bi odlučio o pristupanju promjeni Ustava ili Ustavnog zakona. Odbor za Ustav i Poslovnik raspravljao je o ovom Prijedlogu i predlaže Županijskom domu da ga skine s dnevnog reda budući da je Zastupnički dom donio 28. travnja 2000. godine Odluku o pristupanju promjene tog Ustavnog zakona a da nije zatražio prethodno mišljenje Županijskog doma što je suprotno članku 137. Ustava stavak 1, a u vezi sa člankom 127. stavak 3. Ustava Republike Hrvatske.

(Ne)ustavna Odluka Zastupničkog doma

Zastupnički je dom donio Odluku, a i tiskao je u »Narodnim novinama«, za koju je izriječom po Ustavu nužno prethodno mišljenje, upozorio je zastupnik Puljić te rekao da je po stavu Odbora ova Odluka neustavna, u neskladu s ustavnim procedurom za donošenje promjena Ustava i Ustavnog zakona.

Uz to što Odbor predlaže da se ova točka skine s dnevnog reda jer se ne može donositi naknadno mišljenje kad je po Ustavu predviđeno da Županijski dom daje prethodno mišljenje, konstatira se da je u ovakvom postup-

ku Županijski dom spriječen i onemogućen u vršenju svoje ustavne funkcije. Zato je zastupnik predložio da se u dnevni red umjesto toga uvrsti Prijedlog zaključka o sprječavanju Županijskog doma u vršenju njegove ustavne funkcije. Ta tema se već spominjala jer smo bili suočeni s nizom takvih postupaka a mi znamo ulogu Županijskog doma a tu ulogu Zastupnički dom pa i Vlada Republike Hrvatske često u ovom razdoblju i zane-maruje i diskvalificira, rekao je.

Odbor predlaže i odgodu rasprave o prijedlozima zakona o ravnopravnoj službenoj uporabi manjinskog jezika i pisma u Republici Hrvatskoj i o odgoju i obrazovanju na manjinskom jeziku jer članovi Odbora nisu na vrijeme dobili tekstove tih zakona i Odbor nije mogao dati mišljenje, naglasio je. Odbor također traži da se za Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obnovi da prethodno mišljenje kao za organski zakon.

Emil Soldatić (IDS) podržao je iznesena mišljenja o Ustavnom zakonu i iz sadržajnog i proceduralnog razloga podsjećajući da se često ide u izmjene i dopune zakona kojima se mijenja zapravo cijeli zakon. I kod ovog Zakona ukida se oko 40-ak odredbi (ostat će ih 20) i bilo bi bolje predložiti predlagatelju da se ide u potpuno novu izradu Ustavnog zakona, rekao je zastupnik smatrajući da u ovom trenutku u Hrvatskoj postoji politička želja, volja i zrelost da se ta materija riješi na način koji će uvažiti sve potrebne elemente i stavove nacionalnih manjina. **Zvonimir Puljić** ispravio je predgovornika koji je naveo da je predlagatelj Ustavnog zakona Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Zastupničkog doma. Ovlašteni predlagatelj ovog Prijedloga je Vlada Republike Hrvatske i to je trebalo doći najprije na Županijski dom.

Ratko Maričić (SDP) je rekao da su uglavnom točne činjenice koje je iznio zastupnik Puljić i da je očito da je Zastupnički dom raspravljao o Prijedlogu promjena Ustavnog zakona bez Županijskog doma, da je donio Odluku da se u promjene ide i da je na temelju te Odluke Odbor Zastupničkog doma podnio Prijedlog promjena.

Slaže se sa svima koji na tu činjenicu imaju prigovor no predložio je da se sasluša zbog čega je Zastupnički dom proveo ovakvu proceduru smatrajući da se ne može utvrditi da je to protuustavno dok o tome ne donese pravorijek Ustavni sud, mjerodavno tijelo. Prije nego se ta točka skine s dnevnog reda trebalo bi saslušati

• **Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika (predlagatelj Županijski dom; ZD);**

• **Izješće o radu Državnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske za 1999. godinu (ZD);**

• **Izješće o upravljanju državnim robnim zalihama u 1999. godini (ZD);**

• **Izješće Državnog ureda za reviziju o obavljenoj reviziji poslovanja RH-ALAN d.o.o. za 1997., 1998. i 1999. godinu (ZD);**

• **Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obnovi (predlagatelj: Vlada RH; ZD) (u Žup. domu i prvo čitanje);**

• **Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi (predlagatelj: Vlada RH; ZD);**

• **Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda (ZD);**

• **Prijedlog zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (predlagatelj: zastupnica Jadranka Kosor; ZD);**

• **Izješće o radu Vijeća HRT-a tijekom godine 1999.; Izješće uprave HRT-a o radu i poslovanju HRT-a u 1999. godini (ZD);**

• **izbori, imenovanja i razrješenja (ZD);**

• **Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom građivu i arhivima (ŽD);**

• **Prijedlog Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora (predlagatelj: Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora; ŽD);**

• **Nacrt prijedloga zakona o izmjeni i dopuni Zakona o državnim robnim zalihama, s Nacrtom konačnog prijedloga zakona (predlagatelji: zastupnici u Županijskom domu; ŽD);**

• **Prijedlog rezolucije o prekidu suradnje Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava na području bivše Jugoslavije u Den Haagu (predlagatelj: zastupnici u Županijskom domu Hrvatskoga državnog sabora; ŽD);**

• **Izješće Mandatno-imunitetnog odbora (ŽD);**

Osnovano Povjerenstvo za razgovor s prognanim Vukovarcima

U nastavku 4. sjednice Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora predsjednik **Zlatko Tomčić** pozdravio je prisutne zastupnike i izvijestio ih kako na Trgu svetog Marka upravo protesta grupa Vukovaraca zbog zahtjeva za iseljenje iz nastambi u koje su se smjestili nakon što su prognani iz rodnog grada. Predsjednik je predložio formiranje višestranačkog povjerenstva za razgovor s prognanicima iz Vukovara, koje bi predvodio dr. Zdravko Tomac. Zastupljene bi stranke, kao i zastupnici nacionalnih manjina odredile po jednog predstavnika.

Povjerenstvo Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora u sastavu: **dr. Zdravko Tomac, Dino Debeljuh, Ante Đapić, dr. Mate Granić, Želimir Janjić, Damir Jurić, dr. Zlatko Kramarić, dr. Juraj Njavro, Tibor Santo, Branko Tušek i Stjepan Živković** sastali su se s predstavnicima prognanika iz Vukovara, smještenih u hotelima u Zagrebu.

Povjerenstvo je odlučilo predložiti Zastupničkom domu prihvaćanje zaključaka: ocjenjuje se opravdanim nezadovoljstvo prognanika zbog načina na koji ih se pokušalo kolektivno iseliti iz hotela, Zastupnički dom traži od Vlade Republike Hrvatske da svaki prognanički slučaj rješava pojedinačno, budući da svi prognanici prihvaćaju iseljenje nakon što im se omogućio povratak u svoje kuće ili stanove u Vukovaru, te da Vlada Republike Hrvatske svakom prognaniku osigura istu razinu smještaja, ako postoje objektivni razlozi zbog kojih prognanici ne mogu ostati u hotelskom smještaju.

I. K.

predlagatelja ove procedure i objašnjenje zašto je nastao takav odnos Zastupničkog doma prema Županijskom domu.

Zvonimir Puljić rekao je da cijeni pomirljivost predgovornika ali da nikakvo objašnjenje ne može sanirati kršenje ustavne procedure. — Ne postoji takvo obrazloženje, da ga išče-

kujemo i omogućimo kao da sudjelujemo u kršenju ustavne procedure, naglasio je zastupnik izričito se protiveći tome. Jedino što je moguće je da ovlaštenu predlagatelj ponovi proceduru bez grešaka s novim brojem zakonskog prijedloga i da ne krši Ustav, dodao je.

Ivan Brleković (HDZ) je rekao da upravo zbog razloga koje je iznio zastupnik Puljić Odbor za zakonodavstvo nije raspravljao o Ustavnom zakonu. Kao zastupnik slaže se sa svim iznesenim argumentima o povredi Ustava i predložio je da se ta točka uopće ne uvrsti u dnevni red.

A za izmjene i dopune Zakona o obnovi predložio je u ime Odbora za zakonodavstvo da se da prethodno mišljenje. Taj zakon spada u organske zakone odnosno razrađuje materiju koja se odnosi na Ustavom utvrđene slobode i prava čovjeka i građanina (dom).

Zarko Katić (HSL) se uključio u raspravu o neuvrštavanju u dnevni red Ustavnog zakona te pitao predsjednicu Doma je li taj Prijedlog na vrijeme dostavljen Županijskom domu i jesu li bile konzultacije s predsjednikom Zastupničkom domu ili Predsjedništvom Sabora oko redosljeda točaka dnevnog reda. Ukoliko Zastupnički dom i usprkos zahtjevu predsjednice Županijskog doma nije poslušao da se najprije o Ustavnom zakonu raspravlja u Županijskom domu onda bi zastupnik bio sklon, rekao je, da se postupa na način koji je predložio zastupnik Puljić. No rekao je da i dalje smatra da Ustavni zakon ipak nije Ustav.

Što se tiče sadržaja Ustavnog zakona pitanje je da li uopće raspravljati o ovom Zakonu ili pričekati i sustavnije riješiti cijelo područje. Zastupnik smatra da ne treba zaboraviti uvjete u kojima je 1992. godine donesen Ustavni zakon, više od četvrtine Hrvatske bilo je pod okupacijom, no isto tako misli da su se okolnosti u ovih osam godina značajno promijenile. Predloženim izmjenama gotovo dvije trećine Zakona se briše i ostaje uglavnom dio o ljudskim pravima i slobodama koji na kvalitetan način rješava zaštitu naših nacionalnih manjina i što se tiče sadržaja treba podržati predložene izmjene, naglasio je.

Predsjednica Doma **dr. Katica Ivanišević** objasnila je da je saznala preko medija da se o tome raspravljalo u Zastupničkom domu. Poslije sam razgovarala i s predsjednikom Sabora i gospodinom Arlovićem i dobila neka uvjerenja, rekla je, među

ostalim konstatirajući da sjednici nije nazočan predlagatelj.

Mr. Miroslav Rožić (HSP) je naglasio da je procedura temelj demokracije a da nepoštivanje procedure znači da se ne poštuje demokracija. Ustav je temelj pravne države i vidi se da se radi o kršenju Ustava. U demokraciji me ne zanimaju razlozi zbog kojih se krši Ustav (odgovor zastupniku Maričiću – »nešto je drugo u onome što se nazivalo demokratski centralizam prije dvadesetak godina«) i očito je da se krši Ustav i ova se točka mora skinuti s dnevnog reda.

Ratko Maričić replicirao je predgovorniku rekavši da se nije upuštao u ocjenu postupka s Ustavnim zakonom iako je pravnik. »Možda gosp. Rožić ima dovoljno stručnosti da ocijeni da je postupak protuustavan i ja mu na tome mogu samo pozavidjeti. Mi se možemo složiti ili ne oko ustavnosti postupka no konačnu riječ ima Ustavni sud i to će imati pravne posljedice«, rekao je, među ostalim. **Mr. Miroslav Rožić** je odgovorio da je mišljenje dao Odbor za Ustav i Poslovnik pa ako njegovo mišljenje nije meritorno neka se onda raspusti taj Odbor.

Dražen Bobinac (HDZ) zahvalio je predgovorniku na svemu što je rekao a pravo je nekog da misli da (ne)može osporiti ustavno pravo.

Tužba Ustavnom sudu?

Dr. Tereza Ganza-Aras (LS) rekla je da je problem vrlo težak i kompliciran i da se o tome raspravljalo na Odboru za Ustav i Poslovnik. Ako se ova točka ne uvrsti u dnevni red nismo zapravo riješili ništa jer je po ocjeni Odbora već napravljen proceduralni propust. Županijski dom nema ovlasti da poništava nešto što je donio Zastupnički dom pa je jedino rješenje da se ovo uputi Ustavnom sudu i da Ustavni sud razriješi problem a ovu točku sada ne uvrstiti u dnevni red, predložila je zastupnica. O sadržaju Ustavnog zakona (prijedlog zastupnika Bamburača) raspravljat ćemo kad dođe na dnevni red, smatra zastupnica.

Branko Močibob (HDZ) ne vidi potrebu da predlagatelj dodatno objašnjava jer je očita povreda Ustava. Pridružio se zastupniku Ganza-Aras u njezinom prijedlogu i založio se za izjašnjavanje i pokretanje ustavne tužbe na ovoj sjednici.

Predsjednica Doma **dr. Katica Ivanišević** predložila je pak da se glasuje o prijedlogu Odbora za Ustav i Poslovnik da se Prijedlog promjene

Ustavnog zakona ne uvrsti u dnevni red i da se kao novi prijedlog stavi u saborsku proceduru. Zastupnici su glasovanjem prihvatili taj prijedlog.

Prihvaćen je i novoformuliran prijedlog zastupnice Ganza-Aras da Odbor za Ustav i Poslovnik razmotri pitanje u vezi s Ustavnim zakonom i predloži Domu eventualno podnošenje tužbe Ustavnom sudu.

Zatim je Županijski dom prihvatio predloženi dnevni red, ali, dakle, bez Prijedloga promjene Ustavnog zakona. Za Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obnovi utvrđeno je da je potrebno prethodno mišljenje.

Predsjednik Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora, **Zlatko Tomčić**, je na početku 4. sjednice Zastupničkog doma upozorio zastupnike da je Konačni prijedlog dnevnog reda dopunjen s točkama pod rednim brojevima 1., 14. i 15., odnosno Izvješćem Mandatno-imunitetnog povjerenstva, Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi, te Konačnim prijedlogom zakona o izmjeni i dopuni Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda (hitnim postupkom).

Iz Konačnog prijedloga dnevnog reda izostavljen je Konačni prijedlog Poslovnika Zastupničkog doma, o čijem uvrštavanju će se zastupnici izjasniti nakon što Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav dostavi izvješće.

Predsjednik je pozvao zastupnike da se izjasne o predloženom hitnom postupku za 5 točaka dnevnog reda; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka i prestanku važenja članka 90. i članka 122., stavak 1., točka 4.; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju dodatnog protokola uz sporazum između Republike Hrvatske i Međunarodne agencije za atomsku energiju, o primjeni garancija u vezi s ugovorom o neširenju nuklearnog oružja, Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o pravima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru, Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika, čiji je predlagatelj Županijski dom, te Prijedlog i Ko-

načni prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda.

Napomenuvši kako se Odbor za zakonodavstvo protivi prijedlogu da se Zakon o prestanku važenja Zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka i o prestanku važenja članka 90. i članka 122., stavka 1. točke 4., donese hitnim postupkom, predsjednik je upitao ima li tko primjedbi na donošenje nabrojanih Zakona hitnim postupkom.

Vladimir Šeks (HDZ) predložio je redovnu proceduru pri donošenju Zakona o restrukturiranju banaka i prestanku važenja članka 90. i 122., stavak 1. točka 4., sukladno preporuci Odbora Zastupničkog doma za zakonodavstvo budući da stavljanje zakona izvan snage zahtijeva temeljitiju raspravu i prosudbu o efektima tog čina i da prema odredbama koje su na snazi Vlada može, ali i ne mora sanirati banke.

Mr. Mato Arlović (SDP) predlaže usvajanje hitnog postupka, iako je točno ono što je iznio zastupnik Šeks. Rasprava o Hrvatskoj narodnoj banci i prilikom donošenja Proračuna pokazala je da je Zakon o restrukturiranju i sanaciji banaka ispunio svoju funkciju i da nema razloga za njegovo daljnje postojanje. Osim toga, i dalje postoje obveze Republike Hrvatske i njen Proračun, koje proizlaze iz odredaba spomenutog Zakona, a u dijelu gdje je sanacija već prihvaćena. Dovođenje tog procesa posao je Agencije, a ne države.

Mladen Godek (HSL) zatražio je da Zakon o sanaciji i restrukturiranju banaka prođe redovnu proceduru. Ispravio je i »uzurpaciju« koju je učinio Vladimir Šeks, jer je govorio u ime Odbora za zakonodavstvo. Iako njegova predsjednica, Ingrid Antičević-Marinović nije prisutna, zastupnik Godek, kao njezin zamjenik, smatrao je svojom dužnošću potvrditi ispravnost Šeksovih navoda u ime Odbora.

Vladimir Šeks (HDZ) je kazao kako nije govorio u ime Odbora za zakonodavstvo, već je iznio svoje stajalište, napominjući identičnost sa stajalištem Odbora.

Godek je odgovorio kako ne bi bilo zabune da Vladimir Šeks nije spomenuo Odbor.

Predsjednik Tomčić drži da je ovaj put u pravu Vladimir Šeks i da je doista govorio u svoje ime, a samo interpretirao stajalište Odbora. Na upit protivi li se još netko primjeni hitnog postupka za navedene zakonske prijedloge, za riječ se javio **Damir**

Kajin (IDS), koji je predložio da se o Prijedlogu zakona o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda raspravlja u prvom čitanju, budući da tekst Prijedloga nije još dostavljen i da zastupnici Kluba IDS-a nemaju uvid u taj tekst.

Predsjednik je upozorio da je Prijedlog zakona dostavljen.

Zastupnici su potom glasovali o predloženim hitnim postupcima i odlučili ih prihvatiti; Konačni prijedlog zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka i prestanku važenja članka 90. i članka 122. stavka 1. točke 4. (66 »za«, 39 »protiv«); Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju dodatnog protokola uz Sporazum između Republike Hrvatske i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primjeni garancija u vezi s Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja (jednoglasno), Konačni prijedlog zakona o pravima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru (96 »za« i 8 »protiv«), Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika (jednoglasno) i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda (54 »za« i 47 »protiv«).

Budući da prigovora na predloženi dnevni red, kao ni na dopunu točkama 1. (Izvrješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva) i 14. (Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima od posebne državne skrbi) nije bilo, on se smatra usvojenim.

Dnevni je red naknadno dopunjen Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu za naftne derivate (na predloženu primjenu hitnog postupka primjedbi nije bilo).

Dopuna dnevnog reda

Sukladno članku 194. stavak 2. Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora tijekom sjednice Zastupničkog doma predsjednik **Zlatko Tomčić**, predložio je dopunu dnevnog reda sa 19 točaka: **Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost; Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o posebnom porezu na naftne derivate; Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile; Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na alkohol; Prijedlogom i**

Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na pivo; Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na kavu; Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o izmjeni Zakona o posebnom porezu na duhanske proizvode; Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o stopama doprinosa za zdravstveno osiguranje; Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje od 1. lipnja do 31. prosinca 2000. godine; Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o ovlasti Vlade Republike Hrvatske za osnivanje fundacije za provedbu međunarodnih programa za poticanje povratka; Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o izmjeni Zakona o izvršavanju kazne zatvora; Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji; Prijedlogom zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije; Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj reviziji; Prijedlogom zakona o dopunama Zakona o porezu na dobit; Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak; Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru te Izvrješćem o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja od ožujka 1999. do travnja 2000. godine.

Predsjednik je naglasio kako je Vlada Republike Hrvatske povukla iz dnevnog reda Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate, te je potom upitao ima li tko primjedbi na predloženi hitni postupak za prvih 11. točaka dopune dnevnog reda.

Za riječ se javio **Vladimir Šeks (HDZ)** koji je istaknuo da se radi o setu zakona koji zadiru u sustav zdravstvenog osiguranja, mirovinskog osiguranja, a tu su i zakonski prijedlozi koji se odnose na pretvorbu i privatizaciju. Zastupnik se ne protivi primjeni hitnog postupka za predložene navedene točke, ali drži kako bi se o njima trebalo raspravljati na posebnoj sjednici Zastupničkog doma, a ne u nastavku 4. sjednice, kako bi se zastupnici imali vremena pripremiti za kvalitetnu raspravu.

Predsjednik Tomčić je pojasnio kako će se 4. sjednica nastaviti još dva tjedna, zaključno do 3. lipnja, a 30. svibnja održat će se zajednička svečana sjednica Županijskog i Zas-

tupničkog doma, povodom 10. godišnjice Dana državnosti. 5. sjednica bit će zakazana za termin od 14. do 23. lipnja, pa će zastupnici imati dovoljno vremena za pripremu, budući da će se u sljedeća dva tjedna raspravljati samo o zakonskim prijedlozima koji su ranije uvršteni u dnevni red.

Damir Kajin (IDS) predložio je da se ovih 19 točaka razmatra od 29. svibnja do 3. lipnja.

Predsjednik je zahvalio na iznesenim primjedbama, ali podsjeća kako će sve točke koje su odbori raspravili i koje će zastupnici pripremiti biti spremne za raspravu u Zastupničkom domu, budući da se približava lipanj i da se priprema još nekoliko projekata koje će trebati raspraviti do kraja lipnja, kako bi se izbjegla izvanredna sjednica u srpnju.

Uz suglasnost zastupnika, jer se

radi o presedanu u odnosu na Poslovník, predsjednik je pozvao zastupnike da se izjasne o predloženom hitnom postupku za 11 zakonskih prijedloga. **Zastupnici su većinom glasova, uz 4 glasa »protiv« podržali donošenje tih zakona po hitnom postupku.**

Nije bilo primjedbi na uvrštavanje preostalih točaka u dnevni red.

Đ. K.; I. K.

AKTUALNI SAT

Reprogramiranje dugova HBOR-u i Jadranskoj banci; ošteta Italije za logoraše

Dr. Paško Bubalo (HDZ) postavio je dva pitanja. Prvo je vezano za, kako kaže, najteži problem šibenskog hotelijerstva – reprogramiranje dugova prema HBOR-u i Jadranskoj banci. Ustvrdio je i kako je reprogramiranje izvršeno u preostale tri dalmatinske županije te da očekuje isti postupak prema šibenskom hotelijerstvu.

U drugom pitanju zastupnik se osvrnuo na logore, kojih je bilo u Dalmaciji za vrijeme talijanske fašističke okupacije, te rekao da je uduga logoraša još 1998. godine poslala podnesak Ministarstvu vanjskih poslova kako bi se od Republike Italije tražila ošteta za vrijeme provedeno u tim logorima. Konkretno pitanje je što Vlada misli poduzeti glede navedenog problema, napomenuvši da je isto pitanje postavio u ovom Domu i prije dvije godine.

Na prvo pitanje odgovorio je potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** i rekao da je Vlada, kao jednu od mjera za pripremu turističke sezone, navela i odluku o reprogramu dospjelih plasmana prema hotelima iz razloga što u prošloj godini zbog kosovske krize poslovanje nije omogućilo vraćanje kredita. U realizaciji te odluke postoje i određene teškoće s nekim bankama, a te probleme Ministarstvo turizma i Ministarstvo finan-

cija svakodnevno rješavaju, a odnosi se na šibensko područje, pojasnio je potpredsjednik Vlade.

Na drugo pitanje, zamjenik premijera **dr. Goran Granić** obećao je pismeni odgovor.

Dugovi trgovačkih društava; Zakon o povratu imovine

Što Vlada misli poduzeti glede zaštite vjerovnika kojima su dužnici trgovačka društva te misli li mijenjati Zakon o povratku imovine, pitanja su koja je postavila **mr. Ankica Mamić (LS)**.

U svezi s prvim pitanjem je rekla da trgovačka društva za dugove u svom poslovanju odgovaraju samo imovinom koja je upisana u registar poduzeća te da je žiro-račun tog poduzeća često blokiran, dok oni i dalje posluju drugim računom otvorenim na ime članova obitelji. Na taj način, tvrdi zastupnica, vlasnici se smiju svojim vjerovnicima koji dugovanja ne mogu naplatiti niti ovrhom.

Što se Zakona o povratu imovine tiče, gđa Mamić je konstatala da je na njega upućen velik broj prigovora, te pitala, ako Vlada ne misli mijenjati neke elemente zakona, misli li barem ubrzati procese povratka imovine.

Potpredsjednik Vlade, **Slavko Linić** smatra da je istina da su u Hrvatskoj vjerovnici ugroženi te da je to jedan od razloga organiziranja rada posebne koordinacije za borbu protiv gospodarskog kriminala. Naglasio je da je Kazneni zakon u fazi izrade te da će uskoro doći i na zastupničke klupe, a novitet će u njemu biti da će sankcionirati i nesvjesno i nepažljivo uzrokovane teške posljedice za vjerovnike. Koordinacija je zaključila i da

državno odvjetništvo krene u procesuiranje mnogih postupaka kako bi se što aktivnije svi segmenti hrvatske države uključili u borbu protiv neodgovornih dužnosnika i onih koji sadašnje zakonske propise zloupotrebljavaju za stjecanje osobne koristi, drži gosp. Linić. Zaključio je da će ovakav pristup do kraja godine sigurno polučiti efekte kojima će se zaštititi vjerovnici.

Zamjenik premijera **dr. Goran Granić** odgovorio je na drugo pitanje i rekao da Vlada analizira stanje te da sada ne može reći hoće li biti potrebne zakonske promjene ili promjene u praksi. Problem je, kaže, težak i pri-

O redosljedu postavljanja pitanja na aktualnom satu

Prije početka aktualnog sata na 41. sjednici Županijskog doma, **mr. Miroslav Rožić (HSP)** je konstatalo kako su zastupnici Doma uz poziv na sjednicu dobili i dopis u kojem stoji da će se aktualni sat nastaviti prema redosljedu koji je utvrđen na prošloj sjednici, tj. od zadnjeg zastupnika koji je tada postavio pitanje te da je to odluka ovog Doma. Usprkos nastojanjima, kaže, nije uspio u fonogramu prošle sjednice pronaći takvu odluku. Jedino je našao takav prijedlog predsjednice Ivanišević, no on ne može biti zaključak Županijskog doma, smatra g. Rožić.

Dr. Katica Ivanišević mu je odgovorila kako je točno da je to predložila, a budući da nitko nije imao ništa protiv smatra da glasanje nije bilo potrebno.

mjena postojećeg zakona nije do sada išla prema planu, ali se nada da će uskoro Vlada izraditi paket mjera za otklanjanje tih problema.

Nasilje na sportskim priredbama

U posljednje vrijeme sve smo više svjedoci tužnih i tragičnih izvješća s naših sportskih borilišta, koja se nažalost pretvaraju u arene kaosa, tučnjave, straha i suzavaca, a nasilje se često prenosi i na ulice, drži **Ivan Brleković (HDZ)**. Pitao je, uočava li Vlada ovo veliko društveno zlo koje nas je stiglo te što po tom pogledu poduzima i namjerava li nešto poduzeti. Isto tako zastupnika zanima možemo li uskoro očekivati zakonske regulative, poglavito Zakone o navijačima po uzoru na Njemačku, Italiju ili Nizozemsku koje su ove probleme uspješno riješile zahvaljujući odlučnim akcijama svojih vlada i drugih kompetentnih tijela.

Vlada Republike Hrvatske na različite načine priprema za rješavanje ovog problema, rekla je potpredsjednica Vlade **Željka Antunović**. Suradnja s Vijećem Europe već je odavno uspostavljena u tom smislu, a održani su i različiti instruktivni seminari koji bi trebali pomoći sportskim savezima i pojedinim klubovima za koje je taj problem vezan, naglasila je gđa Antunović. Vlada će uskoro, kaže, predložiti različite mjere i zatražiti od svih da se tih mjera i pridržavaju, a inzistirat će i da institucije države dosljedno provode zakone i štite eventualno ugrožene građane.

Gospodarska i demografska obnova Vukovara; program zapošljavanja

Mr. **Vlado Ošust (HDZ)** pitanja je uputio zamjeniku predsjednika Vlade, a zanimalo ga je hoće li Vlada predložiti poseban zakon o gospodarskoj i demografskoj obnovi Grada Vukovara te kada će donijeti program zapošljavanja koji će zaustaviti negativne tendencije rasta broja nezaposlenih u Republici Hrvatskoj.

Vlada razmišlja o pripremi posebnog zakona za poticanje gospodarskog razvoja svih krajeva koji su bili ugroženi ratom i posebnog zakona o Vukovaru, odgovorio je dr. **Goran Granić**.

Na drugo pitanje odgovor je dao potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** te naglasio da program Vlade jasno

naznačava kako će se direktnim zakonskim projektima u poreznoj domeni i stimulaciji ulaganja privatnog kapitala, koji će biti u proceduri tijekom idućeg mjeseca, pokušati riješiti pitanje nezaposlenosti. Ovaj dio programa je u rukama poduzetnika i financijskih investitora, dok će ostatak posla morati obaviti zastupnici, a odnosi se na niz promjena u poreznom dijelu zakonodavne inicijative, pojasnio je gosp. Linić. Također je naznačio da u taj program ulazi i što brža privatizacija realnog gospodarstva te dokapitalizacija.

Područne jedinice hrvatskih branitelja Duga Resa i Slunj; dugovanja poduzeća »Montmontaža«

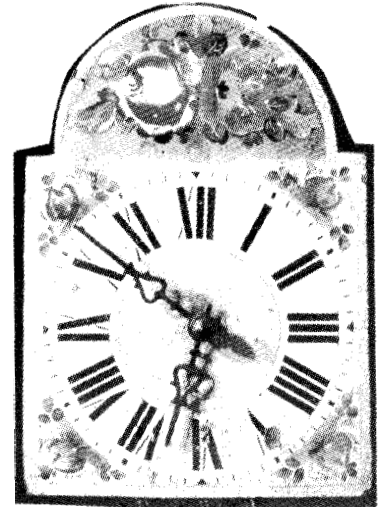
Ivan Novosel (HDZ) uputio je pitanje kako bi Vlada preispitala uredbu o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata kojom su ukinute područne jedinice Duga Resa i Slunj, čime su stradalnici Domovinskog rata stavljeni u podređeni položaj u odnosu na stradalnike iz II. svjetskog rata koji tamo imaju svoju podružnicu. Drugo pitanje postavio je zamjeniku premijera, a u njemu traži rješenje pitanje neisplaćenih plaća od 1993. godine radnicima »Montmontaže« koji rade u Libiji, naglasivši da se »Montmontaža« na to obvezala i dala Libiji jamstva.

Zamjenik ministra hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata **Josip Vdović** rekao je kako nije točno da će hrvatski branitelji biti zakinuti ukidanjem podružnica Duga Resa i Slunj jer do toga neće doći. Neće postojati više svakodnevni rad od 8,30 do 16,30, ali će postojati uredovni dani kada će te dvije područne jedinice biti na usluzi hrvatskim braniteljima, pojasnio je zamjenik ministra.

Nadležne službe obrađuju predmet naveden u drugom pitanju i čim on do mene stigne dostavit ću Vam ga, jer mislim da to pitanje zaslužuje pozornost i poduzet ćemo sve da se ono razriješi, odgovorio je dr. **Goran Granić**.

Prekid gradnje državnih objekata; bolja informiranost saborskih zastupnika

Milan Galić (HDZ) je rekao da se u Ličko-senjskoj županiji u zadnje vrijeme zatvaraju gradilišta s kojih odlaze radnici. Najčešće se, kaže,

radi o objektima i zemljištima koje su općine ili gradovi darovali Vladi radi izgradnje stanova za invalide Domovinskog rata, Doma umirovljenika ili škole. Što Vlada misli učiniti s tim objektima jer je sadašnji odnos spram njih vrlo neracionalan, pitao je zastupnik. Drugo na što je ukazao, je odgovornost Vlade glede slabe informiranosti zastupnika o istražnim radnjama istražitelja Međunarodnog suda na području Ličko-senjske županije. Dodao je kako ima saznanja da se tamo rade i neke tajne radnje o kojima bi također htio biti obaviješten.

Na prvo pitanje odgovor je dao zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Venko Ćurlin**. Rekao je da je do smanjenja opsega radova na izgradnji stanova za stradalnike Domovinskog rata kao i do smanjivanja opsega radova na objektima infrastrukture došlo radi redukcije proračunskih sredstava. U svakom slučaju, kaže g. Ćurlin, vjerojatno će Ministarstvo pred Vladu izići s prijedlogom da se omogući dovršenje tih objekata te ako sredstva neće u cijelosti biti osigurana iz sredstava obnove, onda će troškovi ići na račun samih objekata.

U odgovoru dr. **Gorana Granića** stoji da će Vlada nakon završetka istrage na području Gospića pripremiti izvješće koje će dostaviti jednom i drugom saborskom domu. Dodao je kako će se Vlada zalagati za to da buduće istražne radnje tog tipa na području Republike Hrvatske rade naši organi a da predstavnici Međunarodnog suda budu samo promatrači.

Dobivanje hrvatskih domovnica

Mogućnost smanjenja poteškoća radi dobivanja domovnica osobama koje ne žive momentalno u našoj državi, ali su ovdje rođene prije II. svjetskog rata, bilo je pitanje koje je uputio **Aldo Skira (IDS)**. Dodao je kako u konkretnom slučaju, osobe posjeduju nekretnine i stambene objekte na području Istre, a najvjerojatnije bi htjeli i živjeti u Hrvatskoj.

Odgovor na to pitanje je dao **Josip Vresk**, pomoćnik ministra unutarnjih poslova. Rekao je da sve osobe koje imaju uvjete za dobivanje hrvatskog državljanstva će ga sigurno i dobiti podnesu li za to zahtjev. Nema nikakve zapreke da i osobe u konkretnom slučaju ne postanu hrvatski državljani, kaže zamjenik ministra, te je pozvao zastupnika da mu se osobno obrati kako bi mogao raspolagati s preciznim podacima.

Gospodarska obnova Virovitičko-podravške županije

Stjepan Mikošić (HDZ) je ukazao na situaciju u kojoj se nalazi Virovitica i bliža okolica i rekao da je tamo u godinu dana šest poduzeća otišlo u stečaj te da gospodarska i socijalna problematika poprimaju gotovo dramatične raspone. Pitao je, namjerava li Vlada što i kada poduzeti da se ovakva situacija prekine i da prestane porast nezaposlenosti, već obrnuto, kako je Vlada i obećavala.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** je naglasio kako je šokiran nepoznavanjem pravnog sustava Republike Hrvatske i neznanjem što to znači stečaj. Netko tko je imao namjeru baviti se gospodarskim kriminalom progurao je tezu da je stečaj zatvaranje radnih mjesta, a on ustvari znači obračun između vjerovnika i dužnika, pojašnjava g. Linić. Za stečaje, dalje kaže, da će biti prisutni, jer da je to jedino pravno rješenje problema koje je ostalo, ukoliko ne dođe do dogovora između vlasnika i uprave poduzeća kao dužnika i radnika kao vjerovnika. Očekuje da će do kraja ovog mjeseca biti izrađen Zakon o stečajnom postupku u kojem bi se pokušalo u preustroju štititi stečajnog dužnika. Radi se također i na tome da država bude jedan od odgovornih vlasnika, i da od prvog svibnja ispunjava obveze prema radnicima, zaključio je potpredsjednik Vlade.

Željka Antunović potpredsjednica Vlade, se nadovezala, rekavši da je

zastupnik postavio pitanje implicirajući da je ova Vlada socijalno neosjetljiva. Gospodarska pravila, nemaju baš puno veze sa socijalnom osjetljivošću, jer je riječ o jednom drugom području, gdje se kroz gospodarsko i tržišno ponašanje pokušava osposobiti hrvatsko gospodarstvo kako bi normalno funkcioniralo, smatra potpredsjednica Vlade. Zaključila je da ne smijemo više nikada dozvoliti da se vodi socijalna politika u gospodarstvu, jer nas je ona dovela u ovu tešku situaciju, koju će Vlada riješiti uz pomaganje socijalno ugroženim građanima.

Olakšice pri oporezivanju

Mr. Vladimira Mesarića (KDM) zanimalo je hoće li se za 2000. godinu gospodarskim subjektima u Republici Hrvatskoj investicije uzeti u obzir kod oporezivanja, odnosno hoće li reinvestiranje donositi neke olakšice pri oporezivanju. Zastupnik smatra da je to važno znati radi planiranja.

U tijeku je izrada izmjene i dopune Zakona o porezu na dobit u kojem će jedna od odredbi biti i tretiranje zadržane dobiti, drugim riječima, na taj bi se način poticalo ulaganje, odgovorio je zamjenik ministra financija **mr. Damir Kuštrak** i dodao da će isti problem biti zahvaćen i Zakonom o poticanju ulaganja koji je također u pripremi.

Trihinelozu u Osječko-baranjskoj županiji; nepodmirene obveze prema seljacima

Može li odluka, kakvu je Vlada donijela u sustavnoj borbi protiv trihineloze u Vukovarsko-srijemskoj županiji, biti donesena i za Osječko-baranjsku županiju u kojoj je taj problem još i veći, pitao je **Željko Režić (HSL)**. Njegovo drugo pitanje odnosilo se na obvezu otkupa pšenice iz 1999. godine koja nije podmirena, te može li se znati kada će podmirenje uslijediti.

Cjelokupne mjere protiv trihineloze započele su od najugroženijih područja, a nastavit će se u svim županijama, pa tako i u Osječko-baranjskoj i bit će realizirane u roku od mjesec dana, odgovorio je ministar poljoprivrede i šumarstva **Božidar Pančetić**.

Na drugo pitanje odgovor je dao ministar gospodarstva **Goranko Fižulić**. Rekao je kako je u gospodarstvu zatečen dug od 36 milijuna kuna prema seljacima za neisplaćeni otkup

pšenice u prošloj godini. Cjelokupni dug je podmiren zaključno s prošlim tjednom i to iz prihoda ostvarenih izvozom te iste pšenice, naglasio je ministar gospodarstva.

Pripreme za mirovinsku reformu; prometne nesreće s tzv. test vozilima

Dva pitanja postavio je i **Žarko Katić (HSL)**. Zanimalo ga je kako teku tehničke pripreme za primjenu mirovinske reforme, posebno onog dijela koji se odnosi na sustav kapitalizirane štednje i izdvajanje pet posto na osobne račune uposlenika. Drugo pitanje se odnosilo na prometne nesreće koje uzrokuju vozači tzv. test vozila tj. ljudi koji dođu na prezentaciju novih modela automobila, a koje su sve učestalije. Konkretno je pitao, postoji li mogućnost da osobe koje žele voziti takve automobile donesu određenu potvrdu da nisu prometno kažnjavani i da nemaju nezgodne navike u vožnji.

Ministar rada i socijalne skrbi, **Davorko Vidović** je rekao da je postupak mirovinske reforme u tijeku te da je početak primjene individualne kapitalizirane štednje odgođen za 1. srpnja 2001. godine. U svrhu mirovinske reforme oformit će dvije institucije, registar osiguranika i agenciju za nadzor mirovinskih fondova za koje će se koristiti krediti Svjetske banke u iznosu od 30 milijuna dolara, dok će ukupni trošak mirovinske reforme iznositi oko dvije i pol milijarde kuna, pojasnio je ministar.

Što se tiče drugog pitanja, pomoćnik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk** je rekao kako ne postoje nikakve vozačke dozvole koje bi osiguravale da za upravljačem određenog automobila sjedi vozač s više iskustva ili znanja. Svaka osoba koja položi vozački ispit i pritom je punoljetna ima pravo na izdavanje vozačke dozvole, a kad bi postojao propis kojim bi se tražili neki drugi uvjeti, pomoćnik ministra smatra da bi bio protuustavan.

Na ovoj su sjednici zastupnici postavljali pitanja vezana uz gospodarstvo, prognanike, javne medije. Predviđen Poslovníkom da traje jedan sat i ovaj put je Aktualni sat

produžen. Pitanja je postavilo 17 zastupnika.

Prognanici; cijena benzina

Prva je bila **Marija Bajt (HDZ)**. Prvo pitanje upućuje premijeru Ivici Račanu, u ime stanovnika Okučana (okupirani od 1991. godine do svibnja 1995.) oslobođenih u »Bljesku«. Podsjeća – stanovnici srpske nacionalnosti, premda u više navrata pozivani da ostanu, samovoljno su napustili Okučane te smatra da prema važećim zakonima nemaju status prognanika. Na području je smještena 871 obitelj, izbjegla pod pritiskom iz BiH, od kojih se 835 ne želi vratiti u Republiku Srpsku ili Vojvodinu.

Strahujući da će se izmjenama i dopunama Zakona o obnovi izjednačiti agresora i žrtvu pita – što će Vlada učiniti da zaštiti prognane Hrvate u Republici Hrvatskoj i osigura im trajni smještaj, koji je prema Programu povratka obvezujući. Zbog spominjanja alternativnog smještaja potpredsjednice Vlade u više navrata, nameće se još jedan novi termin »hrvatska prognanička emigracija«.

Drugo je pitanje bilo upućeno ministru gospodarstva. Kod posljednje korekcije cijena naftnih derivata, odnosno smanjenja cijena samo diesel-goriva i lož ulja ekstralako od 3. svibnja 2000. dalo se obrazloženje da cijene benzina ostaju nepromijenjene jer je porastao tečaj dolara što ima bitan utjecaj na cijenu nafte te nema osnove za sniženje cijene benzina. Konkretno pitanje – iz koje se nafte proizvode motorni benzini a iz koje diesel-gorivo, s obzirom na to da su cijenu goriva vezali uz tečaj dolara i zašto onda nisu pojeftinili i ostali energenti bitni za gospodarstvo. Ukapljeni naftni plin i mazuti imaju tendenciju sniženja na svjetskom tržištu.

Nitko normalan u Hrvatskoj ne izjednačuje žrtvu i agresora, odgovorio je premijer **Ivica Račan**, pa nije lijepo da zastupnica za to optužuje Vladu. Demokratska Hrvatska i Sabor štitić će sve građane Hrvatske jer su oni pred zakonom i Ustavom izjednačeni u svojim pravima i obvezama. To se u ovom slučaju odnosi na sve programe, izbjegle i raseljene.

Što se tiče Hrvata prognanih iz BiH koji se ne žele vratiti, Hrvatska je preuzela i preuzimat će obvezu da im pomogne u njihovu izboru.

Odgovor na drugo pitanje dobit će zastupnica u pisanom obliku zbog odsutnosti ministra gospodarstva Go-

ranka Fižulića i s time je zastupnica Bajt bila suglasna.

Pretvorba i privatizacija; vodna naknada

Marijan Maršić (HSS) je upitao – kada će biti u proceduri zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije?

Drugo pitanje – što Vlada poduzima i kako namjerava riješiti problem vodne naknade u Vukovarsko-srijemskoj, Brodsko-posavskoj i Slavonsko-požeškoj županiji. Naplate u iznosu 10–20 posto nisu dostatne za najosnovnije održavanje vodnih sustava, a većina seljaka nije u stanju plaćati vodnu naknadu. Značajna ulaganja traže hidromelioracijski odvodni sustavi u Slavoniji i Baranji, zapušteni u vremenu okupacije.

Odgovor premijera **Ivice Račana** – pred Domom se Vlada obvezala uputiti zakon u proceduru tijekom ovog mjeseca. O tome će biti govora na sjednici Vlade i nakon toga slijedi postupak donošenja.

Na drugo pitanje, jer je iz domene Državne uprave za vode, bit će odgovoreno pismeno, kazao je **Radimir Čačić**, ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo, i s time se zastupnik složio.

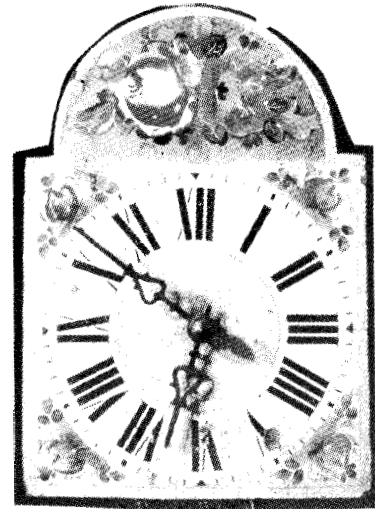
Decentralizacija Hrvatskih šuma

Dragutin Vrus (SDP) sukladno predizbornim obećanjima prenosi pitanje Čabrana – hoće li doći do decentralizacija Hrvatskih šuma i do koje razina (uprava šuma bi trebala imati ovlasti na razini županije). Dva i pol posto koliko se dobiva od šumskog doprinosa nije dosta za opstanak stanovništva na tim prostorima. S obzirom na brojne stručne kadrove, koliko ih Gorski kotar ima, očekuje da učine više za svoj kraj.

Ministar poljoprivrede i šumarstva **Božidar Pankretić (HSS)** na želi prejudicirati ali vjeruje da će u dogovoru s poduzećem Hrvatske šume ići u smjeru decentralizacije i što boljeg poslovanja poduzeća. Što se drugog pitanja tiče poznat je njegov stav o stručnosti, odgovornosti i sposobnosti, po kojem će postupati.

Uvećane plaće

Ivan Štajduhar (SDP) je upitao zašto se ne postupa po Zakonu o područjima od posebne državne skrbi i ne isplaćuju uvećane plaće financiranim iz državnog proračuna. Ove godine velik broj djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova odlazi u mirovi-

nu, što će im se odraziti na osnovicu mirovine.

Odgovorio je **Josip Vresk**, zamjenik ministra unutarnjih poslova. Plaće djelatnika Ministarstva se obračunavaju po zakonu koji jedva poveže sve djelatnike. Raspoloživo s podatkom da u mirovinu odlazi 350 djelatnika i ostvaruju pravo na mirovinu tijekom cijele godine na teritoriju cijele Republike Hrvatske. Ivan Štajduhar je akcentirao da će bez primjene obračuna koji je spomenuo osnovica biti puno manja, što je Josip Vresk potvrdio, ali ako se plaće djelatnicima obračunavaju po propisu koji je na snazi. Predsjedatelj je nakon toga rekao zastupniku da može zatražiti i pisani odgovor.

»Haški kopački«; prioritet Dnevnika

Dr. **Anto Kovačević (HKDU)** je upitao – ima li Vlada kakvo izvješće o »kopianjima po živim hrvatskim ranama«, odnosno »genijalnih haških kopača u Gospiću« i hoće li biti podnijeto izvješće.

Drugo je pitanje prigovor uredniku Dnevnika što je, umjesto da prvom vijesti obilježi petu obljetnicu »Bljeska«, kao prvu, prikazao dolazak američkih marinaca u Dubrovnik koji je preko noći pretvoren u »border«. Zanima ga jesu li dame platile PDV.

Primjedbu na neprimjereni izraz za međunarodnu instituciju stavio je predsjedajući, a uvrijeđen odgovorio dr. **Andro Vlahušić** da je Dubrovnik sa zadovoljstvom primio američki nosač aviona i sve njihove časnike, očekujući ispriku zbog vrijeđanja grada.

Dr. **Anto Kovačević** ne odriče Dubrovniku kulturni, povijesni i civilizacijski značaj, ali napominje da je pitanjem ukazao na redosljed vijesti. Dolasku marinaca data je prednost pred obilježavanjem »Bljeska«, bila je to tek deseta vijest.

Na prvo pitanje premijer **Ivica Račan** odgovara da će izvješće biti dostavljeno ovih dana čim ga sastave nadležni hrvatski državni organi. Nećemo si pomoći diskvalifikacijom međunarodnih institucija jer nas to može vratiti u fazu sukoba s međunarodnom zajednicom.

Što se tiče upita o plaćanju PDV-a shvaća ga kao poziv za legalizacijom prostitucije, na što je dr. **Kovačević** odgovorio da je time vlast već legalizirala prostituciju. Posredovao je predsjedavajući prijedlogom da se Vlada očituje pismeno.

Prijeteći balvani i turizam

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) je uvodno rekla da je u ovih sto dana nova vlast Hrvatsku približila vratima Europe, te svijet više ne razgovara o Hrvatskoj nego s Hrvatskom. Plodovi uspješne politike viđeni su za uskrasnih i prvosvibanjskih blagdana nagovješćujući dobru turističku sezonu. Oni koji se ne mogu pomiriti s Hrvatskom u Europi i Europom u Hrvatskoj prijete balvanima i miniranjem turističke sezone. Zanima je ocjena Ministarstva unutarnjih poslova o sveukupnoj sigurnosnoj situaciji u zemlji, naročito Dalmaciji koja od turizma živi.

Josip Vresk, zamjenik ministra unutarnjih poslova, je odgovorio da je Ministarstvo s dozom opreza shvatilo prijeteće. S punim će profesionalizmom izvršiti sve zadatke u skladu s propisima, i poduzeti radnje protiv eventualnih prekršitelja.

Odgovor policije na drogu; Hrvati s Kosova

Vlado Jukić (HSP) je upitao – zašto hrvatska policija nije uhitila uživaoca droge na glavnom zagrebačkom trgu. Bila je to javna manifestacija kojoj su prisustvovali mediji. Kod nas je uživanje droge kažnjivo djelo ali policija nije ništa poduzela, a zna se da svijet troši milijarde dolara na borbu protiv upotrebe i trgovanja drogom.

Drugo pitanje – kako će Vlada riješiti pitanje izbjeglih Hrvata s Kosova koji su došli u dogovoru hrvatske vlade i vlasti SRJ. Obećan im je trajni boravak, žive u tuđim kućama

i svakodnevno se bore za preživljavanje, a nemaju se kamo vratiti.

Premijer **Ivica Račan** je na ponuđeno pitanje obećao naknadno očitovanje.

Što se tiče prvog pitanja, Vlada će braniti slobodno iskazivanje mišljenja dok je ono u skladu sa zakonom. Naime, postoji bitna razlika između onih koji su za legalizaciju droge i onih koji traže dekriminalizaciju lakih droga za uživaoca ali ne trgovce. Time ne kaže da će podržati to pitanje, nego tolerirati i javno se očitovati. Zašto se nije ništa poduzelo, očitovat će se pismeno.

Odgovor na prvo pitanje dopunila je potpredsjednica Vlade **Željka Antunović**. Vezano i uz pitanje zastupnice Bajt odgovara da će svi prognani Hrvati iz različitih područja bivše Jugoslavije, koji su utočište potražili u Hrvatskoj kao matičnoj zemlji, biti jednako tretirani. Hrvatska će im omogućiti u početku socijalnu skrb a kasnije i egzistenciju, njima i njihovim obiteljima.

Nezadovoljan odgovorom premijera, **Vlado Jukić** je kazao – policija nije štitila zakon i u tome postupa selektivno.

Josip Vresk je odgovorio da nisu kaznena sva djela vezana uz drogu. Ima i prekršajnih. U ovom slučaju će podnijet zahtjev za prekršajni postupak, a protiv onih za koje se sumnja da su počinili kaznena djela bit će podnijete kaznene prijave.

Cjeloviti prijedlozi; »Diokom«

Dr. **Boris Kandare (HSP)** je upitao zašto se Vlada ne drži datih obećanja i nije uputila u proceduru cjelovite prijedloge zakona koje su potaknuli u svezi s radnim zakonom i HRT-om.

Drugo pitanje – hoće li radnicima splitskog »Diokoma« (riječ je o 2400 radnika) koji već mjesecima ne dobivaju plaću, slijedom potpisanog dogovora s Vladom (imenovanju nove uprave i izradi i provedbi programa rekonstruiranja tvrtke) biti isplaćena. Osmi dan po zaključenju ugovora, koji ih obvezuje, ističe danas.

U tijeku je izrada izmjene pet zakona iz paketa radnosocijalnih zakona kojim će se omogućiti bolja zaštita zaposlenika. Zbog osjetljivosti pitanja, a nakon usuglašavanja tri partnera na socijalno-gospodarskom vijeću trebaju biti gotovi tijekom ovog mjeseca, rekao je **Davorko Vidović**, ministar rada i socijalne skrbi.

Dopunila je potpredsjednica Vlade **Željka Antunović**. Izrada zakona o HRT-u je započela daleko prije nego

je to od nje zatražio Sabor. Budući da je riječ o vrlo ozbiljnom pitanju, kasni se zbog usuglašavanja nekoliko spornih odredbi. U želji da se izađe pred Sabor s politički nezavisnim prijedlogom, na čemu rade stručni ljudi, Vlada je Saboru uputila usmene ispriku zbog kašnjenja.

Odgovor na drugo pitanje dao je ministar gospodarstva **Goranko Fižulić**. Sastali su se predstavnici sindikata i Ministarstva gospodarstva i precizirali da Ministarstvo iznađe načina da isplati dvije zaostale plaće u roku 7 dana i rok ističe danas. Ministarstvo je predložilo rješenje problema cesijom ali Upravni odbor fonda nije se sastao zbog obveze članova. Sastat će se i vjeruje da će prihvatiti odluku Ministarstva gospodarstva. Ono je predložilo da se putem otkupa pojedinih nekretnina koje »Diokomu« ne trebaju (nažalost ne postoji ni osnovna evidencija a problem je Ministarstva isplata otpremnine za radnike koji su višak. Dodatni problem je nastao pri imenovanju predsjednika Uprave, rekao je ministar.

Istarska banka; Pivovara

Damir Kajin (IDS) je svoje prvo pitanje uputio ministru financija. Naime, Vlada je na sjednici održanoj 6. travnja 2000. godine donijela odluku o izdavanju namjenskih obveznica za restrukturiranje gospodarstva za pojedine banke pa tako i Istarsku. Bez suglasnosti za knjiženje vrijednosti dionica u poslovne knjige zastavljeni su procesi izrade financijskog izvješća banke. Navedenim zaključkom Vlade banka je obvezna u roku 60 dana sklopiti ugovore sa strateškim partnerom o dokapitalizaciji banke, izvršiti povećanje vlastitoo udjela kapitala banke itd. Bez provedene odluke Banka ne može dobiti revidirano godišnje izvješće revizora Prais Water house o reviziji. Kada će suglasno odluci Vlade postupiti nadležno Ministarstvo financija – pitao je zastupnik.

Drugo pitanje – kada će javnost biti upoznata s nalazima, odnosno modalitetima preuzimanja Karlovačke pivovare, odnosno sa nalaz Komisije za vrijednosne papire u slučaju preuzimanja Plave lagune. Mnogi visoki dužnosnici su tvrdili da je Lukšić grupa pod krajnje sumnjivim okolnostima preuzela Karlovačku pivovaru (Fond je pokrenuo preispitivanje davno zaključenih ugovora s Lukšić grupom) a u međuvremenu je preuzela i Plavu lagunu. Njezin management je raskinuo sve ugovore o opskrbi Pan pivom, što bi

možda bio posao za Komisiju za zaštitu tržišnog natjecanja.

Na prvo je pitanje odgovorio ministar financija prof. dr. **Mato Crkvenac** potvrdivši da je u roku pripremljen nalog o tome kako provesti odluku. Međutim, nastao je problem jer je otpis glavnice velikih obveznica tekao po jednoj stopi a ukamaćivanje teče po drugoj stopi. Radi se o računskom problemu koji se sređuje ovih dana, te će Banka gotovo u roku dobiti uputstva. No, to ne znači da se ne mogu poduzimati radnje radi ozdravljenja banke. Može se raditi o malim razlikama u vrijednostima kapitalne glavnice i kamata i ne može biti presudna i opravdavajuća za nepoduzimanje aktivnosti.

Na drugo je pitanje odgovorio ministar gospodarstva **Goranko Fižulić**. Neosporna je činjenica da je kupovina Karlovačke pivovare obavljena suprotno tada važećim zakonskim propisima u dijelu da je sadašnji vlasnik Grupacija Lukšić koristila popust za hrvatske građane na koji nije imala pravo jer je službeni kupac dijelova Karlovačke pivovare bila off shore tvrtka iz Liechtensteina. Kod davanja posebnog popusta u iznosu 10 posto korišten je poseban nalog Ministarstva financija, pa je sporno otkuda seže odgovornost, i tko je involiran u cijeli slučaj.

Slučaj Karlovačke pivovare ovih su dana zgotovile službe Hrvatskog fonda za privatizaciju i naći će se na sjednici Upravnog odbora. Potom će o tome biti obaviještena javnost.

Davor Kajin je odgovorio da Banka sve poduzima da u roku dostavi potencijalnim investitorima revidirano izvješće za prošlu godinu da bi dobile ponude za dokapitalizaciju. Ako sve bude učinjeno do kraja tjedna tada ministrov odgovor zadovoljava.

Problemi Vukovarsko-srijemske županije

Prema uvodnim riječima **Branislava Tuška (SDP)** Vukovarsko-srijemska županija ima najveću stopu nezaposlenih. Iznosi 35 posto ili blizu 30 tisuća ljudi, od čega je oko 18 tisuća mladih do 28 godina.

Plaće su i do 30 posto niže od prosječne u RH i to se prvenstveno odnosi na zaposlene u poljoprivrednoj proizvodnji, prehrambenoj industriji i šumarstvu. Slika stanja – prošle je godine županiju napustilo oko 1500 visoko i više obrazovanih ljudi, agonija Županjske banke traje predugo (očito pojedincima odgovara ovakvo

stanje), a uz nju je vezano 25 poduzeća. Uz privredu su vezane Županjska i Cibalea banka. Oružane pljačke i kriminal postaju svakodnevne i prema pričanju, Vinkovci postaju centar raspačavanja droge za Hrvatsku.

Budući da ljudi sve više vjeruju da je županija u odnosu na ostale zastupljena, pitanje upućeno Vladi glasi – što je poduzela da je zaštiti od gospodarskog i socijalnog propadanja, te ono malo vrijednih poduzeća.

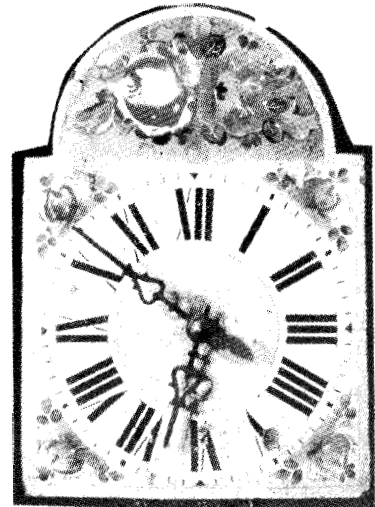
Ministru pomorstva, prometa i veza upućuje pitanje – u čemu je zapravo suština sukoba Vlade i sindikata Hrvatskih željeznica.

U odgovoru, potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** kaže – nema razlike među županijama. U svakoj je stanje vrlo teško i zabrinjavajuće. Razlog – ogromna izolacija, neuspješna tranzicija, previše povezanih trgovačkih društava u gospodarskom kriminalu kroz tajkunske grupacije, rezultati neuspješne tranzicije u proteklih 10 godina.

Vlada ne izdvaja županije nego nastoji aktivirati svoje programe iz gospodarstva (vidi se po njezinim nastojanjima) – priprema zakone radi smanjenja poreza, poduzetnicima i investitorima nastoji omogućiti više sredstava, usmjerava nova ulaganja u poduzetnike da sami budu poduzetnici, te radi na preustroju, dugoročnim i kratkoročnim gospodarskim programima. Procese neće voditi samo Vlada nego će u dijelu u kojem je većinski vlasnik težina odluka biti na nadzornim odborima i odgovornim ljudima.

Ministar pomorstva, prometa i veza mr. **Alojz Tušek** je odgovorio kako nema nesporazuma između njega osobno i sindikata Hrvatskih željeznica. Nisu im ugrožena primanja, na vrijeme se isplaćuju osobni dohoci koji su iznadprosječni, ne planiraju se otkazi, i nije ugrožen rad sindikalnih udruga. Dom je odobrio milijardu i 760 milijuna kuna od čega veći dio ide za osobne dohotke i 300 ili 400 milijuna kuna planiranih financijskih jamstava da se može osiguravati mreža vozila. Što se tiče poslovanja, nema razloga sindikalnim inicijativama ili simuliranju sukoba između Vlade i sindikata.

Što se tiče ministra uvijek će razgovarati sa svim sindikatima zajedno. Hrvatske željeznice imaju problema ali nisu u području sindikalnog djelovanja nego razvoja i strategije (gotovo 50 posto veza više nije rentabilno). Moguće je da problemi nastanu kada

započne restrukturiranje i slijedom toga dođe do smanjivanja broja zaposlenika (za 2–3 godine), ali obećaje da neće biti otpuštanja, te da nema razloga za sindikalni bunt ili simuliranje sukoba.

Školstvo

Željko Pavlic (HSL) je u svezi s nalogom ministra prosvjete i sporta, da se šteti (umanje troškovi grijanja i rasvjete za 10 posto, izdavanje za prijevoz učenika za 20 posto te racionaliziraju troškovi prijevoza nastavnika, te mjesečni paušal radi čega bi mogli ostati bez spužve i krede), upitao hoće li se izboriti da nastavnici i učenici imaju barem minimalne uvjete za rad koji neće biti ponižavajući.

Nedavno je tragično poginuo šesnaestogodišnjak na nogometnom igralištu, vještajući se o pokretnu stativu koja se na njega srušila. Drugo pitanje glasi: Hoće li Ministarstvo ista poduzeti da se spriječe takvi događaji?

Ministar je potvrdio da je Ministarstvo uputilo nalog radi štednje ocjenjujući da je moguća, i da bi mogla biti provedena u vidu odgojnih metoda. Nije namjera ostaviti škole bez struje i grijanja nego decentralizirati sustav financiranja. Tada bi se vidjelo kolike su mogućnosti štednje. Ukoliko uspije neće se posizati za paušalom, pa je i to način da se opstane u ovako teškim uvjetima.

Drugo je pitanje zaista bolno, odgovorio je ministar, izrazivši žaljenje zbog tragičnog događaja. Što se mjera tiče, u suglasnosti s jedinicama lokalne samouprave već sad se radi na otklanjanju uzroka nesreće, na svim igralištima na kojima postoje takve opasnosti.

Različite naknade slijepim osobama

Dino Debeljuh (IDS) je upitao – kada će biti ispravljena nepravda nanijeta za vrijeme HDZ-ove vladavine slijepim osobama. Naime, Zakonom o mirovinskom osiguranju 1998. godine oduzeta su im sva stečena prava, i učinjena razlika, tako da slijepi invalidi Domovinskog rata dobivaju doplatu za njegu i pomoć u iznosu od 4 tisuće kuna, slijepi civilne osobe više od 3 tisuće kuna, ostale slijepi osobe u radnom odnosu 650 kuna, a one koje nisu u radnom odnosu 350 kuna. Kada je riječ o naknadi za kućnu njegu ne bi smjelo biti razlike. Stoga pita – kada će ministar upriličiti razgovor s predstavnicima slijepih osoba da mu iznesu problem.

Davorko Vidović, ministar rada i socijalne skrbi kaže da je prilično dobro upoznat s problemom, potvrđivši da zaista postoje kategorije za isti stupanj tjelesnog oštećenja. U skladu s proračunskim sredstvima u slijedećoj će godini gledati ispraviti nejednakosti.

Jadranka Kosor (HDZ) se javila radi ispravka netočnog navoda, negirajući da se prošla vlast nehumano odnosila prema slijepim osobama. Sabor (većina HDZ-ovih zastupnika) je donio odluku da se i kod nas 15. listopada obilježava kao dan »Bijelog štapa«, donijeto je niz odluka o ortopedskim pomagalicama za slijepi osobe, da slijepi osobe mogu sa psima vodičima ulaziti u javne ustanove, a potpisan je i ugovor o financiranju knjižnice za slijepi osobe.

Ne želeći polemizirati **Dino Debeljuh** je odgovorio da je nepobitna činjenica da su umanjena stečena prava jer to tvrde udruge slijepih osoba, a ono o čemu govori zastupnica, to je politika. I sama je kao potpredsjednica Sabora kontaktirala s udrugama i nema takvih podataka, rekla je **Jadranka Kosor**, tražeći da ih zastupnik navede. On je odgovorio da nije bila dobro informirana, a dokumente će joj dostaviti, naglasivši da udruge drugačije misle.

Naknade; prijevoz

Božidar Kalmeta (HDZ) je pohvalio povećanje naknada u poljoprivredi i ribarstvu prigovorivši ukidanju za uzgoj tune, koja se 100 posto izvozi i zapošljava oko četiristo ljudi uglavnom otočana. Time se doprinosi gospodarskom i demografskom razvoju otoka. Vladi upućuje pitanje iz saznanja da druge vlade subvencioniraju proizvodnju – hoće li naša dopustiti gašenje proizvodnje koju su započeli povratnici iz Australije 1996. godine.

Drugo pitanje – namjerava li Vlada subvencionirati javni prijevoz na otocima što otočke općine nisu u stanju, a druge jedinice lokalne samouprave to nisu dužne (radi se o liniji na Dugom otoku).

U proceduri je zakon o naknadama i poticajima, odgovorio je **Tomislav Ledić**, zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, ali ne obuhvaća poticaje za morsko ribarstvo jer se planira ukinuti porez na posebno namjensko gorivo za ribare i poljoprivrednike, što je bolji način poticanja.

Odgovorio je **Radimir Čačić**, ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Od niza problema na otocima, navedeni je u nadležnosti Ministarstva. Ako općina nije u stanju subvencionirati, na redu je županija. Sada subvencionira Ministarstvo prosvjete a pitanje je odijeva li se na najracionalniji način.

Ovaj Proračun za otoke predviđa više nego ikad do sada te je načinio usporedbu s financiranjima prethodne vlasti. Planira se uspostaviti nov način poticanja razvoja, a dugi otok će biti subvencioniran jer za to ima sve uvjete.

Ispravak netočnog navoda zatražio je **Jure Radić (HDZ)** rekavši da je investirano u Starom Gradu jer je to luka cijelog otoka ne prijedlog Županije splitsko-dalmatinske.

Dopis dijaspori

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) je postavila pitanje potpredsjednici Vlade **Željka Antunović** u svezi s njezinim »nečuveno drskim tekstom« upućenim Hrvatskom iseljeništvu u kojem navodi da su nakon osamostaljenja i tijekom agresije svesvrđno pomagali ali su se zbog zloporabe i izigravanja nastojanja da uloze bili onemogućeni pa je splasnulo zanos i zamrznut odnos s matičnom zemljom. Zbog ove neistinite tvrdnje, jer se zna da je novčana pomoć uglavnom trošena na obranu, kupovanje oružja, lijekova i odjeću za hrvatske branitelje, počesto po cijenu vlastite slobode i života, zastupnica pita – zar takav način obraćanja iseljeništvu nije tek puka želja da se sruši sve ono što je hrvatski narod u iseljeništvu, pod vodstvom predsjednika Tuđmana, HDZ-a i svih državotvornih snaga, učinilo da Domovinski rat dobijemo. Tamo gdje je bilo zloporabe neka sude mjerodavne institucije.

Odgovorila je potpredsjednica Vlade **Željka Antunović**, potvrđivši da stoji iza tih svojih riječi koje nisu izmišljene, nego prenijeto razočarenje Hrvata diljem svijeta tražeći drugačiji odnos. S tim u svezi je pokrenut projekt kojem nije namjera oduzimati od tih ljudi njihov teško stečeni novac, jer se Hrvatska mora osamostaliti i sama brinuti o sebi, nego uspostaviti kvalitetnije odnose iseljene Hrvatske i matice zemlje.

Upitu zastupnice, **Ante Beljo (HDZ)** je dodao da mu je poznato kako postoje sumnje i pritužbe na raspolaganje novcem ali su mnoge bez osnove. Nijedna iseljenička udruga nije zatražila da se pokrene postupak o zloupotrebi pa drži da to govore oni koji nisu ništa dali kako bi se opravdali. Ono s čime su Hrvati nezadovoljni to je vijest da se zatvara deset hrvatskih konzulata po svijetu.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) je dodala da su rečene samo neistinite priče, naglasivši da u slučaju krađe postoje mjerodavne institucije. Odgovor, reakcije na pismo koje su odaslali hrvatski iseljenici nije htjelo objaviti nijedno sredstvo priopćavanja.

Privatizacija

Tonči Tadić (HSP) je svoja dva pitanja uputio potpredsjedniku Vlade Slavku Liniću. Prvo – što Vlada namjerava poduzeti s Poduzećem za ceste Split koje je 1998. godine bilo jedno od najuspješnijih srednjih poduzeća u Hrvatskoj, a nakon što je postalo vlasništvom austrijske firme Ilbau na neshvatljiv je način dovedeno do kraha. Najavljeno je otpuštanje 120 radnika unatoč obvezi da pet godina neće biti otpuštanja, a na zahtjev zaposlenika financijska je policija u svibnju prošle godine utvrdila da je iz poduzeća isisano 17 milijuna kuna.

Drugo pitanje – što će Vlada poduzeti glede namjere zainteresiranog kupca povratnika iz SAD-a da kupi kontrolni paket dionica »Adriakema« iz Kaštela (dio bivšeg Jugovinila) koji je sada pred stečajem, a radnici na čekanju. U svezi s time potencijalni ulagač je spreman uložiti 20 milijuna DEM (već u prvoj godini 10 milijuna) čime bi osigurao posao za 350 radnika. Ponudu je uputio još u kolovozu prošle godine Fondu za privatizaciju ali nije dobio odgovor, te moli da bude primljen na razgovor.

Slavko Linić, potpredsjednik Vlade, je potvrdio točnost navoda vezanih uz Poduzeće za ceste Split. Sindikati su spremni pokrenuti tužbe

protiv vlasnika i raščistiti neuspješno poslovanje za što Vlada nije kompetentna ali problem mogu riješiti zainteresirani radnici.

Što se tiče Adriakema, potpredsjednik je spreman idućeg tjedna primiti na razgovor zainteresirane kupce.

Problem branitelja; »Vupik« i »Borovo«

Vesna Škare-Ožbolt (DC) je uz konstataciju da je prvih 100 dana Vlade obilježeno prosvjedima hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata te najava novih, (radi toga građani sa zebnjom očekuju svaki sljedeći) s pravom se postavlja pitanje može li Vlada razriješiti situaciju i spriječiti da se otrgnu kontroli. Vlada se nije pokazala uspješnom i ostavila ih je »radikalnim skrbnicima« koji mogu poslužiti njihovim interesima ali im do njih nije stalo.

Pitanje glasi – ima li Vlada konkretan program rješavanja pitanja branitelja i stradalnika Domovinskog rata i misli li premijer konačno pozvati na razgovor predstavnike pravih branitelja ili će s njima i dalje razgovarati putem medija te ih ostaviti sadašnjim skrbnicima.

Drugo pitanje upućeno je ministru Goranku Fižuliću. Radi se o dugu poduzeća »Borovo« i »Vupik« kojima prijete zastoj proizvodnje (tek su počela raditi) zbog neplaćene struje iz vremena mandata UNTAES-a. O tome ovisi posao tisuću i 350 radnika.

Slavko Linić, potpredsjednik Vlade smatra da se ne može oblikovati takvo javno mišljenje za Ministarstvo branitelja jer je Ministar dobro organizirano i ministar neprekidno u razgovorima s braniteljima. Vlada posebno štiti tu kategoriju. Što se tiče zapošljavanja također je u sklopu gospodarskog programa, a samo Ministarstvo itekako kvalitetno vodi dilaog s udrugama.

Odgovoru je ministar branitelja **Ivica Pančić** dodao da je pitanje Ministarstva prema braniteljima i stradalnicima prioritetno. Potpuno odbacuje optužbe pojedinih krugova i pojedinaca iz pojedinih udruga i ljudi iz političkog života da nova Vlada kriminalizira Domovinski rat. Smatra da one dolaze otuda što Ministarstvo i on osobno, žele ispraviti sustavno činjene nepravde u ovim godinama, ne želeći ih nabrajati. Prioritet je ispraviti stare nepravde i novom regulacijom ispraviti sve nove nepravde te afirmirati vrijednosti Domovin-

skog rata, ono što nije činjeno godinama ili je činjeno na neadekvatan način.

Goranko Fižulić, ministar gospodarstva je odgovorio na drugo pitanje. Financijska disciplina radi dugovanja mora biti uvedena i radi rješavanja problema likvidnosti. Svaka tvrtka mora riješiti problem svog radnog kapitala tako da se obrati nekoj poslovnoj banci (ne da se međusobno kreditiraju na nelegalan način) jer INA i HEP nisu banke. Obje tražuju malo manje od 4 milijuna kuna. Po zahtjevu Ministarstva pristupile su oštroj naplati svih potraživanja. Međutim, Ministarstvo je dalo uputu da se hotelima dugovi iz prijašnjih godina osiguraju instrumentima osiguranja plaćanja kako im se ne bi onemogućila daljnja djelatnost, što bi se moglo proširiti i na tvrtke iz Podunavlja.

Nezadovoljna odgovorom **Vesna Škare-Ožbolt** je naglasila da je zanimao odgovor premijera, može i pismeni, o tome namjerava li primiti udruge branitelja i stradalnika Domovinskog rata.

Ispravak netočnog navoda zatražio je dr. **Juraj Njavro (HDZ)** na riječi ministra da se bivša Vlada sustavno nepravredno odnosila prema hrvatskim braniteljima. Ona je, podsjeća, 1994. godine donijela prvi zakon koji tretira pitanje branitelja i članova njihove obitelji, te se o tome ne može govoriti napamet nego tvrdnje treba dokazati.

Ispravak navoda zatražio je i **Milan Kovač (HDZ)**. Ova Vlada govori da je dosadašnja činila nepravde stradalnicima Domovinskog rata i zaklinje se da će ih ona ispraviti a kroz zakonske prijedloge radi drugo. Prema zakonu o obnovi nema prioriteta a stradalnici su stavljeni u istu ravan s onima koji su ih bombardirali.

Što se skrbi tiče, prema nalazu Državne revizije za 1998. godinu pokazuje kako se skrbi o stradalnicima Domovinskog rata (ne kaže da se nije skrbi), a nalazi iz 1999. to će još potvrditi. U Zakonu o obnovi samo je iz političkih razloga dodan članak kojim se davala prednost, a ako bude potrebno to će se regulirati zakonom o hrvatskim braniteljima.

Ispravak netočnog navoda, kako ne bi doveli u zabludu one koji slušaju, zatražio je dr. **Juraj Njavro** ukazavši da se u Prijedlogu zakona o obnovi ukida članak 6. koji govori o prioriteta. Onaj tko je obilazio mjesta obnove mogao se uvjeriti tko je zapravo imao prednost.

Predsjedatelj je upozorio da se radi o tek podnijetom prijedlogu, a **Branislav Tušek** je naveo primjer branitelja dvaput ranjavanog kojem nije priznat invaliditet čije će stambeno pitanje pokušati riješiti ova vlast.

Da bi otklonila nedoumicu **Željka Antunović** je rekla da prava branitelja regulira Zakon o braniteljima iz Domovinskog rata a Zakon o obnovi prava građana i u tome je zaokret u odnosu na politiku prethodne Vlade.

Dr. **Juraj Njavro** je radi istine upozorio potpredsjednicu Antunović da ne zna ili je zaboravila da je Zakon o obnovi donijet godinu prije nego Zakon o braniteljima pa je u oba obuhvaćena ta kategorija.

Obnova postupka; i tzv. putni list

Zadnja pitanja postavio je **Milan Đukić (SNS)** hoće li se zatvorenicima Srpske narodne zajednice, osuđenima za teška kaznena djela kao i onima koji nepravomoćno leže već pet godina u hrvatskim zatvorima omogućiti obnova postupka s obzirom na okolnosti, vrijeme i stil suđenja.

Drugo pitanje – zašto se kod stjecanja tzv. putnog lista potrebnog u procesu povratka čeka više mjeseci preko roka propisanog zakonom (nerijetko i do godine dana) iako zakon propisuje najviše 90 dana. Ovo pravo je vezano i uz pravo na obnovu. Građani se posebno žale na nesavjesno ponašanje i odnos pojedinih policijskih postaja i njihovih zapovjednika. S iznijetim je problemima Vlada već upoznata, dodao je.

Odgovorio je zamjenik ministra pravosuđa **Ranko Marijan**. Ovaj segment pravnih problema riješen je i reguliran Zakonom o kaznenom postupku, a on ne poznaje osuđeničke po nacionalnosti. Postoji procedura i za ponavljanje postupka i ako se pokrene bit će nastavljen.

Josip Vresk, zamjenik ministra unutarnjih poslova zamolio je zastupnika da dostavi konkretne predmete jer ne može znati da li se postupalo sporo ili nije.

Milan Đukić je odgovorio da nije zlonamjerno istaknuo nacionalnost nego radi kategorije a odgovor prihvaća. Primjere je predao predsjedniku Vlade pa će i Ministarstvu unutarnjih poslova.

Isprikom da je dana mogućnost samo sedamnaestorici zastupnika predsjedavajući je zaključio »Aktualni sat«.

M. S.; M. P.

PRIJEDLOG USTAVNOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA USTAVNOG ZAKONA O LJUDSKIM PRAVIMA I SLOBODAMA I PRAVIMA ETNIČKIH I NACIONALNIH ZAJEDNICA ILI MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Čvršći temelji izgradnje međusobnog povjerenja

Potrebnom zakonskom većinom, zastupnici Zastupničkog doma donijeli su Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj. Tijekom rasprave oporbeni su zastupnici najviše skepse izražavali oko dijelova kojima se dograđuju izborna prava manjina. Većina pak zastupnika vladajuće koalicije, držala se općeprihvaćene tvrdnje zastupnika dr. sc. Vilima Hermana – kako donošenje ovog zakonskog prijedloga pokazuje demokratsku zrelost i snagu, a ne slabost Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Predlagatelj ovih zakonskih izmjena bio je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora.

Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, bio je uređen položaj nacionalnih manjina. Shodno tadašnjim prilikama u kojima se tek uspostavljala Republika Hrvatska kao država, sam položaj manjina bio je nedostatan definiran. Donošenjem Ustavnog zakona o privremenom neprimjenjivanju pojedinih odredbi Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina, položaj ovih zajednica postao je netransparentan. Kako je u to vrijeme ocjenjivano da je nacionalni sastav stanovništva bitno promijenjen, to je suspendirana i primjena odredbi o zastupljenosti nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima, kako u Hrvatskom državnom saboru, tako i na lokalnoj razini. Na navedeni način politička zastupljenost nacionalnih manjina svedena je na minimum i potpuno je napušten princip razmjernosti zastupljenosti u odnosu na

manjine koje su u stanovništvu zastupljene s više od 8% populacije.

Ujedno se u vrijeme donošenja Ustavnog zakona o privremenom neprimjenjivanju pojedinih odredbi Ustavnog zakona, pretpostavljalo da će se uskoro održati i popis stanovništva. Preuzete međunarodne obveze Republike Hrvatske, kao i potreba da se otklone posljedice Ustavnog zakona o privremenom neprimjenjivanju pojedinih odredbi Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama, zahtijevaju izmjene i dopune ovih zakonskih propisa. Ujedno je potrebno definitivno napustiti pojedina rješenja, sada privremeno suspendirana od primjene, budući da se Republika Hrvatska nalazi u bitno promijenjenim okolnostima u odnosu na vrijeme kada je Ustavni zakon bio donijet. Također je danas u znatnoj mjeri definiran položaj nacionalnih manjina, kako kroz domaće zakonodavstvo, tako i kroz međunarodne dokumente koji obvezuju Republiku Hrvatsku. Uz ove zakonske propise, pravnoj sigurnosti doprinosi i činjenica da su efikasnije proradile i nadležne institucije kojima građani Republike Hrvatske sada imaju nesmetani pristup.

Ovim Prijedlogom ustavnog zakona izričekom se navode postojeće nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, a otvara se i mogućnost proširivanja njihovog broja i pripadnicima drugih naroda koji se tijekom vremena mogu konstituirati kao nacionalna manjina. Nadalje, stavljaju se izvan snage odredbe čija primjena u današnjim okolnostima nema osnova. Uređuje se i proporcionalna zastupljenost nacionalnih manjina čiji je udio u stanovništvu veći od 8% i zastupljenost nacionalnih manjina čiji je udio u stanovništvu manji od ovoga postotka, u Hrvatskom državnom saboru. Odredba o zastupljenosti manjina u Saboru bit će odgođena do sljedećeg popisa stanovništva koji će biti temeljna podloga za primjenu predloženih zakonskih propisa.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovala su se i radna tijela obaju domova Hrvatskoga državnog sabora.

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo na sjednici koja je održana 8. svibnja, nije raspravljao o predloženom zakonskom tekstu zbog neprisutnosti predstavnika predlagatelja. Ostavljena je međutim mogućnost da se ovaj prijedlog raspravi u tijeku zasjedanja Doma. **Odbor za Ustav i Poslovnik** nakon provedene rasprave donio je zaključak da se rečeni zakonski prijedlog skine s dnevnog reda budući da je Zastupnički dom donio 28. travnja 2000. godine, Odluku o pristupanju promjeni narečenog Ustavnog zakona, a da nije zatražio prethodno mišljenje Županijskog doma što je suprotno odgovarajućim zakonskim propisima Ustava Republike Hrvatske.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo raspravio je i bez primjedbi dao potporu za donošenje ovoga Ustavnog zakona. Predlagatelj, **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav** dao je ispravak popratnog dopisa. U njemu se između ostaloga navodi da se izmjene i dopune Ustavnog zakona donose po istom postupku kao i njegovo donošenje. I **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** proveo je raspravu kao matično radno tijelo te ukazao da se ovim zakonskim prijedlogom problematika nacionalnih manjina uređuje samo djelomično. Izraženo je stajalište da je prazninu, koje će nastati ukidanjem kotareva, potrebno popuniti odgovarajućom manjinskom samoupravom. Zaključeno je, da je potrebno pristupiti studijoznijem radu u izradi novog Ustavnog zakona kojim će se sveobuhvatno urediti sloboda i prava manjina. U raspravi je istaknuto da, upravo s obzirom na razloge zbog kojih je suspendiran ovaj Ustavni zakon, Republika Hrvatska mora o pravima i slobodama nacionalnih ma-

njina donijeti kvalitetan zakon temeljem kojega će omogućiti ne samo zaštitu njihovih stečenih prava, nego i njihov daljnji razvoj.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio matičnom domu da donese i proglasi Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj. Odbor je predložio da se donese zaključak kojim će Zastupnički dom zadužiti Vladu da izradi novi tekst Ustavnog zakona o slobodama i pravima nacionalnih manjina kako bi se uputio u proceduru u roku od 6 mjeseci.

MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju Vlada je napomenula kako nema primjedbi na predloženi zakonski tekst, te podržava njegovo donošenje.

AMANDMANI ZASTUPNIKA

Amandmane na predloženi zakonski tekst uputio je Klub zastupnika HDZ-a, a prijedloge su potpisali zastupnici **Drago Krpina** i **Vladimir Šeks**. Predložili su da se ispred članka 1. doda novi članak koji glasi: »Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i o pravima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj«. U obrazloženju su ocijenili da bi u postojećem nazivu Ustavnog zakona trebalo precizirati terminologiju vezanu uz pojmove etničke manjine. Slijedećim amandmanom trebao bi se promijeniti članak 1., stavak 2. Predložili su nadopunu – »Republika Hrvatska štiti ravnopravnost pripadnika svih manjina«. U slijedeća dva amandmana predložili su preciziranje članaka 4. i 11., a u obrazloženju su naveli da bi se njihovim prihvaćanjem izbjegli pojmovi koji su postojećim zakonom već riješeni, odnosno izbjegli bi se presedani koji ne postoje niti u jednoj drugoj demokratskoj državi.

Zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** dala je dva amandmana u ime Kluba zastupnika **Demokratskog centra**. Prvim je predložila uvrštenje dodatne rečenice u Temeljne odredbe. Predložena rečenica koja bi se trebala dodati poslije stavka o pravima djeteta glasi: »Okvirna Konvencija za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe« kao sastavni dio međunarodnih dokumenata o pravima čovjeka i manjina. Drugim amandmanom predložila je da se dodaju dva

nova članka u odjeljak broj IV. U njima je precizirala odgovornost i obveze manjina prema zakonodavstvu države u kojoj ostvaruju manjinska prava.

Amandmane je podnio i zastupnik **Boris Kandare (HŠP)**. Predložio je da se članak 1. briše budući da je predloženi popis pripadnika manjina širi od navedenog u Izvorišnim osnovama Ustava Republike Hrvatske. Slijedeći amandman odnosi se na članak 11. Predložio je da se pojedine odredbe brišu kako se ne bi pravile razlike između manjina koje prelaze 8% u strukturi stanovništva i onih koje ne prelaze rečeni prag. Povlašteni položaj skupine nacionalnih manjina koje imaju udjel viši od 8% u odnosu na ukupno stanovništvo RH, očituje se i u tome, što je upravo taj »povlaštenoj« kategoriji nacionalnih manjina, tim propisom osigurano pravo na zastupljenost u razmjernom dijelu u sva tri oblika državne vlasti, naveo je zastupnik u obrazloženju.

RASPRAVA

Prvo treba ukloniti ustavno-pravne prepreke

Zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** dobio je riječ na početku rasprave i primijetio da postoji ozbiljna prepreka ustavno-pravne i poslovničke naravi kada je riječ o predloženom zakonskom tekstu. Smatra da je Vlada učinila propust, i to u trenutku kada je predložila da se pristupi promjeni Ustavnog zakona. Ovi su detalji uređeni člankom 136. Ustava Republike Hrvatske, a osim navedenih razloga upozorio je, da niti Županijski dom nije donio prethodno mišljenje. Zbog ovih argumenata smatra da bi donošenje odluke o raspravi o rečenom zakonskom tekstu bile dvojbene i zakonski neutemeljene.

• Županijski dom trebao bi donijeti prethodno mišljenje o predloženom zakonskom tekstu.

Predsjedavajući je odgovorio da je »ova intervencija, ako je trebala biti,

morala uslijediti još prilikom utvrđivanja dnevnog reda«. Zamolio je ipak predstavnika predlagatelja mr. **Matu Arlovića** da odgovori na postavljene dvojbe.

Mišljenje Županijskog doma može biti pozitivno ili negativno, a prema Poslovniku taj dom može odlučiti i da ne daje mišljenje. Ovaj put se Dom odlučio na negativno mišljenje i oko postupka i oko procedure – izvijestio je Arlović. Objasnio je zatim pojedinoći oko donošenja Ustavnih zakona u Republici Hrvatskoj te podsjetio kako je i Vlada u trenutku predlaganja ovoga zakona poštovala temeljna načela po kojima se obavljaju dopune i izmjene po postupku i na način kako su donešeni rečeni zakoni.

Ako su postojale određene dvojbe, one su trebale biti razjašnjene prilikom donošenja ovih zakona, zaključio je zastupnik Arlović. Dodao je da Županijski dom ima mogućnosti da eventualno pokrene postupak pred Ustavnim sudom.

Zastupnik **Šeks** ponovio je zatim temeljne odredbe koje se odnose na zakonodavnu proceduru prilikom donošenja Ustavnih zakona kao i njegovih dopuna i izmjena. Predložio je da se ovaj zakonski prijedlog vrati na raspravu u Županijski dom. Ukoliko bi se nastavila rasprava to bi predstavljalo bitnu povredu procedure u kojoj bi važnu ulogu dobio i Ustavni sud Republike Hrvatske.

Predstavnik **predlagatelja** je zatim ponovno naglasio da se ne protivi prijedlogu o očitovanju Županijskog doma, koji može iznijeti vlastito stajalište. Podsjetio je, međutim, na pojedine sporne trenutke o suradnji s ovim danom, te upozorio da je Županijski dom skinuo s dnevnog reda rečeni zakonski prijedlog. Ovakvi potezi ne pridonose suradnji koja je utvrđena Poslovníkom, ocijenio je g. Arlović. Predložio je, na kraju, da se nastavi s radom jer se moraju raspraviti oni zakonski prijedlozi koji su od iznimnog nacionalnog i državnog interesa.

Na tragu razvoja lokalne samouprave

Nakon ovog obrazloženja g. Arlović je dodatnim riječima obrazložio predloženi zakonski tekst. Upozorio je da je predlagatelj ocijenio kako je riječ o organskom zakonu koji u sebi sadrži ustavnopravne odredbe, ali one nisu norme Ustava i ne predstavljaju promjenu Ustava Republike Hrvatske. Objasnio je zatim da će predstavnici Hrvatskoga državnog sabora uskoro ići na Parlamentarnu skupštinu Vije-

ća Europe pa se ovim putem mora odgovoriti i na pojedina sporna pitanja. Ocijenio je da je kulturna autonomija zajamčena člankom 19., na razini lokalne samouprave. Pored toga osigurana je i proporcionalna zastupljenost predstavnika u drugim tijelima. Podsjetio je zatim na preuzete obveze koje proizlaze iz Ustava, Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i pravima nacionalnih i etničkih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj i svih drugih mjero-davnih zakonskih propisa donešenih temeljem Sporazuma u Erdutu. Upozorio je međutim da nije dvojbena hoće li se pojedini propisi koji uređuju manjinska prava moći mijenjati, ali promjene će se odvijati na drugačiji način. Ocijenio je da su nacionalne zajednice dobile temeljem Sporazuma i dva zastupnika u Županijskom domu, a određene su korekture obavljene i na razini pomoćnika ministara.

Međutim, nastavio je, ove mjere nisu unesene kao izmjene i dopune u Ustavni zakon, nego su bile dio projekta normalizacije i mirne reintegracije Podunavlja. Pojedina pitanja koja se predlažu ranije su izazivala pozornost, kako od predstavnika međunarodne zajednice, tako i u domaćim političkim krugovima. Zbog mogućih prigovora političke naravi, odlučeno je da se manjine taksativno nabroje. Ocijenio je da su nestali uvjeti na temelju kojih su svojedobno bili predloženi kotarevi, ali ne treba se bojati pojedinih elemenata lokalne samouprave.

Govorio je zatim i o hipotetski, lošim mogućnostima autonomije koja bi se mogla očitovati na onaj način koji je doveo do izbivanja ratnih sukoba. Ovakav koncept ipak nipošto više nije moguć, jer za njega nitko ne bi pružio bilo kakvu potporu, ocijenio je zastupnik Arlović. Odgovorni ljudi to ne bi mogli prihvatiti, zbog budućnosti svoje djece, jer nema potrebe da se zbog spornih pitanja vode politički razgovori koji kasnije prelaze u konfrontaciju i sukobljavanje.

Istaknuo je da je predložena izmjena kratka i jednostavna, te priznaje status onim manjinama koje i inače po izvorišnim ocjenama imaju status autohtone manjine. Određena prava pripadaju i ostalim manjinama, a temeljem predloženih zakonskih mjera, Hrvatska će imati pravo da od Parlamentarne skupštine Vijeća Europe zahtijeva veća prava njenog naroda koji žive u ostalim novonastalim državama.

• Promjene se ne provode zbog vanjskih pritisaka, već zbog dobiti i razvoja građanskih odnosa u Republici Hrvatskoj.

Pojedina prava moći će se primjenjivati tek nakon završetka popisa stanovništva i to ne samo prema predloženoj izmjeni propisa, nego i sukladno Pismu namjere Vlade Republike Hrvatske koje je prihvatila i međunarodna zajednica. Postojeće promjene ne provodimo zbog nekakvih pritisaka svijeta i Europe, nego zbog dobiti građanskih odnosa u Republici Hrvatskoj zaključio je predstavnik predlagatelja, zastupnik **Mato Arlović**.

Ispuniti nastale pravne praznine oko instituta kotara

Nakon njega o predloženom zakonskom tekstu govorio je predstavnik Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina **Milan Đukić**. Istaknuo je činjenicu da Prijedlog Ustavnog zakona samo privremeno uređuje ovu materiju. Izraženo je stajalište da praznine koje će nastati ukidanjem kotareva treba popuniti manjinskom samoupravom. Republika Hrvatska bi trebala donijeti kvalitetan zakon o manjinama temeljem kojega će se omogućiti ne samo zaštita stečenih prava nego i njihov daljnji razvoj. Napomenuo je da je Odbor većinom glasova podržao predloženi zakonski tekst, a zatražili su od Zastupničkog doma da se zaduži Vlada Republike Hrvatske na izradu novog teksta Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, kojega bi trebala ponuditi u šestomjesečnom vremenskom periodu.

Riječ je zatim dobio zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Ranko Marijan**. Ocijenio je da predloženi zakonski tekst u cijelosti zaštićuje najviše pravne standarde građana ove zemlje, a to znači i prava nacionalnih manjina. Upozorio je ujedno da je on na razini očekivanja zemalja Europske zajednice, ali se ne donosi zbog njihovih želja već zbog građana Republike Hrvatske. Zatražio je ujedno da pravosudna tijela počnu provoditi zakone koji su doneseni radi zajedničke pravne sigurnosti.

Nakon ovog apela, govorili su predsjednici klubova parlamentarnih

stranaka, a prvi se za riječ javio predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a, **Vladimir Šeks**. Podsjetio je da je Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina, bio na popisu 21 zahtjeva koji su potpisali predsjednik Republike Hrvatske i predsjednik Hrvatskoga državnog sabora uoči primanja Hrvatske u Vijeće Europe. Objasnio je zatim genezu i okolnosti izrade ovih zakonskih propisa, te naglasio da sporne kotareve nisu prihvatili niti Srbi, ali ni hrvatska javnost. Pored brige za zaštitu manjina, međunarodna zajednica je nastojala osigurati i vlastite političke projekcije i objektivno je uvjetovala slijedeće korake međusobne suradnje što se u periodu afirmacije hrvatske države moglo protumačiti kao politički pritisak.

Smatra da treba poticati afirmaciju lokalne uprave i samouprave, ali ne može se očekivati zastupljenost u postocima i to u svim segmentima vlasti. Ovakvi prijedlozi predstavljaju politički presedan i nisu ostvarivi. Ne bi trebalo težiti nekakvim oblicima političke autonomije već se zalagati za očuvanje kulturnog identiteta nacionalne manjine. Ocijenio je da je stavak 1. u članku 18. suvišan. Što se tiče nabrojavanja nacionalnih manjina, predložio je da se zauzme načelni i principijelan pristup. To znači da treba nabrojati sve manjine ili ih uopće ne navoditi.

U ime Kluba zastupnika DC-a, govorila je zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt**. Predložila je da se u rečeni zakonski tekst unesu i one odredbe koje je Republika Hrvatska ranije prihvatila. Tako je sugerirala da se nakon stavka 6. doda rečenica – »Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe kao sastavni dio međunarodnih dokumenata o pravima čovjeka i manjina«. Ocijenila je zatim da je važno ponašanje većine prema manjini, a na prvo mjesto stavila je toleranciju te suradnju s manjinama. Ne bi trebalo zaobiti i obveze manjine prema većini kao i prema zakonskim propisima države u kojoj se nalaze, naglasila je zastupnica. Zbog navedenih razloga predložila je da se u predloženi zakonski tekst uvrste i članci 20. i 21. Okvirne Konvencije Vijeća Europe, kojima su uređeni međusobni odnosi te prava i obveze manjine i većinskog naroda. Naglasila je na kraju izlaganja da će DC prihvatiti ovaj Prijedlog zakona, ali uz podnesene amandmane.

• Treba izgrađivati društvo koje potvrđuje demokratske sklonosti i koje nije opterećeno ksenofobijom.

Slijedeći govornik, dr. sc. **Vilim Herman**, prenio je stavove Kluba zastupnika HSLŠ-a. Predloženi zakonski tekst predstavlja po njemu potvrdu demokratske orijentacije te jamstvo vjerodostojnog puta Republike Hrvatske prema Europi. Ostvarivanje vrijednosti Ustava ne može biti samo normativno pravna proklamacija, već potvrda da će se težiti izgradnji civilnog društva i uklanjanju svih oblika ksenofobije. Klub zastupnika HSLŠ-a podržat će ovaj zakon, a Sabor kao izraz političke volje građana ove Republike treba biti spreman i preuzeti obvezu i odgovornost, zaključio je zastupnik.

Veće ovlasti općinama, gradovima i županijama

Slijedeći govornik bio je zastupnik **Damir Kajin**, koji je govorio u ime Kluba zastupnika IDS-a. Nakon prihvaćanja više zakona kojima se uređuju prava manjina, Republika Hrvatska imaće jedno od najliberalnijih europskih zakonodavstava. Nakon toga govorio je i o razlozima zbog kojih se prišlo dopunama i promjenama onih zakonskih propisa kojima se uređuje život manjina u Republici Hrvatskoj. Smatra da je dobro što je u preambulu zakona vraćen pojam slovenske i bošnjačke etničke zajednice. Podsjetio je da ove zajednice nisu bile brisane iz Ustavnog zakona nego iz Ustava Republike Hrvatske. Smatra da međunarodna zajednica očekuje od Hrvatske da iznova definiira poziciju srpske manjine koja je bila izjednačena u pravima i obvezama s ostalim manjinama. To je ono što vencijska komisija traži da se izmijeni u postojećim zakonskim propisima, procijenio je zastupnik Kajin. Podsjetio je da treba na odgovarajući način razriješiti i izbor predstavnika za onu nacionalnu manjinu koja ima preko 8% stanovništva u demografskoj strukturi Republike Hrvatske. Smatra da općine, gradovi i županije moraju regulirati manjinska prava uz sve zakonske ograde i uz sav nadzor centralnih vlasti. Ako se na tim razinama ne postigne društveni konsenzus, država neće moći realizirati zacrtane planove, bez obzira na iskrene namjere. Najavio je na kraju podršku ovom zakonskom prijedlogu u trenut-

ku glasovanja te dodao kako bi u šestomjesečnom roku trebala početi rasprava o rješavanju cjelovitog Ustavnog zakona. Istovremeno je izrazio očekivanja da će u budućem Ustavu, država Hrvatska biti definirana kao građanska država.

Riječ je zatim dobio dr. sc. **Zlatko Kramarić** koji je govorio u ime klubova zastupnika LS-a i HNS-a. Prije njegova govora za riječ se javila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**, zapitavši za razloge zbog kojih nema televizijskog prijenosa. Nakon što je predsjedavajući najavio da će odgovor na ovo pitanje uskoro dati predsjednik Sabora, zastupnik Kramarić započeo je s izlaganjem.

I on se složio da je riječ o temi koja bi zasigurno izazvala pozornost hrvatske javnosti, a zatim naglasio da su stvorene okolnosti u kojima se svi politički problemi mogu racionalno razmotriti i riješiti u Saboru. Iako se Hrvatska nalazi pred vratima eurointegracija ne bi se smjelo sumnjati da se o ovakvim temama raspravlja pod pritiskom. Problemi koji se nalaze pred etničkim manjinama mogu se ukloniti na sporazuman i dogovorni način jer upravo manjine obogaćuju i pružaju svekolike različitosti. U rješavanju ovih pitanja treba izbjegavati bilo kakvu politizaciju i zloupotrebu manjinskih pitanja u dnevno-političke svrhe, upozorio je zastupnik. Hrvatsko zakonodavstvo treba uzdignuti, nastavio je, na viši nivo demokracije, odnosno povećanja stupanja pravne sigurnosti. Smatra da se ovaj zakonski prijedlog ne bi smio vezati uz Zakon o službenoj upotrebi jezika i prava na odgoj i obrazovanje na manjinskim jezicima. Što se tiče zastupljenosti manjina u državnim tijelima, treba pristupiti izmjenama Ustava i stvaranja pravnoga okvira za građansku državu. Istovremeno, etničke zajednice ili manjine ne bi trebale strahovati od asimilacijskih trendova jer bi se proračunskim izdvajanjima morale osigurati nesmetane pretpostavke za rad manjinske samouprave.

• Etničke zajednice i manjine ne bi trebale biti izložene asimilacijskim trendovima, a proračunska sredstva moraju osigurati nesmetani rad manjinske samouprave.

Nakon toga zastupnik je govorio o načinu glasovanja za predloženi za-

konski tekst, te istaknuo da je riječ o zakonu kojim se uređuju ljudska i nacionalna prava. Ta se pitanja prema Ustavu uređuju organskim zakonima za koje je potrebna kvalificirana dvotrećinska većina. Govorio je zatim i o raznim političkim interpretacijama i dvojbama, koje se javljaju kada se otvori problem državljanstva. Na kraju je istaknuo da će klubovi zastupnika LS-a i HNS-a glasovati za ovaj Prijedlog zakona.

Treba zaboraviti na sporove oko tumačenja autonomije

Na red je zatim došao dr. **Furio Radin** koji je govorio u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina. Smatra da je u predloženim zakonskim propisima uočljiva provizornost koja će se definitivno razriješiti, tek kada ovaj dokument prijeđe cijelu pravnu proceduru. Ovaj je postupak opisao kao put koji se mora prijeći, da bi jedan Ustavni zakon postao dijelom ustavnog sadržaja. Ocijenio je da su prava nacionalnih manjina od presudnog značaja za Republiku Hrvatsku, a tek se njihovim poštivanjem mogu otvoriti legitimni euroatlantski procesi. Manjinsku samoupravu ne bi trebalo definirati niti shvaćati u teritorijalnom značenju, naglasio je zastupnik i ponovio da je pledirao za kulturnu autonomiju. Politika je u ovom pitanju važna samo utoliko, koliko je to neophodno da se zaštiti kulturna i etnička supstanca pojedine manjine.

Govorio je zatim o ratnim stradanjima u Republici Hrvatskoj, te naglasio da odgovornost za agresiju leži na Slobodanu Miloševiću. U ratu su stradali brojni neđužni Hrvati, ali i Srbi i Bošnjaci, te pripadnici drugih nacionalnosti. Iako su brojni građani nestali, izbjegli ili poginuli, treba pretpostaviti da će se značajni postotak izbjeglica ipak vratiti u svoj zavičaj. Treba razmisliti, nastavio je i o uređenju zakonskih prava za one manjine koje su se vratile ili su pred povratkom. Zamjerio je da se pokazuje nepotrebna bešćutnost jer se ignoriraju ratna stradanja, a kada se govori o predstojećim popisima stanovništva, veću pozornost treba posvetiti revitalizaciji stradalih etničkih zajednica. Statistički popisi nisu sami sebi svrha, već trebaju predstavljati sastavni zakonodavni okvir koji će pomoći da se sva manjinska prava lakše realiziraju, upozorio je na kraju zastupnik Radin.

Naglasio je da će Klub zastupnika nacionalnih manjina glasovati za

predloženi zakonski tekst, a prava rasprava o ovim zakonima trebala bi uslijediti u šestomjesečnom vremenskom periodu tijekom kojega bi Vlada trebala prirediti konačne Prijedloge zakona o nacionalnim manjinama.

Zastupnica **Milanka Opačić** govori je u ime Kluba zastupnika SDP-a te izrazila negodovanje što je na sjednici Odbora za ljudska prava bio nazočan i predstavnik OESS-a. Ocijenila je da se ovakav presedan ne bi trebao ponavljati jer se time stvara pogrešna slika o radu nadležnih državnih tijela. Hrvatska ove zakone donosi isključivo u vlastitom interesu, svjesna da male nacionalne zajednice imaju pravo na očuvanje kulturne, vjerske, etničke i druge samobitnosti. Svaka demokratska država u Europi nastoji zaštititi nacionalna prava etničkih manjina jer postoji svijest o povezanosti ovih problema i stabilnosti država. Pluralističko i istinski demokratsko društvo treba ne samo poštivati nabrojana prava, već i stvarati odgovarajuće uvjete za izražavanje, očuvanje i razvijanje samobitnosti etničkih manjina. Niti jedno pravo koje manjina ima, ne smije ugroziti suverenost i teritorijalni integritet Republike Hrvatske.

• *Hrvatska je bila žrtva agresije, ali je riješena da izgradi pluralističko i demokratsko civilno društvo.*

Govorila je zatim i o ratnim posljednicama koje se još uvijek snažno osjećaju te zaključila da se u Hrvatskoj nije vodio građanski rat, već je ona postala žrtvom agresije. Ocijenila je, nadalje, da su zakonski prijedlozi o kotarevima sa srpskom većinom stvar prošlosti, koja se ne treba obnavljati jer će svaka manjina koja ima preko 8% stanovništva biti na odgovarajući način zastupljena u svim segmentima vlasti i u državnim tijelima. Uz ovaj zakonski prijedlog valja očekivati još dva u kojima će se razrađivati prava nacionalnih manjina, a njihovim bi se prihvaćanjem na svima prihvatljiv način trebali ukloniti brojni problemi koji su u prošlosti bili ozbiljna prepreka za sve dogovorne strane. Na kraju je, u ime Kluba zastupnika SDP-a, rekla da će zastupnici tog Kluba podržati predloženi zakonski tekst.

Ispravak netočnog navoda zatražio je zastupnik dr. **Furio Radin** te napomenuo da je Klub nacionalnih ma-

njina pozvao predstavnika OESS-a jer ne postoje odredbe u Poslovniku koje zabranjuju ovakvu vrstu suradnje. Zatim se u ime predlagatelja javio zastupnik mr. **Mato Arlović (SDP)** i odgovorio na pojedine primjedbe i prijedloge koji su se čuli tijekom rasprave. Napomenuo je da ustavni zakoni nemaju odredbe koje imaju karakter Ustava nego po svojoj prirodi tvore organske zakone. Govorio je i o pojedinim međunarodnim propisima o zaštiti ljudskih i manjinskih prava, naglašavajući da su odredbe Okvirne konferencije postale sastavnim dijelom unutrašnjeg pravnog porетка. Takvi zakoni imaju čak i veću snagu nego običan zakon, pa ih ne bi trebalo dodatno unositi i time opterećivati predloženi pravni tekst. Nakon ovih objašnjenja, govorio je predsjednik Sabora koji je dao nekoliko objašnjenja vezanih uz izravni televizijski prijenos. Napomenuo je da je prosvjedovao kod nadležnih osoba od kojih je dobio jamstva da će se sutrašnja rasprava prenositi cijeli dan. (Obrazloženje zbog današnjeg propusta nije dobio.)

Nakon ovih riječi zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** predložio je da se zatraži intervencija od novinara Tihomira Ladišića koji bi mogao pomoći u tom pogledu. Ovu primjedbu predsjednik Sabora ocijenio je nepotrebnom ironijom koje ne bi trebale imati mjesta prilikom rasprave u saborskim klupama. Ovakva ocjena nije mogla ostati bez odjeka i dodatnih ispravaka netočnog navoda u kojima su sudjelovali: zastupnici mr. **Mato Arlović (SDP)**, mr. sc. **Ivo Škrabalo (HSL)** i **Nenad Stazić (SDP)**. U međusobnim ispravkama u kojima se svaki govornik držao vlastitih stavova, analizirana je pozicija pojedinih novinara i zastupnika koja je bila transparentna tijekom posljednjih parlamentarnih izbora. Naravno, svatko od govornika vlastitim je argumentima ocrtao ovu situaciju, a rasprava je nastavljena govorom zastupnika dr. **Borisa Kandarea** koji je govorio u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a.

Nejasan status promatrača OESS-a na sastanku Odbora

Još uvijek nisu utvrdili vlastitu poziciju prilikom glasovanja o predloženom zakonskom tekstu, ali su iznenađeni nazočnošću predstavnika OESS-a na sjednici nadležnog Odbora. Govoreći o ulozu predstavnika ove međunarodne asocijacije, zastupnik Kandare upotrijebio je termin -

»agent«, a takva je ocjena ponukala predsjedavajućega na intervenciju. Opomenuo je zastupnike da se odluče za onu terminologiju koja nije uvredljiva za sudionike rasprave. Zatražio je da se svakako može govoriti o predstavniku, a ne o agentu OESS-a.

Zastupnik Kandare se zatim vratio na analizu postojećih zakonskih propisa kojima se uređuje pozicija manjina u zakonskim aktima Republike Hrvatske. Uz napomenu da pravaši nisu bili nazočni u trenutku donošenja božićnog Ustava, zastupnik je ocijenio da članak 1. ne može opstati te predložio da ga predlagatelj izbriše. Ocijenio je da je u potpunosti dovoljna odredba Ustavnog zakona iz članka 3. koja glasi: »Republika Hrvatska štiti ravnopravnost etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina i potiče njihov svestrani razvoj«. Nije na zadovoljavajući način riješen niti članak 4., nastavio je zastupnik te predložio da se još jednom razmisli o broju zastupnika manjina u predstavničkim tijelima države. Ipak, najviše rasprava u pravaškim krugovima izazvale su predložene odredbe o proporcionalnom udjelu u strukturama vlasti na temelju zastupljenosti prema postotku pojedine manjine u ukupnom broju stanovništva. Mi ćemo se očitovati o predloženom zakonskom zapisu tek nakon što ovaj Dom razmotri ponudene amandmane, zaključio je zastupnik dr. Kandare.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Luka Trconić** te uvodno istaknuo da je ovaj Zakon godinama bio okrnjen i suspendiran pojedinim odredbama. U međuvremenu je došlo do značajnih promjena pa se i ova pitanja trebaju na odgovarajući način pojasniti i razriješiti. Oko navedenih pitanja ne bi trebalo postavljati dvojbe ni političke kalkulacije, upozorio je zastupnik Trconić. Podsjetio je zatim na odredbe koje izviru iz odluka »Venecijanske skupine« naglašavajući da se dobra rješenja mogu postići samo ukoliko postoji međusobno i uzajamno povjerenje. U trenutku glasovanja, moja će stranka ostati kod najavljenih stavova i glasovati za predloženi zakonski tekst, zaključio je zastupnik Trconić.

Nakon toga prešlo se na pojedinačnu, desetminutnu raspravu, a prvi je riječ dobio zastupnik dr. **Anto Kovačević (HKDU)**. Ocijenio je da postoje određene obveze prema međunarodnoj zajednici, te je zamjerio na prevelikoj ažurnosti kada na dnevni red dođu problemi nacionalnih manjina. Obznanio je, kako je ministar Ivanišević preko noći sastavio radnu sku-

pinu za izmjene predloženog Zakona o pravima manjina, budući da nas na to obvezuju zaključci Venecijanske grupe. Zaključio je da se ovim zakonskim prijedlozima ništa značajno ne mijenja pa je čitava užurbanost oko navedenih propisa zapravo nepotrebna. Ocijenio je da će međunarodni promatrači unatoč najavama ostati u Republici Hrvatskoj i to ne samo zbog političkih procjena, već i zbog dobrih plaća i stečenih navika. Zamjerio je političaru, dr. **Miloradu Pupovcu** da voli razvijati tezu o potrebi ugradnje teritorijalne autonomije za manjine, pravdajući to potrebom ostvarenja višeg nivoa lokalne autonomije.

Govorio je zatim o pojedinim zakonskim propisima koji su bili manje-više nametnuti Republici Hrvatskoj. U ovu je grupaciju uvrstio: Erdutski sporazum, Pismo namjere, Daytonski sporazum kao i sporazum Republike Hrvatske sa Sudskim tribunalom u Den Haagu. Ponovio je da ovakve zakonske odrednice nemaju ni Amerikanci ni Britanci, a gospodinu Pupovcu je zamjerio »da prijedlog piše na Dedinju, a nudi ih u Zagrebu«.

Zaključio je da nije u pitanju skrb o manjinama, već se aktualna vlast želi međunarodnoj zajednici predstaviti u najboljem svjetlu. Upozorio je da hrvatski parlament ne bi trebao donositi zakonske propise za međunarodnu zajednicu već za sve Hrvate i hrvatske građane.

Izgradnja međusobnog povjerenja

Nakon njege govorio je zastupnik **Milan Đukić (SNS)**, koji je na početku naglasio da ne postoje valjani razlozi za žurbu. Smatra da bi bilo mudrije da ovaj zakonski propis dočeka izmjene i dopune samoga Ustava, pa da se onda pristupi doradi Ustavnog zakona. Ocijenio je da je pozicija kotareva u svakom slučaju prevladana, ali je ujedno dodao da oni nisu predstavljali nikakav zame-tak buduće autonomije niti novog Plana Z 4. Smatra da kotarevi ipak nisu toliko bitni jer bi njihovo organiziranje u svim segmentima bilo neizvjesno i teško. I on je govorio da treba graditi međusobno povjerenje jer se bez ove kvalitete ne može provoditi niti najbolje zamišljeni zakonski propis. Smatra da u ovom trenutku ne postoji niti jedna zajednica u Hrvatskoj koja u ukupnoj strukturi stanovništva prelazi 8%. Zbog stradanja tijekom rata, treba pronaći odgovarajući zakonski model kako bi ma-

njinska zajednica mogla na primjereni način participirati u vlasti. Upozorio je ujedno da se statistički i demografski popisi ne bi smjeli zloupotrijebiti zbog nečijih političkih kalkulacija. Ocijenio je da ipak postoje alternativni oblici ideji kotara, »a to su oni oblici koji daju statusnu identifikaciju drugoj grupaciji po veličini« u Republici Hrvatskoj. Zbog pojedinih propusta i manjkavosti, ocijenio je da ne bi trebalo podržati predloženi zakonski tekst.

• Treba izgrađivati međusobno povjerenje, a statistički i demografski propisi ne bi smjeli biti predmetom političkih kalkulacija.

Zastupnik **Vladimir Šeks** ocijenio je da postoje namjere pojedinih krugova međunarodne zajednice koja traži pravni supstitut umjesto kotareva sa srpskom većinom. Ove je namjere prepoznao i u izlaganjima zastupnika **Furia Radina** i **Milana Đukića** koji su »nedefinirano tražili uvođenje sustava manjinske političke autonomije i samouprave«. Zamjerio je da se koncept dr. Pupovca temelji na teritorijalnom načelu po kojemu bi srpska manjina imala status konstitucijskog kondominija. Ovakav položaj imaju jedino Šveđani u Finskoj, a takav koncept vodi prema »nekoj vrsti međunarodnog subjektiviteta sa statusom neutralnosti i demilitariziranosti. Slabosti drugog koncepta kojega je ponudio zastupnik **Milan Đukić** leže u prijedlozima, »da se detalji sistema samouprave ne određuju sadašnjim zakonima Hrvatske, već se ostavljaju u nadležnosti lokalnog predstavničkog tijela«.

Za ispravak netočnoga navoda javio se zastupnik dr. **Furio Radin** koji je rekao da zastupnik Šeks aludira i pretpostavlja neke misli koje uopće nije izrekao za saborskom govornicom. Ponovio je da se založio za koncept kulturne autonomije. Zastupnik Šeks ga je zatim podsjetio da je uz spomenuti koncept, koristio termine funkcionalne i nefunkcionalne autonomije, te ga pozvao da pojasni ove pojmove. Zastupnik dr. Radin u svom drugom javljanju ponovio je već iznijeti koncept oko kulturne autonomije te pojasnio da se u kulturnu autonomiju javlja i politička, ali samo u neophodnom trenutku kako bi zaštitila kulturni i etnički identitet.

Zastupnik **Mario Kovač (HSL)** podsjetio je da su u pojedinim etapama hrvatske povijesti pripadnici manjina u Republici Hrvatskoj bili privilegirani u odnosu na Hrvate. Zbog takvih je pogrešaka niknula i srpska agresija na Republiku Hrvatsku, koja je donijela velike patnje i razaranja. No zbog toga što se u procesu tranzicije želi na odgovarajući način zaštititi položaj manjinskih zajednica, bilo je nužno urediti položaj etničkih nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj i Ustavnim zakonom. Ocijenio je da se manjine u članku 1. ovog nacra ne bi trebale taksativno nabrajati, a ako se već nabrajaju treba ih sve navesti. Trebalo bi istovremeno utvrditi što je to etnička i nacionalna zajednica, odnosno koji je brojčani minimum da se odredi ova zajednica. Zbog navedenih razloga ocijenio je da predloženi članak 18. Ustavnog zakona sadrži prijeporne definicije. Njime se regulira proporcionalno sudjelovanje u predstavničkim i drugim tijelima, što u suštini predstavlja pravo dvostrukog izbora.

Smatra da ovakva pozicija nije dobra ni za koga, a dodao je da je nakon analize brojnih dokumenata koje je prihvatila Republika Hrvatska, naišao samo na inzistiranje oko pune ravnopravnosti manjine i većine. Osnovno bi bilo da se svi pripadnici nacionalnih manjina tretiraju kao građani Republike Hrvatske, pa onda neće postojati potreba za drugim rješenjima koja narušavaju načela ravnopravnosti i jednakosti u pravima i obvezama građana. Predložio je ujedno da se pokuša tražiti princip reciprociteta za brojne Hrvate koji žive u susjednim državama kako bi im se zajamčila približno jednaka prava koja uživaju pripadnici manjina u Republici Hrvatskoj.

No, bez obzira na delikatnost ove materije, podržat će predloženi zakonski prijedlog, uz apel da se uvijek pazi kako neki građani ne bi bili ravnopravniji od drugih - zaključio je zastupnik Kovač.

Agresija na Hrvatsku ne smije se zaboraviti

Zastupnik **Zlatko Čanjug (HDZ)** je zatražio da se prestane govoriti i razmišljati o očekivanjima Europe, već da se zaštite interesi hrvatskog naroda. Istaknuo je ujedno da javnost treba ispravno obavijestiti o svim posljedicama pretvaranja Hrvatske u građansku državu. Objasnio je zatim temeljne teorijske postavke oko poj-

ma građana, nacionalnih manjina i utjecaja tih pojmova na nacionalnu povijest. Nacionalne manjine, nastavio je, imaju, htjeli mi to ili ne, politički dignitet u svakom političkom životu i korpusu. Trebalo bi reći da je Hrvatska nacionalna država hrvatskog naroda, ali da se sukladno pozitivnim tradicijama, prihvaćaju i sve manjine koje taksativno treba nabrojiti. Iznio je zatim pojedine dvojbe koje hrvatska javnost ima protiv kotareva sa znatnijim učešćem Srba u stanovništvu. Ocijenio je da se rezerve i protivljenja ovom konceptu, javljaju upravo zbog agresije koja je naišla na potporu znatnog dijela Srba u Republici Hrvatskoj, protiv vlastite domovine.

Osvrnuo se zatim i na pojedina povijesna zbivanja i aktere iz prijelomne 1848. godine, te povukao paralele oko definiranja nacije i države između francuskih i hrvatskih znanstvenih i političkih krugova. Na kraju je podsjetio da se dr. Ante Starčević zalagao za koncept kotareva u kojima nije nazirao nikakve opasnosti, a i sam se formirao u kotaru gdje su bili zastupljeni Hrvati, kao i Srbi u značajnom postotku.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** smatra da nije dobro izdvajati dosadašnji status srpskog naroda izvan okvira kojega imaju ostale manjine u Republici Hrvatskoj. Ocijenio je da su Srbi 1990. godine učinili fatalnu pogrešku i nisu Hrvatsku prepoznali kao svoju domovinu, te ujedno odbili prihvatiti status nacionalne manjine. Posljedice ove pogreške su tragične, a rezultirale su sa 15 tisuća ubijenih i 35 tisuća ranjenih osoba uz 260 milijardi kuna učinjenih ratnih šteta. Zbog ovih razloga, apelirao je i na Srbe da ne prihvate ponovni povlašteni položaj unutar korpusa ostalih manjina i etničkih skupina u Hrvatskoj.

• Hrvatska je u jeku agresije na Vukovar donijela korektno zakonske propise o manjinama, pa nema razloga da sada prihvati neprihvatljive međunarodne pritiske.

Govorio je zatim o povijesti Ustavnog zakona, napominjući da je Ustavni zakon donesen 4. prosinca 1991. godine, svega desetak dana nakon vukovarske tragedije. U tom trenutku gorjela je i Škabrnja, a po Zagrebu su padale bombe. Rezimirajući ove poda-

tke, istaknuo je da nema niti jedne zemlje, niti jednog naroda koji bi se usred ovakve tragedije bavio pravima one manjine koja je bila udarna snaga u agresiji na Hrvatsku. Ipak, Hrvati su to učinili i na tu činjenicu mogu biti ponosni. Dodao je kako značajan postotak Srba nije prihvaćao nikakav koncept samostalne hrvatske države, već su se odlučili za pobunu i rat. Založio se da se svim manjinama, uključujući i srpsku, zajamče sva prava koja postoje u međunarodnim dokumentima. Ocijenio je da hrvatska država nije bila u sporu niti s jednom manjinom osim srpskom. Dodao je da međunarodna zajednica vrši politički pritisak na hrvatsku vlast, samo zbog toga što navodno nije na adekvatan način zajamčila prava Srba u Hrvatskoj. Oni koji zagovaraju koncept kotareva, trebali bi se zapitati o posljedicama koje bi se možda mogle ponovno stvoriti i ugroziti utemeljenu hrvatsku državu, upozorio je zastupnik Krpina. Istaknuo je zatim, da će zastupnici HDZ-a podnijeti nekoliko amandmana. Ocijenio je da treba promijeniti naziv ovoga Zakona, jer on u ovakvom obliku sugerira jednu potpunu terminološku zbrku. Smatramo, nastavio je zastupnik Krpina, da se rečeni zakon treba zvati – Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i o pravima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Predložio je da se iskaže kako se jamče prava pripadnicima svih nacionalnih manjina i da se odustane od već opisanih prijepora oko izbora predstavnika onih manjina koje imaju više od 8% u strukturi stanovništva.

Zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)** ponovila je da je Republika Hrvatska donosila Ustavni zakon o pravima manjina, još daleke 1991. godine i to u jeku velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku. Zbog ovih okolnosti ne bi trebalo upućivati pretjerane kritike, iako treba popuniti pravne praznine koje su nastale zbog poznatih promjena i ratnih zbivanja. Odredbe o razmjernoj zastupljenosti nisu se primjenjivale zbog ratnih okolnosti, ali i zbog protivljenja svih aktera u toj političkoj poziciji. Ponovno je objasnila pozadinu i politički kontekst razgovora članova »Venecijanske komisije«. Ocijenila je da je Republika Hrvatska u proteklom razdoblju stvorila zakonodavne i institucionalne pretpostavke za ostvarivanje manjinskih prava te ujedno prihvatila sve važnije međunarodne instrumente. I ona je komentirala već opisane dvojbe kako je međunarodni monitoring nepotrebno

i pogrešno povezan s izbornim pravima nacionalnih manjina koje imaju određeni postotak udjela u ukupnoj strukturi hrvatskog biračkog tijela. I ona se osvrnula na članak 1., kojega je ocijenila spornim, jer pojedine manjine nabraja, a pojedine ispušta iz popisa. Najbolje bi bilo da se navede formulacija kako sve nacionalne manjine uživaju jednaka prava. Ukoliko se ipak teži taksativnom nabranjanju svih manjina, to ne bi trebao predstavljati nikakav problem. Temeljnu zamjerku pronašla je u spornim odredbama članka 18., koji govori o razmjernoj zastupljenosti prilikom izbora u predstavnička tijela i ostale strukture društva. I ona je ocijenila da se nepotrebno preispituje pozicija Srba u Hrvatskoj iako im se time ne čini nikakva usluga. Naprotiv, mišljenja je da ih se takvim formulacijama samo getoizira i ponovno stavlja u poziciju povlaštene manjine, što u budućnosti može predstavljati novi izvor tenzija i sukobljavanja u društvu. Upozorila je na neprihvatljiva očekivanja pojedinih krugova međunarodne zajednice koji pred Hrvatsku neprekidno postavljaju nove uvjete i očekivanja. Dodala je usput da se manjinska prava trebaju poštovati i provoditi, ali treba omogućiti i pomoći da se stvore i gospodarski preduvjeti za ukupni razvoj hrvatskog društva. Zamjerila je na kraju, kako se previše inzistira i žuri s promjenama, iako se zapravo ništa bitno neće promijeniti u odnosu na stanje kakvo je bilo prije 3. siječnja 2000. godine. Ocijenila je da se žurba događa zbog zahtjeva međunarodne zajednice, a ovaj zakonski propis vjerojatno je jedan od preduvjeta za predstojeće integracije, ocijenila je na kraju svog izlaganja zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak**.

Zastupnik dr. **Petar Turčinović (IDS)** ispravio je netočan navod prethodne govornice te naglasio kako nitko ne postavlja uvjete Republici Hrvatskoj. Hrvatskim sugovornicima se sugerira da prihvate Deklaraciju iz Kopenhagena od Europske komisije u Veneciji u dijalogu ravnopravnih i zainteresiranih strana.

Nastaviti skrb o pravima iseljenih Hrvata

Zastupnik mr. **Nevio Šetić (HDZ)** ocijenio je da postoje još neke dvojbe oko predloženog zakonskog teksta. Spomenuo je nepreciznosti koje se nalaze u točki 1. predloženog zakonskog teksta. Podsjetio je da se u izvorišnim osnovama Ustava, Republika Hrvatska definira kao nacionalna država hrvatskog naroda kao i

država pripadnika autohtonih nacionalnih manjina. Ocijenio je da bi svi kasniji zakonski propisi trebali biti usklađeni s ustavnim osnovama, pa je dodatno nabranje manjina suprotno Ustavu. Govorio je zatim i o razvoju manjinskih zajednica na području Istre gdje su se doselili tek nakon 1945. godine. Naveo je zatim prilično temeljite i rigorozne propise koje svaki doseljenik mora ispuniti u Švicarskoj, ukoliko želi da mu se priznaju temeljna prava. Takvim je primjerima sugerirao zapravo da se iskaže više strpljenja i obuzda nepotrebnu žurba koja vlada oko ovih pitanja. Govorio je zatim i o izbornim propisima te naglasio: »Predstavnik u Hrvatski državni sabor šalje narod kao cjelina i zajednica slobodnih i ravnopravnih državljana, a ne neki njegovi dijelovi označeni posebnim značajkama«.

Ocijenio je na kraju da su zakonski propisi koji obuhvaćaju pravnu poziciju manjina u Republici Hrvatskoj i do sada bili uređeni na najvišim europskim standardima.

Zastupnik **Mladen Godek (HSL)** ocijenio je da bi ovaj zakonski prijedlog trebao biti upotpunjen s donošenjem Zakona o ravnopravnoj službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina. I on se složio da postoje ozbiljne praznine i dvojbe oko članka 1., predloženog zakonskog teksta te se složio s formulacijom koju su iznosili i branili zastupnici HDZ-a. Ocijenio je da ne treba zazirati od pravnih odredbi koje su sadržane u članku 18. Njihovim usvajanjem Republika Hrvatska prednjačit će na ovom području, i biti uzoran primjer ostalim europskim demokratskim sustavima. I on je daljnju egzistenciju kotareva ocijenio deplasiranom, te predložio da se odustane od bilo kakvih teritorijalnih političkih autonomija, bilo koje manjine u Republici Hrvatskoj. S druge strane, založio se za jačanje elemenata kulturnih posebnosti i očuvanje tradicijskog i kulturnog nacionalnog blaga pojedinih manjina. I on je pohvalio riječi zastupnika dr. Hermana koji je istaknuo da donošenje ovih zakonskih propisa pokazuje snagu, a ne slabost Republike Hrvatske.

• *Treba prihvatiti međunarodne propise i standarde kojima se štite prava i jamči razvoj nacionalnih manjina.*

Zastupnik dr. **Petar Turčinović (IDS)** govorio je o razvoju političke misli u Europi kada su u pitanju prava etničkih zajednica i manjina. Jedna od garancija bolje pozicije manjina, je i okvirna Konvencija o zaštiti manjina iz 1994. godine. Ona u preambuli govori o stabilnosti regija i forsira izgradnju civilnog društva kao protutežu svemoćnoj nacionalnoj državi. Govorio je zatim o pojedinim varijantama teritorijalnih i kulturnih autonomija, te spomenuo rješenja u regiji Aaland u Švedskoj, te u Italiji (Tirol), Belgiji i Španjolskoj. Ocijenio je da se Europska unija neće miješati u naša rješenja, a više će se o tom pitanju znati nakon provedenih popisa stanovništva.

Za ispravak netočnog navoda odlučio se zatim zastupnik mr. **Nevo Šetić**. Podsjetio ga je na težak i nesiguran položaj Hrvata u Trstu koji još uvijek moraju govoriti u pola glasa na hrvatskom jeziku pri javnoj upotrebi. Spomenuo je zatim i pojedine konkretne primjere koji su potkrijepili ove navode, te je zatražio od države da zaštiti vrijednost hrvatskog identiteta gdje god je to moguće.

Analiza demografskih procesa poziva na oprez

I zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** iskoristio je priliku da dodatno pojašni vlastite stavove oko predloženih zakonskih propisa. Istaknuo je da je do demografskih promjena u posljednjih stotinjak godina došlo ne samo zbog ratova već i zbog sustavne i imperijalističke velikosrpske politike. Statističkim pokazateljima ilustrirao je ove tvrdnje na primjeru Knina i Benkovca, gdje popisi bilježe stalni pad udjela hrvatskoga i rast srpskog stanovništva. Uzroke ovih demografskih gibanja, zastupnik Krpina pronašao je u sustavnim političkim pritiscima na račun Hrvata. Nakon ovih riječi, ponovno je govorio predstavnik predlagatelja, zastupnik i predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav – mr. **Mato Arlović**.

Uvodno se zahvalio na svim iskazanim mišljenjima, prijedlozima i primjedbama, te podnesenim amandmanima. O amandmanima će se, kaže, raspravljati i odlučivati prilikom donošenja samog Ustavnog zakona. Ocijenio je da su pojedina pitanja vrlo studiozno i kvalitetno razmatrana tijekom rasprave. Jedno od takvih pitanja odnosilo se na potrebu ili odustajanje od nabranjanja nacionalnih manjina u točki 1. predloženog zakonskog teksta. Ocijenio je da

izvorišne osnove Ustava, zapravo određuju smisao i sadržaj duha Ustava koji se želi postići. Podsjetio je zatim da su pojedine obveze oko manjina, preuzete ranije i tu tvrdnju ilustrirao citatima dijelova pisma koje je Vlada Republike Hrvatske uputila Vijeću sigurnosti prilikom dovršenja procesa mirne reintegracije. U pismu se između ostaloga navode jamstva da će etničke zajednice: »Biti zastupljene u tijelima lokalne uprave i samouprave s pravima i načelima iznesenim u Ustavnom zakonu, pravima etničkih zajednica i nacionalnih manjina u zakonu o lokalnoj samoupravi i upravi«.

Zastupnik Arlović je zatim govorio i o pojedinim spornim prijedlozima koji su se čuli oko izbora manjinskih predstavnika u predstavnička tijela. Treba – kaže – razlikovati pitanje kulturne autonomije i zaštite jezika i pisma jer se takve potrebe trebaju poticati i zaštititi. Govoreći o odredbi o pet zastupnika čiji se izbor jamčio ovim Ustavnim zakonom, zastupnik je napomenuo da se ovo pitanje uređuje izbornim zakonom. Ocijenio je da Republika Hrvatska ima vlastite interese da rješavanjem ovih pitanja skine neke probleme s dnevnoga reda. Napomenuo je zatim da srpskoj zajednici, ukoliko ima više od 8% udjela u stanovništvu treba priznati tu razmjernost i omogućiti im veći utjecaj nego što imaju druge manjine. Ukoliko nemaju takvu poziciju i mogućnost, morat će se zadovoljiti onim pravima koja su određena za ostale manjine u Republici Hrvatskoj.

Govorio je zatim i o pojedinim aspektima suradnje s međunarodnom zajednicom. Prilikom susreta s predstavnicima Vijeća Europe mogla su se čuti pitanja koja su vezana uz Zakon o službenoj uporabi jezika i pisma manjina, ali ne može se govoriti o pritisku jedne strane na drugu. Uređenje ovih pitanja u interesu je svih građana Republike Hrvatske, upozorio je zastupnik Arlović, te ocijenio da se njima jača unutrašnja stabilnost te pruža mogućnost da se snažnije pristupi otvaranju važnih pitanja ekonomske i socijalne naravi.

Što se prije i uspješnije riješe predložena zakonska rješenja oko manjina, moći ćemo se u potpunosti posvetiti ovim temeljnim pitanjima svakidašnjice, zaključio je zastupnik.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

U nastavku rasprave za riječ se javio zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** i

predložio petnaestominutnu stanku kako bi se uklonile sve dvojbe oko suprotstavljenih stajališta. Nakon toga predstavnik predlagatelja, zastupnik **Mato Arlović** očitovao se o predložanim amandmanima. Prihvatio je amandman pod rednim brojem 1., zastupnice **Vesne Škare-Ožbolt**. Objasnio je zatim da su amandmani 2., 3. i 4. koje su podnijeli zastupnici **Šeks**, **Krpina** i **Kandare**, vezani za promjenu naziva zakona i svi se odnose na članak broj 1. Ideja o promjeni naziva je prihvatljiva, ali kada se bude mijenjao Ustavni zakon, a u ovom trenutku ne treba mijenjati naziv što je utvrđeno i na međustranačkim dogovorima, ocijenio je zastupnik **Arlović**. Prihvatio je ideju Kluba zastupnika HDZ-a da se pobje sve manjine i dodaju predloženom popisu abecednim redom. Precizirao je zatim da se ne prihvaća amandman broj I. zastupnika **Šeksa** i **Krpine**, ali je prihvatljiva sama ideja. Predlagatelji su zatim odustali od rečenog amandmana. Za razliku od njih, zastupnik **Kandare** je ustrajao na podnesenom amandmanu pa su zastupnici pristupili glasovanju. Amandman nije prihvaćen. Predstav-

nik predlagatelja nije prihvatio preostale amandmane Kluba zastupnika HDZ-a koje je zastupnik **Vladimir Šeks** zatim povukao. Zatražio je ipak glasovanje samo kod amandmana kojim su predložene okolnosti izbora i opoziva zastupnika nacionalnih manjina koje premašuju 8% u demografskom udjelu stanovništva. Ovaj amandman nije prihvaćen, kao ni amandman zastupnika **Kandarea** koji je bio vrlo sličan prethodnom.

Naposlijetku, drugi amandman zastupnice **Vesne Škare-Ožbolt** prihvaćen je djelomično i to drugi dio amandmana koji se odnosi na članak broj 2. Predsjedavajući je zatim konstatirao da prihvaćeni amandmani i dijelovi amandmana postaju sastavnim dijelom predloženog zakonskog teksta, te predložio da se pristupi pojedinačnom glasovanju.

Nakon što je tajnica Sabora i Zastupničkog doma **gđa Danica Orčić**, dva puta prozvala zastupnike koji su se pojedinačno očitovali, pristupilo se utvrđivanju rezultata glasovanja.

Predsjedavajući je utvrdio da je potrebnom većinom od 101 glas »za«, uz 29 »protiv« i 5 »suzdržanih«, done-

sen Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Nakon toga predložio je da se glasa o odluci kojom se proglašava Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, kojega je donio Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora na sjednici 11. svibnja 2000. godine. Utvrdio je da je odluka donesena većinom od 101 glasa, uz 33 »suzdržana«. Sukladno prijedlogu Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih zajednica ili manjina, predložio je da se prihvati zaključak kojim bi se Vlada Republike Hrvatske zadužila za izradu novog teksta Ustavnog zakona o slobodama i pravima nacionalnih manjina, kako bi se uputio u proceduru u roku od šest mjeseci. Ovakav zaključak donesen je jednoglasno.

V. Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O RAVNOPRAVNOJ SLUŽBENOJ UPORABI JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Visoka razina prava

Zastupnički je dom nakon duže rasprave prihvatio ovaj Zakon kojim se uređuju uvjeti službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina kojima se osigurava ravnopravnost s hrvatskim jezikom i latiničnim pismom. Po mnogim ocjenama iz rasprave riječ je o Zakonu s visokim standardima manjinskih prava koji bi mogli biti uzor i mnogim demokratskim zemljama.

Na Konačni prijedlog ovog zakona podneseno je dvadesetak amandmana a predlagatelj Zakona, **Vlada Republike Hrvatske**, za većinu je njih predložila preformulaciju s čime su se predlagatelji amandmana uglavnom složili. Tako je umjesto amandmana kojim se iz naziva zakona tražilo brisanje riječi »ravnopravnoj« uporabi ponudila, što je i prihvaćeno, naziv: Zakon o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina.

Kažimo da Županijski dom o ovom Zakonu nije utvrdio mišljenje, nego je zadužio svoj Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu da o ovom Prijedlogu zatraži mišljenje županija.

O PRIJEDLOGU

Predloženim zakonom propisuje se što se podrazumijeva pod ravnopravnom službenom uporabom jezika i pisma nacionalne manjine; uvjeti pod kojima nacionalna manjina ostvaruje ravnopravnu službenu uporabu svog jezika i pisma, pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma, sadržaj i opseg ravnopravne službene uporabe jezika i pisma nacionalne manjine, nadzor nad provedbom zakona, zaštita prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, te rokovi za primjenu zakona.

Donošenjem Zakona o ravnopravnoj službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj osigurava se dosljedna provedba ustavnih načela o zaštiti ljudskih prava i prava nacionalnih manjina.

U postupku pred tijelima državne uprave, sudovima, javnim ustanovama i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, kao i pred tijelima jedinica lokalne samouprave pripadnicima nacionalne manjine osigurava se, u zakonom predviđenim slučajevima, uporaba njihovog jezika i pisma kao ravnopravnog službenog jezika, uz hrvatski jezik i latinično pismo, čime im se olakšava ostvarivanje njihovih prava.

Donošenje ovog zakona zahtijevat će od tijela državne uprave, sudova, javnih ustanova i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti, kao i od jedinica

lokalne samouprave osposobljavanje potrebnog broja djelatnika za vođenje postupka na jezicima u službenoj uporabi, odnosno osiguravanje tumača tijekom postupka, što pretpostavlja i osiguravanje sredstava za tu svrhu u svim onim sredinama u kojima do sada nije bio u službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, a koji je sada uveden, navodi se uz predloženi zakon.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za Ustav i Poslovník nije zauzeo stajalište o ovom zakonskom prijedlogu jer ga članovi Odbora nisu primili pa je Odbor zatražio od predsjednice Županijskog doma da tu točku dnevnog reda stavi na kraj sjednice te tako ostavi Odboru mogućnost da donese svoj zaključak.

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo raspravljao je o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu ovog zakona.

Je li nabravanje uvjeta jezika i pisma nacionalnih manjina (članak 4.) bez uvođenja odnosa (korelacije) između njih pravilan nomotehnički i sadržajni pristup pri izradi zakona jedna od primjedbi.

Naime, u spomenutom članku 4. se propisuje ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina pod četiri uvjeta od kojih prvi daje to pravo kada pripadnici pojedine nacionalne manjine na području općine ili grada čine većinu stanovnika, dok četvrti uređuje pravo županiji da statutom propiše navedeno pravo. Pitanje koje se postavlja je da li je potrebno propisivanje statutom županije utvrditi ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina ako je ispunjen prvi uvjet. Krucijalno pitanje je da li ravnopravnost može biti iskazana u većem ili manjem opsegu, jer ravnopravnosti ima ili nema, ona se primjenjuje ili neprimjenjuje. Stoga je stipulacija članka 6. koji govori o ravnopravnoj službenoj uporabi jezika i pisma nacionalne manjine na način da se ona može uvesti na dijelu pojedine općine ili grada, kada je to predviđeno statutom, i u užem opsegu od prava utvrđenih ovim zakonom, ne može prihvatiti.

Glede članka 13. stavak 1. ovog prijedloga, gdje se govori o pouci o pravu na korištenje hrvatskog jezika i latiničnog pisma, primjedba je data u smislu da stipulacija navedenog članka ne može ostati jer pravo korištenja hrvatskog jezika i latiničnog

pisma stranka ima u svakom slučaju bez izuzetaka.

Postavljeno je i pitanje u vezi sa stavkom 2. navedenog članka – što ako stranka na hrvatskom jeziku napiše da se hoće koristiti talijanskim jezikom.

Glede članka 17. ovog zakonskog prijedloga postavlja se pitanje na kojem jeziku će tijela pobrojana u navedenom članku (tijela državne uprave prvog stupnja, sudbena tijela, itd) dostaviti rješenje, a sve zbog činjenice što navedeni članak govori samo o dopisima, podnescima i otpisima, što rješenje očigledno nije.

Nakon rasprave Odbor je donio zaključak da se predlaže Županijskom domu Hrvatskoga državnog sabora da prije donošenja konačne odluke zaduži Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu da o ovom zakonskom prijedlogu zatraži mišljenje županijskih skupština u Republici Hrvatskoj.

Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu raspravljao je o Prijedlogu ovog zakona i predložio je Županijskom domu da utvrdi prethodno mišljenje kojim se podržava prihvaćanje Prijedloga zakona o ravnopravnoj službenoj uporabi manjinskog jezika i pisma u Republici Hrvatskoj.

Odbor za naobrazbu, znanost, kulturu i šport Županijskog doma raspravljao je o Konačnom prijedlogu ovog zakona. Predloženi zaključak da Županijski dom podrži donošenje ovog zakona nije prihvaćen.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona a na Konačni prijedlog nije imao primjedbi.

Odbor za pravosuđe raspravljao je uglavnom o članku 13. Konačnog prijedlog s obzirom na to da je većina primjedbi i prijedloga Odbora već prihvaćena. Naime, manjinsko je mišljenje bilo da nema potrebe da se na područjima na kojima je uvedena ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalne manjine prvo pismeno u postupku dostavlja strankama dvojezično ili dvopismeno što na većim područjima s više postupaka znatno povećava troškove i administriranje, već da postupak započne na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu a nastavi na jeziku i pismu kojim se stranka očituje. Većinsko mišljenje je da predloženu stipulaciju nužno treba zadržati jer proizlazi iz naziva, sadržaja, smisla i cilja zakona, pogotovo jer se radi o područjima gdje je dvojezičnost već propisima i uvedena.

Suglasnost je postignuta oko prijedloga da u stavku 1. članka 13.

nije potrebno navoditi »pouku o pravu na korištenje samo hrvatskog jezika i latiničnog pisma.«

• U članku 13. stavku 1. nije potrebno navoditi »pouku o pravu na korištenje samo hrvatskog jezika i latiničnog pisma« jer se radi o ustavnoj kategoriji i to pravo i mogućnost se podrazumijeva, jedan je od prihvaćenih amandmana.

Naime, radi se o ustavnoj kategoriji i to pravo i mogućnost se podrazumijeva, čak bi i stranke pripadnike nacionalnih manjina, kojima je takva pouka upućena mogla dovesti u zabludu o obvezatnosti daljnjeg nastavka postupka na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.

Izostavljanjem ovog dijela rečenice neće se narušiti sadržaj i jasnoća prvog dijela stavka 1. članka 13. pa je Odbor podnio u tom smislu amandman i predložio Domu prihvaćanje ovog zakona (predlagatelj zakona prihvatio ovaj amandman).

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina predložio je Zastupničkom domu donošenje ovog Zakona uz amandman na članak 4. Tekst u članku 4. stavku 1. točki 1. ostavlja dvojbu o tome radi li se o apsolutnoj ili relativnoj većini ukupnog broja stanovnika općine ili grada. Ukoliko bi se radilo o apsolutnoj većini Odbor ocjenjuje da praktički ne bi bilo općine ili grada u kojima bi se stekli uvjeti za ravnopravnu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina, stoji u obrazloženju amandmana kojim se traži dopuna tog članka i preciziranje da se radi o relativnoj većini (amandman povučen jer ga je predlagatelj usuglasio).

Odbor za naobrazbu, znanost i kulturu predložio je Zastupničkom domu da donese ovaj Zakon (s obzirom na to da je predlagatelj prihvatio većinu primjedbi Odbora).

AMANDMANI ZASTUPNIKA

Mr. Željko Glavan (HSL) podnio je osam amandmana na Konačni prijedlog ovog zakona a u ime Kluba zastupnika HSL-a Zastupničkog doma. Prvim amandmanom traži promjenu naziva zakona u »Konačni prijedlog zakona o službenoj uporabi

jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj« obrazlažući da se time Zakon usklađuje s Ustavom jer se u njegovom članku 12. određuje službena uporaba jezika i pisma u Republici Hrvatskoj (amandmanom predlagatelj nije prihvatio već je ponudio amandman da se iz naziva zakona brišu riješi »ravnopravnoj službenoj« što je zastupnik prihvatio).

Zatim, amandmanom na članak 8. (dvojezičnost u radu općinskih i gradskih vijeća itd.) zatražio je brisanje stavaka 1., 2. i 3. prema kojima bi se materijali za sjednice, vođenje sjednica i zapisnik osigurali dvojezično ili višejezično. Naime, zastupnik navodi da bi primjena ovih odredbi izazvala goleme troškove i nepremostive teškoće zbog prijevoda i tiskanja materijala te predlaže da se to učini na zahtjev vijećnika, člana poglavarstva i dr. (predlagatelj zakona prihvatio je ovaj amandman uz korekciju). Tu je, među ostalim, i amandman na članak 10. (dvojezičnost – veličina slova kod naziva ulica i dr.) kojim se traži da se statutom općine ili grada može propisati da na području na kojem je u službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, pravne i fizičke osobe koje obavljaju javnu djelatnost mogu ispisivati nazive dvojezično ili višejezično, što je predlagatelj prihvatio (predlagatelj zakona prihvatio je i amandman zastupnika Glavana na članak 18. kojim traži pregledniju formulaciju). Zastupnik je podnio i amandmane na članke 9. i 13., ali je od njih odustao jer su već bili prihvaćeni drugim amandmanima. Naime, amandmanom na članak 13. tražio je mijenjanje izraza »uz pouku o pravu na korištenje jezika i pisma nacionalne manjine« u »uz pouku o pravu na korištenje jezika i pisma nacionalne manjine«, uz obrazloženje da je člankom 15. Ustava RH osigurana ravnopravnost pripadnicima svih nacionalnih manjina, a člankom 12. Ustava RH propisana je službena uporaba hrvatskog jezika i latiničnog pisma na području Republike Hrvatske. Predloženim amandmanom jamči se poštivanje obaju navedenih članaka Ustava RH.

Slično je tražio i **Nenad Stazić (SDP)** da se u člancima 9., 13. i 18. umjesto riječi »uz pouku o pravu korištenja samo hrvatskog jezika i latiničnog pisma« upisuju riječi »uz pouku o pravu na odustajanje od uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina«. Prihvaćanjem ovog amandmana omogućuje se hrvatskim građanima s područja u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pi-

sma nacionalnih manjina, da se, ako to žele, u daljnjim postupcima koriste samo hrvatskim jezikom i latiničnim pismom, te da im se samo na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu izdaju javne isprave, obrazložio je zastupnik (amandman je obuhvaćen drugim amandmanom).

Vladimir Šeks (HDZ) podnio je tri amandmana. Onaj kojim traži da se naziv zakona mijenja i glasi Zakon o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina zastupnik je povukao jer je obuhvaćen amandmanom predlagatelja. Amandmanom na članak 4. (zastupnik ga je povukao jer je obuhvaćen amandmanom matičnog Odbora) traži izmjene odredbe tako da se ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina ostvaruje kada pripadnici pojedine nacionalne manjine na području općine ili grada čine većinu u skupnom broju stanovnika, odnosno kad je to propisano statutom a u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i Ustavnim zakonom.

Time se ovaj zakon usklađuje s Ustavom Republike Hrvatske i Ustavnim zakonom, obrazložio je zastupnik. Isto tako traži i brisanje točke 4. istog članka (uporaba jezika i pisma manjina kad to propiše županija u odnosu na rad svojih tijela) radi usklađivanja sa Zakonom o potvrđivanju Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima.

Prihvaćen je njegov amandman na članak 18. kojim se omogućuje građanima da po svojoj dispoziciji javne isprave mogu dobivati po svojoj volji ili na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu ili dvojezično, višejezično ili na jedan ili dva pisma.

I **Drago Krpina (HDZ)** podnio je amandman na članak 18. (nije prihvaćen) kako bi se omogućilo hrvatskim građanima koji imaju prebivalište u općinama, gradovima ili županijama u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi manjinski jezik, ako to žele mogu se koristiti samo hrvatskim jezikom i latiničnim pismom. Primjerice ako pojedini hrvatski građani u nekoj općini ili gradu gdje je u službenoj uporabi i ćirilčno pismo ne žele da im javna isprava bude ispisana ćirilicom takvom njihovom zahtjevu bilo bi udovoljeno. U protivnom ovi bi građani bili diskriminirani u odnosu na ostale hrvatske građane koji bi mogli imati javne isprave samo na hrvatskom jeziku, obrazložio je zastupnik.

Jedan od četiri amandmana zastupnika odnosi se na članak 9. (izdavanje

isprava) kojim predlaže novi 1. stavak koji glasi:

»U općini, gradu ili županiji u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, svakom građaninu, na njegov zahtjev, bit će izdata javna isprava i drugi dokument na službenom obrascu, samo na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.«

Prihvaćanjem ovoga amandmana, obrazlaže zastupnik, omogućilo bi se hrvatskim građanima koji imaju prebivalište u općinama, gradovima ili županijama u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi manjinski jezik, ako to žele mogu se koristiti samo hrvatskim jezikom i latiničnim pismom. Primjerice ako pojedini hrvatski građani u nekoj općini ili gradu gdje je u službenoj uporabi i ćirilčno pismo ne žele da im javna isprava bude ispisana ćirilicom takvom njihovom zahtjevu bilo bi udovoljeno. U protivnom ovi bi građani bili diskriminirani u odnosu na ostale hrvatske građane koji bi mogli imati javne isprave samo na hrvatskom jeziku (amandman nije prihvaćen već ga je predlagatelj usuglasio).

Boris Kandare (HSP) podnio je tri amandmana i to na članke 4., 6. (obuhvaćeni drugim amandmanima) i na članak 30. (primjena zakona 15 dana nakon objave podataka o popisu stanovništva), ali nije prihvaćen.

RASPRAVA

Uz ovu točku dnevnog reda u Županijskom domu predsjednica Doma **dr. Katica Ivanišević** izvijestila je zastupnike da je Zastupnički dom već obavio prvo čitanje ovog zakona te da će stoga ova rasprava biti i prvo i drugo čitanje i da je moguće podnositi i amandmane.

Zatim je najprije o predloženom zakonu govorila **Lidija Lukina-Karajković**, pomoćnica ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Konačnim prijedlogom ovog zakona rješava se pravna praznina koja postoji uređivanjem pitanja službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina. Naime, do sada je to pitanje bilo uređeno Uredbom o načinu i uvjetima upotrebe jezika i pisma narodnosti u postupku pred organima

uprave i organizacijama koje obavljaju javna ovlaštenja iz 1981. godine. Ta Uredba nije bila u skladu niti s Ustavom niti s međunarodnim ugovorima koje je Republika Hrvatska ratificirala.

Tražiti izjašnjavanje županijskih skupština

Ivan Brleković (HDZ), predsjednik Odbora za zakonodavstvo prenio je stajalište tog radnog tijela (da se prije konačnog izjašnjavanja zatraže mišljenja županijskih skupština), a **Petar Novački (HSS)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a koji podržava donošenje ovog zakona. Komuniciranje na materinjem jeziku pravo je svakog čovjeka bez obzira na to pripadao on većinskom narodu ili nacionalnoj manjini, naglasio je.

Mr. Ankica Mamić (LS) govorila je u ime Kluba zastupnika LS-a koji smatra da u predloženom zakonu nema ništa spornoga. To je jedan zakon koji najnormalnije rješava upotrebu jezika i pisma manjina kao što se rješava i u svim drugim državama koje imaju manjine.

• Naknadno mišljenje od županija ne treba tražiti. Kod ovog predloženog zakona sve je jasno i transparentno i ne treba komplicirati u njegovu donošenju.

Naknadno mišljenje od županija ne treba tražiti, rekla je zastupnica navevši kako ona prije rasprave u Domu u županiji raspravi ključne zakone (ne zna kako rade zastupnici HDZ-a). Kod ovog predloženog zakona sve je jasno i transparentno i ne treba komplicirati u njegovom donošenju, naglasila je.

Ivan Brleković je pitao zastupnicu kako je mogla kontaktirati svoje županije kad su zastupnici Konačni prijedlog ovog zakona dobili nekoliko sati prije sjednice. **Mr. Franjo Križanić (HDZ)** je shvatio da je pregovornica željela aludirati na to da postoji netko tko bi osporavao pravo manjinama korištenje njihovog materinjeg jezika. No, radi se o nečem sasvim drugom. Ovo područje ulazi u sferu bilateralnih odnosa koje uspostavlja država Hrvatska s matičnim državama nacionalnih manjina i to bi trebalo biti na paritetnoj osnovi. Ako mi priznajemo Slovincima u Hrvatskoj da su nacionalna manjina i pra-

vo da se koriste svojim jezikom onda bi bilo logično očekivati da njihova matična država prizna takva prava Hrvatima (odnosno druge države gdje žive Hrvati). **Mr. Ankica Mamić** rekla je da ona nije o tome govorila već o tome da je predloženi zakon civilizacijska i europska stečevina i da nema smisla odugovlačiti s donošenjem. — Ja za neke stvari ne bih željela reciprocitet, dodala je.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **Ratko Maričić (SDP)** i podržao Konačni prijedlog ovog zakona napomenuvši da ni on, a niti Klub zastupnika nisu zadovoljni što nisu bila dva čitanja. Podsjetio je da je primjedbe na predložene odredbe iznio na sjednici Odbora za zakonodavstvo nadajući se da je predlagatelj o njima razmislio.

Zahtjev da se o ovom zakonu izjašnjavaju županijske skupštine tumači kao da se Županijski dom hijerarhijski odnosi nad županijske skupštine i određuje im dnevni red. Karakter rada zastupnika Županijskog doma, koji su predstavnici županija, treba biti u konzultiranju o nekom zakonskom prijedlogu kada to smatraju potrebnim a uvjetovanje donošenja ovog mišljenja županijskih skupština je izvan okvira ustavnih ovlasti Županijskog doma, smatra zastupnik. No onaj tko osjeća potrebu može konzultirati za mišljenje svoju županiju, dodao je.

Reciprocitet nije uvijek argument

Emil Soldatić (IDS) u ime Kluba zastupnika IDS-a podržao je ovaj zakon. Naime, o ovom pitanju se raspravljalo i materija se razrađivala već u prošlom sazivu. Nikome se ništa ne nameće i svi trebamo podržati donošenje ovog zakona a reciprocitet ne može uvijek biti argument (ne možemo se uspoređivati s Miloševićem), rekao je.

Mr. Niko Bulić (HDZ) je rekao da svaki narod koji drži do svojih nacionalnih manjina zapravo drži do sebe no kada se nekome daju ili oduzimaju prava ne treba žuriti jer u neznanju ili dobroj nakani može se dati previše prava ili previše prava nekom oduzeti, upozorio je. Želi znati kako se odnose prema hrvatskoj manjini one matične zemlje manjina kojima mi dajemo ova prava, jer smatra da ta prava moraju biti ista (nećemo se uspoređivati s Miloševićem ali se moramo uspoređivati s Jugoslavijom).

Smatra da treba raspraviti (članak 6.) mogućnost, da na primjer u Vuko-

varu, srpska nacionalna manjina zaželi da im se svi sudski procesi vode na njihovom pismu ili da se u Kninu pojavi natpis sa ćirilicom.

Dr. Ivana Marijanovića (HDZ) smeta što je preskakanje regularnosti postalo gotovo pravilo u ovom Domu. Žurba u donošenju ovog zakona navodi ga na zaključak da smo počeli podilaziti EU-u, a oni nisu vrijedni toga, a niti su nas posebno zadužili da bismo ovo važno i osjetljivo pitanje od posebnoga nacionalnog interesa prebili na koljenu, misli zastupnik. Nije protiv predloženog zakona ali smatra da taj zakonski prijedlog zahtijeva temeljitiju razradu. Predložio je njegovo razmatranje u županijskim skupštinama (ili bar konzultiranje) i tada će se sigurno donijeti zakon koji će biti u duhu europskih normi i koji će sve zadovoljiti.

Mr. Franjo Križanić (HDZ) zatražio neka mu netko konkretno kaže kojim su jezikom Srbi govorili u Hrvatskoj. U posljednje vrijeme pokušavaju se služiti srpskim jezikom ali oni nisu nikada govorili srpski, govorili su književni hrvatski čak bolje nego kajkavci. Oni nisu zapravo niti znali pisati ćirilicom (zastupnik kaže da ima dokumente za tu tvrdnju s nekad okupiranog područja Krajine) već je svakom Srbinu bilo važno da Hrvati uče ćirilicu (ne otvaramo li ovime na mala vrata nešto što ti ljudi nisu bili). Ne mora nam biti uzor Srbija i Jugoslavija ali kakvo je stanje u civiliziranoj Sloveniji i kakva prava danas imaju Hrvati u Sloveniji, pita zastupnik odgovarajući da je 50 posto njih asimilirano.

Mr. Ankica Mamić zatražila je da se ne vrijeđaju ostale manjine u Republici Hrvatskoj i da se ova tematika ne svodi na problem Srba, jer nisu samo oni manjine u Hrvatskoj. — Nemojmo im dizati krila i izdvajati od ostalih i na račun ovog ili onog uskraćivati manjinska prava svima ostalima, rekla je.

Mr. Vladimir Mesarić (KDM) načelno podržava predloženi zakon i smatra da sigurno ide u visoke demokratske standarde. Međutim, moramo se brinuti kao država i za svoj narod izvan svojih granica i kako im se priznaju njihova prava u drugim državama. Stoga bi u ovom zakonu trebalo staviti klauzulu, da pri međunarodnim sporazumima i dogovorima s državama u kojima Hrvatska ima svoju nacionalnu manjinu tražimo reciprocitete u ovim pravima a za države koje prihvataju europske standarde ovaj zakon može biti prihvaćen i može vrijediti.

Osvrnuo se i na pitanje Hrvata u Sloveniji te rekao da je hrvatska država malo brinula o njima, da ih ima puno više nego po službenim podacima a da su veliki razlozi za njihovo deklariranje Slovincima jezični (radi se uglavnom o kajkavcima) i ekonomski. Slovincima dajemo u Hrvatskoj status nacionalne manjine i morali bismo tražiti reciprocitete upravo zbog toga što samo čisti i kvalitetni odnosi s tom prijateljskom državom daju garanciju da će takvi odnosi biti održani.

Aldo Skira (IDS) podsjetio je na svoja dva amandmana (članke 9. i 20. – obveze pravnim osobama bez javnih ovlasti i sadržaj javne isprave), a o njima se odmah izjasnila **Lidija Lukina-Karajković**, pomoćnica ministra i predstavnica predlagatelja rekavši da se ovaj potonji amandman (pravna osoba bez ovlasti) ne može prihvatiti jer se ovim zakonom ne reguliraju odnosi unutar pravne osobe koja nema javne ovlasti kao niti u obitelji.

Zvonimir Červenko (HDZ) priklonio se stajalištu zastupnika Bulića rekavši ujedno da ga rasprava, poglavito o jeziku podsjeća na 1971. i 1972. godinu. Podsjetio je da je 1971. godine završio u zatvoru zbog jezičnih pitanja s kvalifikacijom teškog krivičnog djela (kao predavač na tadašnjoj Vojnoj akademiji rekao je mahune umjesto boranija). Pokušajte se prisjetiti ratnih godina koje su iza nas, primjerice, što se događalo s našom nacionalnom manjinom u Vojvodini, Šešelja koji je i neki dan rekao da je definitivna granica Virovitica-Karlobag. Ne treba se zavaravati jer ćemo u tome imati puno problema. Boji se, kaže, da ćemo imati u budućnosti sličnu situaciju, ali »onda nemojte dopustiti da se tučete na Kupu jer bi vam se moglo dogoditi da se tučete na Sutli«, rekao je zastupnik.

Gledati europska rješenja

Milana Markanjevića (LS) je zanimalo kako je to pitanje riješeno u Engleskoj, Francuskoj, Njemačkoj, skandinavskim zemljama kako bi se znalo da se s nekim elementima sada ne ide preširoko. Ako želimo biti sastavni dio Europe pokušajmo se ponašati u stilu tih rješenja, rekao je.

Zatim je predsjednica Doma **dr. Katica Ivanišević** stavila na glasovanje prijedlog Odbora za zakonodavstvo (zatražili mišljenje županijskih skupština) čemu se usprotivila **dr. Tereza Ganza-Aras (LS)**. Ne samo da se Županijski dom degradira pred

Zastupničkim domom nego sada mora u završnoj fazi kao zakonodavno tijelo pitati županijske skupštine. To je i nelogično i u suprotnosti s ustavnim položajem Županijskog doma i njegovim Poslovnikom. **Ivan Brleković** je rekao da je to bio prijedlog Odbora za zakonodavstvo te se pozvao na Poslovnik (pravo radnog tijela da traži obavijesti i podatke od tijela državne uprave i ministarstava). **Emil Soldatić (IDS)** je upozorio da su županijske skupštine predstavnička tijela i lokalna samouprava, pa je dr. **Jure Burić (HDZ)** predložio da se mišljenje zatraži od županija umjesto od skupština. Nakon kraće rasprave o tome je li županijska skupština i jedinica državne uprave te može li Županijski dom proširiti ovu raspravu na županijske skupštine i stavljati na njihov dnevni red ovaj zakonski prijedlog (Brleković, Soldatić, Maričić, Ganza-Aras) predsjednica Doma dr. **Katica Ivanišević** ponovila je prijedlog Odbora za zakonodavstvo i stavila ga na glasovanje.

Većinom glasova (23 za, 11 protiv, 4 suzdržana) Županijski je dom donio zaključak kojim se zadužuje Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu da o ovom zakonskom prijedlogu zatraži mišljenje županija Republike Hrvatske prije donošenja konačne odluke Doma.

U Zastupničkom domu najprije je uvodno govorio **Ranko Marijan**, zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. I ovaj zakonski prijedlog spada u paket manjinskih zakona koji čini zaštitu građanskih sloboda i prava i zaštitu prava nacionalnih manjina. Većina primjedbi i prijedloga je ugrađena u Konačni prijedlog a prihvaćajući ga njime ćemo, zajedno s postojećim zakonima i spomenutim »kompletom« zakona, doseći standarde koje smo sami sebi zacrtali u interesu građana Republike Hrvatske.

Zatim je izvješće Odbora za pravosuđe prenio predsjednik **Luka Trconić (HSS)** a Odbora za naobrazbu, znanost i kulturu dr. **Ante Simonić (HSS)**.

Apsolutna većina prema Ustavnom zakonu

Vladimir Šeks (HDZ) govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a koji po-

država ovaj zakonski prijedlog. No njegov naziv (amandman) bi trebao glasiti – Zakon o službenoj uporabi jezika i pisama nacionalnih manjina, što je, rekao je, u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, sa člankom 12., koji statuirao da je u Republici Hrvatskoj, u službenoj uporabi hrvatski jezik i latinično pismo a da se u pojedinim lokalnim jedinicama uz hrvatski jezik i latinično pismo može u službenu uporabu uvesti i drugi jezik te ćirilčno ili koje drugo pismo pod uvjetima propisanim zakonom.

• U članku 4. Konačnog prijedloga zakona je promjena u odnosu na prvo čitanje i stipulira se da se uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina ostvaruje i kada pripadnici pojedine nacionalne manjine na području općine ili grada čine većinu stanovnika. U Ustavnom zakonu (članak 7.) stoji »u općinama u kojima pripadnici etničkih ili nacionalnih zajednica čine većinu u ukupnom broju stanovništva« i to je bitna razlika.

Zastupnik je iznio i amandmane na pojedina rješenja (vidjeti prikaz amandmana) upozoravajući, među ostalim, da je u članku 4. Konačnog prijedloga zakona promjena u odnosu na prvo čitanje i da su stipulirano da se uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina ostvaruju i kada pripadnici pojedine nacionalne manjine na području općine ili grada čine većinu stanovnika. U Ustavnom zakonu (članak 7.) stoji »u općinama u kojima pripadnici etničkih ili nacionalnih zajednica čine većinu u ukupnom broju stanovništva« i to je bitna razlika, jer se u ovom zakonskom prijedlogu govori o relativnoj većini a u Ustavnom zakonu o apsolutnoj većini, naglasio je rekavši da ta diskrepancija treba biti riješena u korist Ustavnog zakona a po rangu pravnih normi.

Prihvaćanjem ovih amandmana Konačni prijedlog zakona bio bi potpuno u skladu i s međunarodnim pravom, s Europskom poveljom i važećim odredbama Ustavnog zakona. Kao bitni sadržajni element na visokoj razini europskih standarda, koje mnoge demokratske zemlje s

dugom tradicijom nemaju u svojim zakonodavstvima, Hrvatsku bi stavio u rang zemalja koje na primjeren, demokratski način, vodeći računa o stvarnim interesima i vrijednostima nacionalnih manjina osiguravaju na zavidnoj razini prava koja proistječu iz korpusa kulturne autonomije nacionalnih manjina, rekao je.

Mr. **Drago Kraljević (SDP)** govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a koji drži da je predloženi zakon na primjeren način utvrdio uvjete za ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina. Na kvalitetan je način ugradio i preuzete međunarodne obveze koje se odnose na primjenu mjera za promicanje manjinskih jezika i pisma u javnom životu te uredio odnose između središnje vlasti i jedinica lokalne samouprave primjenjujući načelo fleksibilnog mišljenja, rekao je, među ostalim.

Iskustvo nas uči i na ovim prostorima da je zaštita manjina bitna za stabilnost demokratskog društva i da je upravo ostvarivanje ravnopravnosti među građanima presudno za njegovu sigurnost i mir i suprotno, kada su se nametale privilegije i diskriminacija dolazilo je do podjela u društvu i sukoba. To su veoma bitni argumenti koji ukazuju da bi ovaj zakon trebalo prihvatiti konsenzusom, jer će se time najprije normativno a poslije u praksi stvoriti još bolji uvjeti i kvalitetniji temelji za izražavanje i razvijanje samobitnosti nacionalnih manjina.

Na kraju zastupnik je ponovio rečenicu koju je u raspravi u prvom čitanju rekla zastupnica Sedmak u ime Kluba zastupnika SDP-a: to nisu prava koja nekome dajemo već su to ljudska prava koja pripadaju svakom čovjeku kao pojedincu. Stoga Klub zastupnika SDP-a podržava donošenje ovog zakona (omogućuje i ukidanje nadzora Vijeća Europe) i smatra da će time naša država ojačati i kao pravna i demokratska zemlja, rekao je zastupnik.

Mr. **Željko Glavan (HSLs)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSLs-a koji također podržava donošenje ovog zakona jer je to napokon ostvarivanje članaka 12. i 15. Ustava Republike Hrvatske koji omogućuju nacionalnim manjinama uporabu svojih jezika.

No predloženi tekst zakona mogao bi se još poboljšati jer je očito rađen u vremenskom tjesnacu i ima nekih nedorečenosti koje bi se eventualno mogle dvojako tumačiti, rekao je zastupnik i podnio šest amandmana na članke 4., 8., 9., 10., 13. i 18. (vidjeti prikaz amandmana).

Dr. **Furio Radin (zastupnik pripadnika talijanske nac. manjine)** govorio je u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina naglasivši da su toliko puta o tome govorili da je malo što ostalo za reći. Vrlo smo zadovoljni ovim zakonskim prijedlogom (jedan od najboljih ali i najsloženijih zakona) i s predloženim novinama i podržat ćemo ga, naglasio je. A najbitniju novinu za ovaj Klub zastupnika predstavlja ustvari i sam naslov zakona, od nekih osporen, jer upotrebljava riječ ravnopravno, od nekog možda osporena ili neshvaćena do kraja (znači da je hrvatski jezik službeni jezik na cijelom teritoriju Hrvatske, a u nekim specifičnim segmentima manjinski jezik može postati službeni u jednoj općini, gradu, u radu organa jedne županije i u tom trenutku on postaje ravnopravan s hrvatskim jezikom), rekao je zastupnik, među ostalim.

Poduka drugima

Govoreći iz iskustva svoje nacionalne manjine u prakticiranju dvojezičnosti zastupnik Radin je rekao da to zahtijeva više vremena i novca, ali da se isplati jer se na taji način ostvaruje pravi i bolji suživot koji može biti samo na dobrobit cijele države. Zato što će nam to pomoći (slaže se da su ova rješenja bolja nego u Europi) bez obzira na to ima li ili ne Europa te standarde, da mi u to društvo na neki način lakše i djelotvornije uđemo kao ravnopravni članovi koji će moći čak i podučavati druge što znači multikulturalnost, dvojezičnost, slobodno izražavanje na više jezika i što znači suživot.

Slažemo se s predloženim zakonom i smatramo da bi trebalo otvoriti posebnu raspravu, ako bi se htjelo govoriti kompetentno o Ustavnom sudu (zastupnik Šeks spomenuo da je svojedobno Ustavni sud proglasio neustavnom odredbu Istarske županije o uporabi manjinskog jezika) i Ustavnom zakonu jer mi se slažemo da Ustavni zakon nije pravi jer nije donesen po ustavnoj proceduri. Onda ćemo mi morati reći da je ovaj zakon ravnopravan a ne niži oblik od Ustavnog zakona, rekao je, među ostalim zastupnik.

— Mi u Klubu nacionalnih manjina glasat ćemo za ovaj prijedlog zakona jer je on europski i što napokon prepoznaje naše potrebe i interese i velika je stvar da većina predlaže jedan takav zakon za svoj manjinski dio koji živi u ovoj državi, naglasio je podsjetivši da je njihov amandman prihvatio matični Odbor i podnio ga

kao vlastiti (članak 4.). Naime, traži se da se ta odredba dopuni i da jasno piše kako se radi o relativnoj većini pripadnika pojedine nacionalne manjine, jer ako bi se radilo o apsolutnoj većini ne bi bilo općine ili grada u kojima bi se stekli uvjeti za ravnopravnu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina (niti jedna naša manjina nema apsolutnu većinu).

Vladimir Šeks ocijenio je pogrešnim taj potonji navod predgovornika pozivajući se na odredbu članka 8. Ustavnog zakona prema kojoj, rekao je, jedinice lokalne samouprave mogu utvrditi službenu uporabu dvaju ili više jezika i pisma vodeći računa o broju pripadnika (primjerice, gdje ih ima dva ili tri posto) i interesima etničkih ili nacionalnih zajednica ili manjina. Zastupnik Radin želi da se s ovim amandmanom uvede obvezatna službena uporaba jezika i pisama nacionalnih manjina i u onim općinama i gradovima gdje pripadnici nacionalne manjine ne čine apsolutnu većinu.

I dr. **Tibor Santo (zast. pripadnika mađarske nac. manjine)** smatra da bi relativna većina pripadnika nacionalnih manjina trebala biti cenzus odnosno obvezivala na ravnopravnu uporabu jeziku i pisma nacionalnih manjina neovisno o volji, strukturi ili političkim odnosima unutar nekog općinskog ili gradskog vijeća. O tome je riječ u članku 4., smatra.

• Zakon je izuzetan doprinos strateškoj odluci EU da manjine koristi kao točku spajanja i predstavlja jedno od rijetkih područja na kojem Hrvatska može postaviti standard za Europu.

Dr. **Petar Turčinović (IDS)** govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a i kada bi se zakoni ocjenjivali ocjenom ovaj bi dobio odličan, a visoke ocjene (ali nešto niže) dobili bi i drugi zakoni iz paketa manjinskih, jer je izuzetan doprinos strateškoj odluci EU da manjine koristi kao točku spajanja, rekao je, među ostalim. Ovaj zakon predstavlja jedno od rijetkih područja na kojem Hrvatska može postaviti standard za Europu, naglasio je.

Među strateškim razlozima i značnju ovog zakona je jasna odrednica da manjine povezuju, i ekonomski i politički, da je odnos većine prema manjinama mjera demokracije neke

zemlje, da su se poduzeli ovi koraci ne tražeći reciprocitet te, među ostalim, to je jedan od prvih zakona koji drastično provodi princip decentralizacije odlučivanja. Strateški razlog zakona je i značenje uloge jezika u ekonomskoj i političkoj integraciji Europe, rekao je, među ostalim zastupnik o predloženom zakonu kojeg Klub zastupnika IDS-a, i zbog pragmatičnih razloga, sa zadovoljstvom podržava i poziva na njegovo donošenje konsenzusom.

Povreda hijerarhije pravnih propisa

Boris Kandare (HSP) govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a naglasivši najprije da će govoriti drukčije od euforičnih govora predgovornika.

Pragmatika ne bi mogla izmijeniti standarde društva a niti standarde prava, čiji je jedan od temeljnih standarda hijerarhija pravnih vrela, a to je upravo povrijeđeno Konačnim prijedlogom ovog zakona, rekao je. Podsjetio je na svoje amandmane proistekle iz rasprave na ovim klubovima zastupnika te naglasio da će tijekom rasprave odlučiti hoće li glasovati za ili protiv ovog zakona.

No protiv se odredbama članka 4. (stavci 3. i 4.) jer odudaraju i vrijeđaju pravnu hijerarhiju. Smatramo da se statutom općina ili gradova, odnosno županija ne bi moglo ovu materiju drugačije regulirati nego što je učinilo ustavno vrelo. Povreda hijerarhije pravnih propisa je i u članku 6. jer se čak kazuje da bi se statutom mogla predvidjeti i različita mjerila za službenu uporabu manjinskog jezika, upozorio je. Odredba članka 16. izazvala bi tehničke poteškoće u provedbi (parnički postupak na manjinskim jezicima), ocijenio je, među ostalim. Rješenje iz članka 24. (slučajevi obustave izvršenja statuta odnosno pojedine odredbe) drži logičnom pogreškom u razmišljanju jer što će se obustaviti jer prema članku 4. imamo dvije situacije, kada u općini nije uređena uporaba manjinskog jezika odnosno kada je uređena protivno odredbama ovog zakona.

– Mi predlažemo da primjena ovog zakona počne tek 15 dana nakon objave podataka o popisu stanovnika a to bi naravno bilo tek 2001. godine, rekao je zastupnik na kraju.

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a **Luka Trconić (HSS)** je naglasio da je pravo zadovoljstvo raspravljati o ovoj vrlo značajnoj temi kad su

prisutni tako mirni i tolerantni tonovi. Vrlo je bitno i dobro je da je upravo kod ovih važnih manjinskih zakona pobijedio razbor.

– Ovim trima projektima mi se na pravi način u praksi približavamo ostvarenju tih doista visokih standarda, smatra HSS. Na pravi će način saživjeti i izvorišne odredbe našeg Ustava, a njima ćemo doista na velika vrata stupiti na međunarodnu scenu što ne znači da Hrvatska u svojoj praksi i prije ovoga nije mogla služiti za primjer drugima kako se zapravo trebaju njegovati odnosi između manjinskih zajednica i većine.

HSS će u cijelosti podržati ovaj zakonski projekt tim prije što je predlagatelj uvažio naše bitne prigovore, rekao je zastupnik.

Dr. Zlatko Kramarić (LS) javio se u ime Kluba zastupnika LS-a i HNS-a koji su sretni, rekao je, da u odnosu na prvo čitanje sada postoji sasvim drugačiji pristup ovoj vrlo delikatnoj temi koji ovaj saziv Sabora na najbolji način razrješuje. Ovaj set zakona doista pripomaže da Hrvatska što brže uđe u zajednicu europskih naroda.

Posve je razumljiva naša osjetljivost na jezičnu problematiku tim više što ta jezična osjetljivost i neki puta preosjetljivost ima svoje povijesno opravdanje, ali svima je jasno da se taj kontekst bitno promijenio. Hrvatska je danas samostalna, međunarodno priznata zemlja i nema više nikakvih potreba da vladaju ovi strahovi i da mi ponovno pokušavamo našu politiku voditi kroz jezičnu politiku.

Ovaj zakon predstavlja i ispunjenje uvjeta za naše pristupanje Vijeću Europe i to je još jedan korak u uspostavljanju građanskoga civilnog društva i da se konačno uspostavi distinkcija da je država jedno a društvo drugo.

Potpisali smo Europsku povelju o regionalnim manjinskim jezicima ali nažalost, onda nije postojala ona količina političke hrabrosti, svijesti da se treba učiniti korak dalje i da u manjinama ne treba nikako gledati neki destabilizirajući faktor nego dapače u tom zajedništvu različitosti Hrvatska dobiva sve atribute stabilne, demokratske građanske zemlje.

Zalažemo se za optimum prava, a svaka restrikcija uvijek izaziva nervozu a nervozu nikad ne stvara stabilnost, rekao je, među ostalim podsjećajući da se već godinama zalaže za bježanje od principa reciprociteta (»piljarski princip«) jer pitanje manjina se nikako ne može svoditi u te kategorije. Dvojezičnost ne treba

shvatiti kao privilegiju onih koji to žele nego čak kao obvezu, jer to ne smeta niti zemljama Beneluksa, iznio je, među ostalim rekavši da će zastupnici ovih klubova dati glas za predloženi zakon.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Hrvati su u mnogočemu stvarali Europu

Zlatko Canjuga (HDZ) je naglasio da želi dati svoje mišljenje i potporu ovom zakonu po kojem ćemo »nadmašiti Europu i u mnogočemu postati uzor Europi«. I dok se mi oslobađamo piljarskog mentaliteta valjda ćemo dočekati i da takav bjelodani svijet i Europa po nama nešto prihvatiti no to će, smatra zastupnik, ići teško i prije će nam nastojati nešto nametnuti. No mi smo po svom duhu uvijek bili europski i u rađanju Europe i u pisanju knjiga o tome mogli bismo kazati da su Hrvati u mnogočemu Europu stvarali i s njom sudjelovali u zajedničkom cilju, europeizaciji duha, rekao je.

Što se tiče rješenja iz predloženog zakona smatra nepotrebnim razlikovanje pojma »službeni« i »ravnopravni« jer već samim »službeni« ima jače značenje i određuje poziciju ovog zakona i uporabu jezika. Ovaj problem ne treba svoditi isključivo na razinu tzv. pojmova civilnog društva i ne možemo odricati ulogu države kao noćobdijsku nad određenim problemima jer to otvara i politička pitanja.

Naime, zastupnik se ne slaže s odredbom (članak 4.) da i županije mogu svojim statutima određivati određene jezike ravnopravnim već predlaže da takvu odluku treba prihvatiti i potvrditi Hrvatski državni sabor. U razmatranju o političkim procesima u Hrvatskoj može se gledati i futuristički i to u određenom smislu može otvoriti i neke zahtjeve i političke probleme u nekoj županiji, rekao je (u našoj političkoj praksi imamo izjave o autonomiji pa zatim isprike, koncepte autonomašenja) i založio se za predloženu ulogu države (Sabor) u tome. Logično je pitanje zašto Europa u takvim stvarima nije donijela takve zakone a zašto je Hrvatska primjer koja će ih prva donijeti i biti neka eksperimentalna škola za Europu, rekao je, među ostalim.

Zakonom zaštititi hrvatski jezik

Marija Bajt (HDZ) upitnim smatra, polazeći od naziva predloženog zakona, ravnopravnu uporabu manjinskog

jezika i pisma jer joj se čini, rekla je, da bi to u praksi značilo da se jezik i pismo nacionalne manjine rabi onda kada sudionici postupka nisu pripadnici nacionalne manjine jer su pripadnici neke druge manjine ili isključivo Hrvati pa smatra da pojam ravnopravna ne treba stajati u nazivu.

Predloženi zakon podržava ali u skladu s Ustavom, smatra da treba precizirati (članak 4.) o kojoj je većini riječ te se u tom smislu pozvala na članak 8. Ustavnog zakona. Ne slaže se s rješenjem da pravo na uporabu manjinskog jezika može propisivati županija. Postavila je i pitanje mogućnosti provođenja ovog zakona zbog financijskih restrikcija proračuna ali i što u slučaju nepoštivanja zakona. Upozorava također da je upitno na kojoj se razini definira jezik određene manjine te smatra da normativno uređenje pojedinih jezika nacionalnih manjina tek predstoji.

Zastupnica je na kraju naglasila da podržava predloženi zakon ali u skladu s Ustavom te ujedno predložila da se (na temelju Ustava) razmisli o zakonu kojim bi zaštitili svoj vlastiti hrvatski jezik i obvezali na službenu uporabu hrvatskog jezika u hrvatskim institucijama, na HRT-u pa ponekad čak i u ovom visokom Domu.

Drago Krpina (HDZ) najprije je rekao da bi naziv važećeg Ustavnog zakona, koji osim pojma nacionalnih manjina spominje i etničke zajednice, trebalo uskladiti prema ovom zakonu.

• Ovaj će se zakon primjenjivati dominantno u najsiromašnijim općinama i gradovima u Hrvatskoj na područjima od posebne državne skrbi, kojima se upravo ovogodišnjim proračunom prepolovio transfer sredstava. Ukupne financijske obveze provedbe ovog zakona treba preuzeti državni proračun (amandman prihvaćen).

Izrazio je zadovoljstvo što su se u Konačnom prijedlogu našla većina njegovih a i primjedbi drugih zastupnika HDZ-a iz prvog čitanja te se složio sa stajalištima Kluba zastupnika HSLS-a. Podsjetio je da je podnio amandman na članak 22. koji govori o financiranju provedbe ovog zakona. Smatra apsolutno neprihvat-

ljivim i u suprotnosti s načelom supsidijarnosti da se u Hrvatskom državnom saboru donose zakoni a da se financijski teret za njihovu provedbu prenosi na gradove i općine. Ovaj će se zakon primjenjivati dominantno u najsiromašnijim općinama i gradovima u Hrvatskoj na područjima od posebne državne skrbi, kojima se upravo ovogodišnjim proračunom prepolovio transfer sredstava. Ukupne financijske obveze provedbe ovog zakona treba preuzeti državni proračun, zahtjev je zastupnika navodeći moguće troškove općina i gradova uz provedbu ovog zakona počevši od kompjuterskih programa, prevoditelja itd. (predlagatelj prihvatio ovaj amandman ali od 1. siječnja 2001. godine).

Zastupnik je podsjetio da je u prvom čitanju bez zluрадosti upozorio na problem jezika koji će koristiti srpska nacionalna manjina u Hrvatskoj. Srbi u Hrvatskoj nikada od svog dolaska nisu govorili srpskim jezikom i pitanje je tko će prevoditi na srpski jezik jer to mora biti kvalificirani prevoditelj, diplomirani profesor srpskog jezika a takvih u Hrvatskoj nema, a nije se ni pitalo srpsku manjinu u Hrvatskoj želi li srpski jezik kao svoj, rekao je.

Ako se prihvate njegovi amandmani (i HDZ-a) ili barem dio njih dat će potporu ovom zakonu, zaključio je.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) upozorila je da je predgovornik izrekao netočnost kad je rekao da u Hrvatskoj nema ovlaštenih ljudi koji bi prevodili na srpski jezik. Velika oglasna ploča u Zagrebu govori o prevoditelju i sudski ovlaštenom vještaku za srpski jezik, navela je. **Drago Krpina** je odgovorio da je neobično sretan što u Hrvatskoj postoje sudski tumači za prevođenje hrvatskoga jezika na srpski i obrnuto jer da su time konačno razriješene povijesne dvojbe o samobitnosti hrvatskoga jezika. — Nisam ustvrdio da u Hrvatskoj nema sudskih tumača za srpski jezik nego da u općinama i gradovima u kojima će se zakon primjenjivati nema kvalificiranih prevoditelja za srpski jezik, rekao je dodajući da na Učiteljskoj akademiji studira jedan broj budućih učitelja koji će raditi u srpskim manjinskim školama, ali predavači nemaju službene kvalifikacije.

Mladen Godek (HSLS) rekao je pak da kvalifikacija za prevoditelja ne mora značiti fakultetsku diplomu, ali da je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu na odjelu slavistike moguć i studij srpskog jezika.

Odredba u suprotnosti s Ustavom

Jadranka Kosor (HDZ) rekla je da podržava predloženi zakon uz amandmane Kluba zastupnika HDZ-a i Kluba zastupnika HSLS-a. Uz to je naglasila da članak 4. treba uskladiti s Ustavnim zakonom, a iz članka 13. ispustiti dio koji posebno ističe pravo korištenja hrvatskog jezika jer to je u suprotnosti s člankom 12. Ustava koji govori da je u Republici Hrvatskoj u službenoj uporabi hrvatski jezik i latinično pismo. Kako bi bilo da se u nekom francuskom odnosno engleskom zakonu kaže da Francuzi, Englezi, imaju pravo koristiti francuski, engleski jezik, dodala je.

Nevio Šetić (HDZ), zadnji sudionik rasprave, smatra da se daleko otišlo u standardizaciji manjinskih prava i da na to svi moraju biti ponosni. U tome ćemo doista biti uzor za neke dijelove Europe ali moramo biti izuzetno osjetljivi prema našem okruženju gdje je ova problematika aktualna više od 150 godina i kada se radi o sjevernom Jadranu i našoj istočnoj strani, rekao je, među ostalim upozoravajući još da je odredba iz članka 4. (županije propisuje statutom) protuustavna.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Izjašnjavanje o amandmanima

Glasovanju o prihvaćanju Konačnog prijedloga ovog zakona prethodilo je izjašnjavanje predlagatelja o podnesenim amandmanima. Izjašnjavajući se o amandmanima u ime predlagatelja **Ranko Marijan**, zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave je za većinu amandmana ponudio preformulaciju s čim su se predlagatelji složili. Za sporni članak 4., na koji je i bilo najviše amandmana predložio je, i što je prihvaćeno, da se ravnopravna uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina ostvaruje u skladu s odredbama Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe i ovog Zakona (uvjeti — kad manjine čine na području općine ili grada većinu stanovnika u skladu s Ustavnim zakonom, Okvirnom konvencijom i ovim zakonom te, među ostalim, kad to u odnosu na rad svojih tijela, u samoupravnom djelokrugu, propiše županija na čijem je području u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo manjine).

I na članak 9. (izdavanje dvojezičnih isprava) podnesena su tri amandmana i nekoliko primjedbi u raspravi. **Ranko Marijan**, u ime predlagatelja odbio je amandman zastupnika Krpine na taj članak i ponudio da glasi: »Općine, gradovi i županije u kojima je u ravnopravnoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, za pripadnike nacionalne manjine dvojezično ili višejezično izdaju javne isprave, tiskaju obrasce koji se koriste u službene svrhe«. Međutim, **Furio Radin** je rekao da taj amandman i ovaj sadržaj nisu bili predmetom dogovora klubova zastupnika te je predložio da se ne usvoji. **Vladimir Šeks** je prigovorio toj izmijenjenoj formulaciji i rekao da je između klubova zastupnika i predstavnika Vlade dogovoreno da se prihvati amandman kojim se

inzistiralo da će svakom građaninu na njegov zahtjev biti izdana javna isprava i dokument na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. **Dražen Budiša (HSL)** rekao je pak da je u jednoj fazi usuglašavanja formuliran upravo amandman kako ga je predložio zamjenik ministra.

Nakon kraće stanke i konzultacija predstavnika klubova zastupnika **Ranko Marijan** je izvijestio da usuglašen članak 9. glasi: »Općine, gradovi i županije u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, osigurat će pravo građanima da im se dvojezično ili višejezično izdaju javne isprave, tiskaju obrasce koji se koriste u službene svrhe«. Taj je tekst postao sastavni dio Zakona.

U daljnjem izjašnjavanju o amandmanima rasprave više nije bilo (jedino oko članka 18. – prihvaćen i amandman zastupnika Krpine) a **Ranko Marijan**, zamjenik ministra, u ime predlagatelja podnio je amandman na članak 1. tako da glasi: »Ovim zakonom uređuju se uvjeti službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina kojima se osigurava ravnopravnost s hrvatskim jezikom i latiničnim pismom sukladno zakonu.« I taj je tekst kao i usuglašeni i prihvaćeni amandmani postao sastavni dio Zakona.

Zatim se prešlo na glasovanje o Konačnom prijedlogu ovog zakona a s obzirom na postignuti konsenzus odustalo se od poimeničnog glasovanja. Uz 124 glasa za, 3 suzdržana i 3 protiv donesen je ovaj Zakon. Đ. K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ODGOJU I OBRAZOVANJU NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA

Predstavnici manjina pozdravljaju zakonska rješenja

Većinom glasova Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora donio je Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske, prihvatila je gotovo sve sugestije i primjedbe iznesene u prvom čitanju te ih ugradila u Konačni prijedlog zakona.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu zakona pisamo smo u IHS-u, broj 264, od 17. 5. na str. 16. pod naslovom: »Ustrojiti ustanove za nastavu na manjinskom jeziku«, a u nastavku donosimo samo razlike koje su unesene u Konačni prijedlog zakona.

Prihvaćena je sugestija da se umjesto sintagme »manjinski jezik i pismo« upotrebljava termin »jezik i pismo nacionalne manjine« pa su u skladu s tim preformulirane odredbe teksta Zakona. Jasno je propisano da se školska ustanova na jeziku i pismu nacionalne manjine osniva i za manji broj učenika od broja utvrđenog za

početak rada školske ustanove s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu te da je to pravilo, a ne iznimka. Nije, međutim, utvrđeno koji je to broj, jer se on određuje prema potrebama pojedine nacionalne manjine. Određeno je da se nastavni plan i program odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine ne donosi na razini školske ustanove, razrednog odjela ili obrazovne skupine, već na razini cijelog sustava. Nije prihvaćen prijedlog prema kojemu bi se nastavni plan i program donosio u suradnji s udrugama nacionalnih manjina jer postojeća formulacija tu suradnju pretpostavlja. Utvrđeno je i da odgojno-obrazovni rad u školskoj ustanovi s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine obavljaju nastavnici iz reda nacionalne manjine ili kojima je jezik nacionalne manjine materinji jezik odnosno koji u potpunosti vladaju jezikom i pismom te nacionalne manjine. Članak, kojim se predviđalo osnivanje visokih učilišta na jeziku i pismu nacionalne manjine izostavljen je i na odgovarajući način izmijenjen te usklađen s Ustavom Repu-

blike Hrvatske kojim se jamči autonomija sveučilišta. Nije prihvaćena niti sugestija o preformuliranju članka koji govori o tome da ustanova s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine može stjecati sredstva za rad i iz drugih izvora osim iz Proračuna, jer je iz postojećeg članka vidljivo da se ta sredstva stječu isključivo neprofitno u skladu sa Zakonom.

• Uvažen je prijedlog da se izraz manjinski jezik mijenja u jezik manjine.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za Ustav i Poslovnik nije zauzeo stajalište o Konačnom prijedlogu zakona o odgoju i obrazovanju na manjinskom jeziku i pismu. Razlog je za to, kažu, taj što članovi Odbora tekst Konačnog prijedloga zakona nisu primili. **Odbori ŽUPANIJSKOG DOMA za**

BROJ

265

IHS

31. V. 2000.

zakonodavstvo, za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu te za naobrazbu, znanost, kulturu i šport predložili su Domu da u mišljenju koje će uputiti Zastupničkom domu podrži predloženi Zakon.

Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo, za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te za naobrazbu, znanost i kulturu podržali su Zakon. Uz to je svaki od Odbora podnio i po jedan amandman.

AMANDMANI

Odbor za zakonodavstvo smatra da jedini uvjet za obavljanje odgojno-obrazovnog rada u školskoj ustanovi s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine može biti stručnost. Shodno tome amandmanom predlažu brisanje dijela članka u kojem se navodi da taj posao obavljaju nastavnici iz reda nacionalne manjine ili oni kojima je taj jezik materinski.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina podnio je amandman kojim bi prednost pri izboru ravnatelja školske ustanove na jeziku i pismu manjine imala osoba iz reda nacionalne manjine ili ona kojoj je jezik nacionalne manjine materinski jezik. Kao razlog za to navedeno je da su takva ustanova pa i njen ravnatelj ključni u procesu očuvanja nacionalnog identiteta i kulturne autonomije nacionalne manjine.

Odbor za naobrazbu, znanost i kulturu smatra da bi trebalo spriječiti da se u tim školama upošljavaju nastavnici kojima je dotični jezik materinski, ali ne vladaju potpuno istim. U tu je svrhu podnio amandman kojim precizno navodi da nastavnici, bili oni pripadnici nacionalnih manjina ili ne, moraju potpuno vladati jezikom nacionalne manjine u čijoj školi rade.

Županijski dom Hrvatskoga državnog sabora podnio je osam amandmana. Prvim se amandmanom školska ustanova s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine ne bi mogla osnovati za manji broj učenika od broja utvrđenog za početak rada školske ustanove s nastavom na hrvatskom jeziku. Isti broj učenika potreban je i za ustrojavanje razrednih odjela obrazovnih skupina, stoji u drugom amandmanu. Treći amandman govori o tome da bi Ministarstvo prosvjete i športa predložilo dio nastavnog programa, u svezi s posebnosću nacionalne manjine, u dogovoru s predstavnicima nacionalnih manjina, a ne po pribavljenom mišljenju

udruga manjina, jer su one najčešće u sukobu (amandmane je predložio Klub zastupnika HDZ-a). Slijedećim amandmanom predlaže se, na području na kojem je utvrđena ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalne manjine, u škole na hrvatskom jeziku uvesti učenje jezika i pisma nacionalne manjine kao jezika društvene sredine (predlagatelj je zastupnik Aldo Skira). Kako članak 44. Ustava Republike Hrvatske daje svakom građaninu pravo, da pod jednakim uvjetima sudjeluje u obavljanju javnih poslova i ima pravo biti primljen u javne službe, idućim amandmanom spriječio bi se preferirani položaj nastavnika iz reda nacionalne manjine pri dobivanju poslova u manjinskim školama (predlagatelj je zastupnik Zvonimir Puljić). Predlagatelj smatra da bi kriterij za dobivanje poslova trebala biti stručna osposobljenost, a ne nacionalna pripadnost. Ista situacija je i sa savjetnicima i nadzornicima u Ministarstvu prosvjete i športa koji obavljaju poslove vezane uz nacionalne manjine, radi čega je podnesen i slijedeći amandman kojim se briše dio teksta kako bi taj posao obavljale stručne osobe. Amandmanom se traži i da školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine mogu koristiti udžbenike na manjinskom jeziku samo uz odobrenje Ministarstva prosvjete i športa. Posljednji amandman kaže da Ministarstvo prosvjete i športa treba kontrolirati izvore i sredstva za rad škola na jeziku manjina u skladu sa zakonom i davati mišljenja o njima (predlagatelj posljednja tri amandmana također je Klub zastupnika HDZ-a).

Šest amandmana podnio je i **Boris Kandare (HSP)**. Smatra da predloženi Zakon ne bi mogao ostaviti na snazi neimenovane ranije propise, a ne bi ni mogao međunarodnim ugovorima davati obveznu snagu. Iz tog razloga predlaže brisanje tih odredaba iz članka 1. Zastupnik misli da treba brisati i odredbu po kojoj će biti omogućeno učenje jezika manjine, u školama na hrvatskom jeziku, učenicima koji to žele. Drži da ako netko želi učiti jezik manjine, može to postići upisom u školu s nastavom na tom jeziku. Gosp. Kandare iz zakona bi ispustio i dio koji predviđa osnivanje visokih učilišta nacionalnih manjina, jer kaže, da se ta pitanja trebaju regulirati Zakonom o visokim učilištima. Protivi se i tome da se u nastavi škole na jeziku manjina mogu koristiti udžbenici iz matičnih zemalja. Smatra da bi moglo doći do toga

da sadržaj tih udžbenika bude različit od onih odobrenih u RH, što nije dopustivo. Neprihvatljivim smatra i da bi jedna takva ustanova stjecala sredstva za rad iz različitih izvora, jer drži da bi na taj način određene pravne i fizičke osobe mogle utjecati na izmjenu utvrđenih nastavnih programa. Zadnji amandman se odnosio na rok, u kojem bi školske ustanove na jeziku i pismu nacionalne manjine morale uskladiti svoje opće akte s odredbama ovog Zakona, za koji zastupnik smatra da je prekratak i predlaže njegovo produženje na šest mjeseci.

Da nastavnik u školi na jeziku nacionalne manjine ne mora biti i pripadnik te manjine, mišljenje je i **Nenada Stazića (SDP)**. Radi toga podnio je amandman kojim predlaže u članku deset brisanje riječi: »iz reda nacionalnih manjina«.

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a **Željko Glavan (HSLŠ)** amandmanom bi dodao odredbu po kojoj bi pravo prvenstva u upis škola na jeziku manjina imali učenici koji se identificiraju s nacionalnom manjinom na čijem se jeziku nastava izvodi. Razlog za to je, kaže, spriječiti da se za upis provode razredbeni postupci čime bi se poništio društveni i pravni učinak ovog prijedloga jer neka djeca pripadnika nacionalne manjine ne bi bila upisana u te škole.

RASPRAVA

Uvodno se za riječ u Županijskom domu javio pomoćnik ministra prosvjete i športa **Zlatko Ljubić**. Naglasio je da su načela i polazišta kojih se Vlada pridržavala prilikom izrade ovog Zakona bili obveze prema vlastitim građanima te međunarodne obveze Republike Hrvatske. U skladu s tim načelima garantiraju se stečena prava odnosno dostignuti standardi odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina, dodao je pomoćnik ministra. Pojasnio je da rješenja koja Zakon nudi omogućavaju svakoj osobi bez obzira na nacionalnu pripadnost jednak pristup različitim vrstama i stupnjevima obrazovanja. Zaključio je kako se Zakon bazira na načelima kojima se garantira jednakost postupanja i zaprečava-

nja svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije u prosvjeti.

• Rješenja koja Zakon nudi omogućavaju svakoj osobi, bez obzira na nacionalnu pripadnost, jednak pristup različitim vrstama i stupnjevima znanja.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **mr. Božidar Pugelnik (HDZ)** zatražio je od predstavnika predlagatelja neka pojašnjenja i odgovore. Stajalište je Kluba da nije jasno na temelju kojeg popisa stanovništva će se provesti ovaj Zakon. Zatim, odnosi li se Zakon samo na osnovne ili i srednje škole. Iduće što je pitao g. Pugelnik, bilo je kako će se te škole zvati te na kojem jeziku će natpisi biti napisani. Zanimali su ga i reciprociteti gradnje škola na hrvatskom i jeziku nacionalnih manjina. Zadnje na što je ukazao bili su problemi koji su se javili kod inzistiranja Ministarstva da djeca kod upisa u školu moraju imati domovnicu, te pitao koji su sve dokumenti potrebni za upis. Na kraju izlaganja pojasnio je amandmane koje je Klub podnio. Jedini amandman Kluba koji nije prihvaćen te od kojeg je Klub odustao odnosio se na brisanje dijela članka kojim se određuje sastav školskog odbora. Razlog tome je što se u nastavku članka kaže da je sastav određen statutom škole.

Amandman je podnio i **Zvonimir Puljić (HDZ)** i pojasnio njegov karakter. Smatra da ne bi trebalo preferirati pripadnike nacionalnih manjina prilikom dobijanja posla, jer da se u zakonu nađe takva prednost za Hrvate bila bi odmah osuđena od međunarodne javnosti.

Aldo Skira (IDS) bio je podnositelj tri amandmana. Jezični ispravci kojima bi nastavni plan donosilo Ministarstvo prosvjete i športa uz prethodnu suglasnost udruga nacionalnih manjina, zatim učenje jezika nacionalne manjine u školama na hrvatskom jeziku, kao jezika društvene sredine u općinama i gradovima gdje je taj jezik ravnopravni te da nastavu u školama manjina mogu voditi i nastavnici iz matičnih zemalja, promjene su koje zastupnik predlaže.

Isti broj amandmana podnio je i **mr. Miroslav Rožić (HSP)**. On smatra da treba izbjeći mogućnost da mišljenje o dijelu nastavnog plana i programa čiji je sadržaj u svezi s obrazovnom posebnosću nacionalne manjine

daju udruge nacionalnih manjina drugačijeg karaktera od obrazovnog. Drži da je učenje jezika i pisma manjine mora biti dispozitivno, a ne naređujuće, a isto tako Zakonom valja propisati da se sredstva potrebna za obrazovanje na jeziku manjine osiguravaju isključivo pripadnicima te manjine.

Dr. Jovan Bamburač (nezavisni) drži da je ovo za nacionalne manjine značajan Zakon. Rekao je kako smatra da nema ništa sporno u tome da bi se prednost u učenju jezika nacionalnih manjina davala osobama koje su pripadnici te manjine ili im je to materinski jezik. Štoviše, drži da je to logično. Zaključio je kako ovaj Zakon nikoga svojim odredbama ne ugrožava, već da je korektan i da ga treba prihvatiti.

Mislim da nije točno kako osoba kojoj je neki jezik materinski može taj jezik bolje predavati od nekog drugog, replicirao je **Zvonimir Puljić (HDZ)**. Što se tiče zapošljavanja nastavnika, kaže da se tu ne radi samo o učenju jezika, nego i o tjelesnom odgoju. Ukoliko bi se prednost zaista dala pripadnicima manjina, bilo bi to protivno ustavnim normama o ravnopravnosti koja se za svaku nacionalnu, vjersku i rasnu pripadnost garantira, zaključio je g. Puljić.

• Predlagatelj odbio, ali Županijski dom ipak prihvatio gotovo sve amandmane Kluba zastupnika HDZ-a.

Pomoćnik ministra prosvjete i športa **Zlatko Ljubić** tada je odgovorio na pitanja zastupnika i očitovao se o amandmanima. Rekao je kako popis stanovništva nije direktno u korelaciji s provođenjem ovog Zakona, a što se tiče naziva i natpisa školske ustanove na jeziku manjine uvijek je dvojezičan. Kolokvijalni izričaj, kao npr. talijanska škola ne dolazi u obzir, naglasio je pomoćnik ministra. Što se pak tiče dokumenata potrebnih za upis u osnovne škole, napomenuo je da domovnica nije presudna. Prvo se očitovao o amandmanima Kluba zastupnika HDZ-a. Nije prihvatilo niti jednog, no Dom je glasovanjem odlučio da će se svi, osim jednog od kojeg je i predlagatelj odustao, ipak naći u daljnjoj proceduri. Odbijen je i amandman zastupnika Puljića uz obrazloženje da se ne može govoriti o tome da su nastavnici koji su pripadnici nacionalnih manjina u

povlaštenom položaju jer da je njihova prednost pri zapošljavanju uobičajeni standard i logična činjenica u praksi. Predlagatelj nije prihvatio niti amandmane koje je podnio gosp. Aldo Skira. Zastupnik je jedino ustrajao na amandmanu kojim bi se jezik manjine učio kao jezik društvene sredine u školama na hrvatskom jeziku, a Dom ga je podržao glasovanjem. Negativan stav pomoćnik ministra imao je i spram tri amandmana Žarka Katića. Izbjegavanje mogućnosti da se o nastavnom planu očituju i udruge nacionalnih manjina kojima to nije djelatnost, preciziranje da hrvatski jezik pripadnici manjine uče ukoliko to žele te da se sredstva potrebna za obrazovanje osiguravaju isključivo pripadnicima dotične manjine, sadržaji su tih prijedloga. Budući da gosp. Katić nije bio prisutan na sjednici o prijedlozima se glasovalo i Dom je odlučio da ne budu uvaženi.

Županijski dom jednoglasno je odlučio podržati donošenje Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, a za predstavnika koji će braniti taj stav, kao i prihvaćene amandmane Dom je odredio mr. Božidara Pugelnika.

Prije rasprave u Zastupničkom domu pomoćnik ministra prosvjete i športa **Zlatko Ljubić** objasnio je značenje ovog Zakona. Rekao je da se rješenjima koja su predložena garantiraju stečena prava, odnosno dostignuti standardi odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Dalje, je omogućeno bilo kojoj osobi, bez obzira na nacionalnu pripadnost, jednak pristup različitim vrstama i stupnjevima obrazovanja, a garantira se i jednakost postupanja i zaprečavanje svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije u prosvjeti, pojasnio je pomoćnik ministra.

Za riječ se tada javila **mr. Zdenka Čuhnil** i iznijela stav i mišljenja Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te dodatno pojasnila amandman koji je Odbor podnio.

Klub zastupnika HDZ-a podupire ovaj Zakon i smatra da je prihvatljiv u jednom općem smislu i nakani, rekao je u ime Kluba **Zlatko Canjuga (HDZ)**. U nastavku izlaganja ukazao je na neke odredbe koje bi mogle,

kaže, izazvati određena dvoumljenja. Drži da je potrebno jasno odrediti, općenito u cijeloj Hrvatskoj, točan broj učenika koji je nužan za otvaranje manjinske školske ustanove. Sljedeće što bi, kaže, moglo izazvati određene psihološke barijere je korištenje udžbenika iz matične zemlje. To bi se naročito moglo odraziti u Hrvatskom podunavlju glede udžbenika iz Jugoslavije, misli gosp. Canjuga te dodaje kako vjeruje da će ti problemi ipak biti prevladani zbog mira u Hrvatskoj i demokratizacije međunarodnih odnosa. Kaže, da je Zakon unapredovao od prvog čitanja i da može biti jedan dobar okvir za donošenje cjelokupnog paketa zakona o nacionalnim manjinama.

Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina praktički je usvojio sve najbitnije primjedbe koje je Klub nacionalnih manjina imao svih ovih godina, rekao je u ime Kluba **dr. Furio Radin (zastupnik pripadnika talijanske nacionalne manjine)**. Postojala su, smatra, dva bitna problema. Prvi je bio, odrediti tko će se moći upisati u škole nacionalnih manjina te da režim upisa u te škole mora biti isti kao i za sve druge škole na hrvatskom jeziku, pojašnjava zastupnik. Drugo, na što je ukazao bio je problem malog broja učenika koji će ići u takve škole. Zakon je sve to riješio, drži, na dobar način čime se stvorio jedan instrument koji regulira tako delikatno i važno pitanje, kao što je školovanje nacionalnih manjina. Na kraju je g. Radin samo dodao da će Klub zastupnika nacionalnih manjina u potpunosti podržati ovaj Zakon.

• Zakon će sigurno potaknuti suradnju sa susjednim zemljama, ali i s drugim europskim zemljama, čime će se skratiti vrijeme ulaska Hrvatske u Europsku uniju.

Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku nacionalnih manjina komplementaran je Ustavnom zakonu o nacionalnim manjinama i sa Zakonom o jezicima manjina čini jednu logičnu cjelinu, smatra u ime Kluba zastupnika IDS-a **dr. Petar Turčinović (IDS)** iz tog razloga, kaže, Klub ga podržava, ali daje mu ocjenu vrlo dobar. Ocjena nije odličan radi toga, jer kada se radi o manjinskoj problematici niti jedna država na svijetu nije našla tako ge-

nijalna rješenja koja bi se mogla prilagoditi svim situacijama pojašnjava zastupnik. Klub podržava Zakon i iz razloga, što će njegovim prihvaćanjem Hrvatska uskoro imati kompletirano zakonodavstvo o nacionalnim manjinama visokih standarda, zaključuje zastupnik. Smatra da će se time potaknuti i suradnja sa susjedima te zemljama Europe kako bi se skratilo vrijeme ulaska naše zemlje u Europsku uniju.

U ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a **dr. Boris Kandare (HSP)** iznio je mišljenje kako je ovaj Zakon prihvatljiv. Dodao je da bi se mogao i popraviti ukoliko bi Dom prihvatio amandmane koje je podnio. U nastavku izlaganja pojasnio ih je i naglasio da će glasovanje Kluba glede Zakona ovisiti o sudbini datih prijedloga.

Klub zastupnika SDP-a podržava donošenje Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina u tekstu kako ga je predložila Vlada, rekao je u ime Kluba **Zlatko Šešelj (SDP)**. Pri tome je skrenuo pažnju na neke aspekte. Zakonom se, kaže, zaokružuje komplet tzv. manjinskih zakona i to po vrlo visokim standardima koje je ovaj zemlji mogu služiti na čast, a prevladava se i jedna normativna nesređenost u tom području. Uz to, g. Šešelj smatra da se ovim Zakonom otvara jedno novo područje u pogledu kvalitete obrazovanja hrvatskih građana. Zaključio je da je ovo prvi korak koji vodi promjeni kompletnog pogleda na funkcioniranje školskog sustava čime bi se pravo na odgoj i obrazovanje tretiralo kao jedno od temeljnih ljudskih prava.

Luka Trconić (HSS) je u ime Kluba zastupnika HSS-a bio vrlo kratak. Reкао je da Klub njegove stranke u potpunosti podržava predloženi Zakon, budući da su sve primjedbe i prijedlozi koje je Klub predložio uvažene i usvojene.

Zakon će podržati i Klub zastupnika HSLs-a, rekao je u ime Kluba **dr. Ivan Čehok (HSLs)**. Uvjeren je da se radi o dobro napisanom zakonu koji ima smisla provoditi, to više što su u njega ugrađeni gotovo svi prijedlozi i primjedbe koje je HSLs uputio u prvom čitanju. Klub ipak nije zadovoljan s člankom 7. koji govori o uvjetima upisa u školsku ustanovu na jeziku nacionalne manjine. U tu svrhu Klub je podnio i amandman, a dr. Čehok ga je još dodatno objasnio. Druga stvar na koju je ukazao je članak 10. koji po njegovom mišljenju

omogućuje veliki raspon mogućnosti jer daje mogućnost da se u tim školama zapošljavaju nastavnici koji su ili pripadnici nacionalne manjine ili im je taj jezik materinji ili potpuno njime vladaju. Rješenje te nepreciznosti vidi u dodavanju teksta kojim bi se odredilo da nastavu drže nastavnici koji su pripadnici dotične nacionalne manjine i koji dobro vladaju jezikom te manjine. Na taj način bi se onemogućila praksa, koja je prisutna u školama na hrvatskom jeziku, da je velik broj nastavnika nestručan, zaključuje zastupnik.

• Standardi kulturne autonomije i manjinskih prava podižu se na jednu od najviših razina koja omogućuje iskorak prema procesima euroatlantskih integracija.

Klub zastupnika LS-a i HNS-a ima zadovoljstvo da može podržati donošenje ovog Zakona, rekao je u ime Kluba **dr. Zlatko Kramarić (LS)**. Složio se sa svima koji su rekli da je jedan od bitnih razloga Zakona što se uklapa u set zakona o manjinama čime su izvršene sve pretpostavke da Hrvatska uđe u red modernih građanskih europskih zemalja. Upravo standardi kulturne autonomije i manjinskih prava podižu se na jednu od najviših razina koja omogućuje iskorak prema procesima euroatlantskih integracija, zaključuje zastupnik. Zakon je, kaže, i dobro polazište za reformu cjelokupnog hrvatskog školstva, na koje bi se mogla vrlo lako primijeniti iznesena rješenja. Pozitivno je i to, smatra gosp. Kramarić, što će takve škole stvarati dvojezične građanine, što je povratak na pozitivne hrvatske tradicije kada lingvizam nije bio stran pripadniku hrvatske nacije. Drži, da suživot dvije različite nacionalne komponente nije moguć ako se međusobno ne poznaju, što će biti prevladano donošenjem ovog Zakona, kojeg je još jednom pozdravio.

Podržavamo ovaj Zakon jer je on važna karika u usklađivanju hrvatskog zakonodavstva s političko zakonodavnim kriterijima Europske unije čijem članstvu težimo, rekao je u ime Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a **mr. Nikola Ivaniš (PGS)**. Smatra da će pristajanje na ovako visoke kriterije taj postupak samo ubrzati, te se

nada da će to uvidjeti i ovaj Dom kako bi prihvatio paket svih zakona o manjinama čime bi se završio zakonodavni put započet prije pet godina.

Isti stav u svezi s predloženim Zakonom ima i Klub zastupnika DC-a, rekla je u ime Kluba **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Nastavila je kako je prošlo vrijeme rata i da Hrvatska treba usvojiti najviše standarde u svom interesu. Iz tog razloga, predložila je da bi država morala osigurati svim zajednicama koje imaju status nacionalne manjine u RH uvjete besplatnog školovanja u smislu prava iz ovog Zakona. Zastupnica također drži da bi u Zakon trebalo ugraditi odredbu da država može osigurati različite oblike školovanja, kao što su seminari, ljetne škole ili doškolovanja u inozemstvu za nastavnike na manjinskom jeziku. No, protiv je osnivanja visokih učilišta na manjinskom jeziku kao i nastave na tom jeziku iz prirodnih predmeta.

Ovaj Zakon je na visokoj razini, smatra **Romano Meštrović (SDP)**, ali ukazuje i na neke propuste. Drži da članak 10., u kojem se govori o uvjetima zapošljavanja u školama nacionalnih manjina, dovodi u pitanje ravnopravnost građana Hrvatske a proturječan je i Ustavu. Predlaže da se navede kako se nastava u školi odvija na jeziku nacionalne manjine te da u njoj mogu predavati nastavnici koji dobro vladaju dotičnim jezikom. Ako bismo davali prednost kod zapošljavanja pripadnicima nacionalnih manjina time bi uskratili jednako pravo svih građana, zaključio je gosp. Meštrović i dodao da se slična situacija desila u Saboru i prije pet do šest godina kada je traženo da hrvatski jezik u školama mogu predavati samo Hrvati. Mišljenja je i da bi se udžbenici iz matičnih zemalja mogli samo iznimno koristiti u školama nacionalnih manjina, jer je, kaže, činjenica da se u susjednim zemljama naša povijest a i kultura drugačije interpretira. Ukazao je i na problem da je u Zakonu premalo pažnje posvećeno Romskoj i Albanskoj manjini te da bi se odredbe vezane uz njih morale malo razraditi. Zadnje što je prigovorio prijedlogu zakona bilo je da bi se svaki put trebalo navesti: »nacionalna manjina – narječje autohtone manjine« kako se ta autohtonost ne bi izgubila.

Za ispravak netočnog navoda javio se **dr. Tibor Santo (zastupnik pripadnika mađarske nacionalne manjine)**. Smatra netočnim da ovaj Zakon bilo

kojom odredbom daje prednost prilikom zapošljavanja pripadnicima nacionalnih manjina, jer da je to tako bio bi portuustavan. Drugo, što smatra da je netočna paralela koju je gosp. Meštrović povukao između nastavnika hrvatskog jezika i nastavnika na jeziku nacionalnih manjina, jer, kaže, da hrvatski jezik nikada ne može biti manjinski.

Dvije primjedbe iznio je **mr. Nevio Šetić (HDZ)**. Prva se odnosila na odredbu da se škola na jeziku nacionalnih manjina može osnovati za manji broj učenika od škole na hrvatskom jeziku. Smatra da je trebalo definirati i precizirati koji je to broj djece ili barem tko je ovlašten to odrediti, kao i mjerila prema kojima se to određuje. Isto bi, drži, valjalo odrediti i za osnivanje razrednog odjela ili skupina za izobrazbu. Razlog takvom prijedlogu, kaže, je u tome što je Hrvatska presiromašna zemlja da bi mogla osnivati školske ustanove za samo nekoliko učenika. Druga stvar, na koju je ukazao, je da se upisi u škole na jeziku nacionalnih manjina odvijaju pod istim uvjetima kao i upisi u školu na hrvatskom jeziku. I ova se odredba nije do kraja razradila, jer bi se upisi učenika u školske ustanove trebali vršiti prema materinskom jeziku, zaključuje g. Šetić. Mišljenja je da je Ministarstvo trebalo napraviti veći napor u razradi te ideje te kako je provesti u praksi. Moglo bi se dogoditi, smatra zastupnik, da će se u škole na manjinskom jeziku upisivati pripadnici većine i obrnuto. Kaže da su kulturne različitosti bogatstva i da manjine oplemenjuju prostor na kojem žive, što je razlog da podržava sve zakonodavne napore koji su učinjeni. Misli da će time najviše dobiti naša manjina u Sloveniji i Italiji koja će se bolje organizirati na primjerima ovog Zakona.

• Predloženim Zakonom doći će do međusobnog poštovanja i razumijevanja među etničkim zajednicama.

Borislav Graljuk (zastupnik pripadnika austrijske, njemačke, rusinske, ukrajinske i židovske nacionalne manjine) je izrazio veliko zadovoljstvo raspoloženjem i raspravom koja je u sabornici. Nastavio je citirajući mnoge međunarodne konvencije i povelje kojima se na različitim razina-

ma i na različite načine proglašavaju prava nacionalnih manjina da održe vlastiti identitet putem materinskog jezika. Konstatirao je da se ta prava prije svega ostvaruju kroz obrazovanje. Važan i sastavni dio te obrazovne dinamike je promicanje tolerancije, pluralizma, antirasizma i međunarodnog općeg sklada, zaključuje gosp. Graljuk. Upravo se to međusobno poštovanje i razumijevanje između različitih etničkih zajednica može dogoditi u Hrvatskoj primjenom predloženog Zakona, kaže zastupnik. Drži, da je on uzorak za druge europske države, u kojima živi mnogo nacionalnih manjina, poglavito Hrvati.

Neslaganje s nekim odredbama imao je i **Josip Sesar (HDZ)**. Mišljenja je da bi se trebalo pobliže odrediti uvjete upisa, broj polaznika škole, broj odjela te nastavni plan. Citav sustav obrazovanja ide ka jednoj idealizaciji, pa zastupnik smatra da navedeni parametri tome ne bi smjeli biti prepreka. Drži i da bi Ministarstvo koje donosi nastavni plan moralo skrbiti i za udžbenike, jer previše je osjetljivo pitanje rabiti udžbenike iz matičnih zemalja.

Pomoćnik ministra prosvjete i športa **Zlatko Ljubić**, zahvalio je svima na primjedbama i prijedlozima, kao i na podršci te iznio jedan usmeni amandman u ime predlagatelja. Amandmanom, koji je postao sastavni dio Zakona, se u članku 18. dodaju riječi »s nastavom« kako bi se preciziralo da se radi o nastavnim ustanovama.

Pomoćnik ministra nije prihvatio amandmane Županijskog doma, zastupnika Borisa Kandarea, zastupnika Nenada Stazića te Odbora za zakonodavstvo, a istu sudbinu amandmani su doživjeli i nakon glasovanja Doma. U potpunosti je prihvaćen amandman Odbora za naobrazbu i kulturu, a s korekcijama i amandman Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te zastupnika Željka Glavana. Korekcijom amandmana Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina izbačen je predloženi uvjet po kojem bi osoba mogla postati ravnatelj manjinske škole samo ako joj je taj jezik materinski. Predlagatelj smatra da je dovoljno da osoba u potpunosti tim jezikom vlada. Izmjena amandmana zastupnika Glavana odnosila se na to da će pravo prvenstva za upis u školsku ustanovu na jeziku manjine imati pripadnici te nacionalne manjine, a ne, kao što je

predložio g. Glavan, oni koji bi se samo identificirali s dotičnom manjinom.

Prije glasovanja, za riječ se javio mr. **Mato Arlović (SDP)** i rekao da

vladajuća koalicija povlači zahtjev da se poimence glasa.

Velikom većinom glasova (123 »za« i tri »protiv«) Zastupnički dom donio je Zakon o odgoju i obrazova-

nju na jeziku i pismu nacionalnih manjina zajedno s prihvaćenim amandmanima i prethodnim mišljenjem Županijskog doma.

M. S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O UNUTARNJIM POSLOVIMA

Tajnim službama parlamentarni nadzor

Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora velikom većinom glasova donio je Zakon o unutarnjim poslovima. Dopunama Zakona popunjena je pravna praznina nastala odlukom Ustavnog suda o ukidanju članka 18. Zakona o unutarnjim poslovima. I donesenim Zakonom ministar unutarnjih poslova ima, kao i prije, ovlasti tajnog prisluškivanja građana radi zaštite suvereniteta i ustavnog poretka Republike Hrvatske, ali uz postojanje parlamentarnih kontrolnih mehanizama. Predlagatelj je bio Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora, a za donošenje navedenog Zakona bio je zatražen hitni postupak.

O PRIJEDLOGU

Odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske od 23. veljače 2000. godine ukinuta je odredba članka 18. Zakona o unutarnjim poslovima. Odredbom je bilo propisano da ministar unutarnjih poslova može, kada je to neophodno radi sigurnosti zemlje, odrediti da se prema pojedinim fizičkim i pravnim osobama te tijelima poduzmu mjere kojima se odstupa od načela nepovredivosti tajne pisama i drugih sredstava komuniciranja i o tome u najkraćem roku obavijesti predsjednik Republike. Njenim ukidanjem stvorila se određena pravna praznina, jer je ta zakonska odredba nužna u svakoj državi, makar se njome odstupa od načela koja su utvrđena i Ustavom Republike Hrvatske. Loše je jedino što je ona bila u potpunosti

prepuštena diskrecijskoj ocjeni ministra unutarnjih poslova. Predlagatelj, Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost predloženim odredbama ovog Zakona detaljno je utvrdio slučajeve te opseg i način legitimnog miješanja države u privatnost pojedinca, sukladno međunarodnim standardima i rješenjima, kao i Ustavu Republike Hrvatske. U Zakon su također ugrađena jamstva i utvrđeni kontrolni mehanizmi da bi se spriječilo samovoljno postupanje ovlaštenih i odgovornih osoba pri provedbi ovih mjera. Radi značaja i potrebe žurnog prikupljanja određene obavijesti ili podataka, davanje pisanog naloga za primjenu predloženih zakonskih odredbi ostalo bi u nadležnosti ministra unutarnjih poslova, odnosno osobe koju on ovlasti. Uz to bi postojala obveza izvješćivanja, o pokrenutom postupku, predsjednika Republike, predsjednika Hrvatskoga državnog sabora, predsjednika Vlade i predsjednika Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost Zastupničkog doma. Predviđeno je i pravo prigovora na izvješće ministra unutarnjih poslova od Predsjedništva Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost Zastupničkog doma, čime se osigurava i parlamentarni nadzor nad radom Službe za zaštitu ustavnog poretka. Predloženom dopunom zakona propisan je i način postupanja s tako prikupljenim podacima, a vremenski je ograničena i primjena mjera kao i mogućnost njihovog produživanja. Predviđeno je također, da se podaci i obavijesti koji su prikupljeni na navedeni način, a ne koriste se u svrhe za koje su prikupljeni, odmah uništavaju uz komisijski sačinjen zapisnik, radi izbje-

gavanja mogućih zloporaba. Donošenje Zakona predlaže se hitnim postupkom zbog toga što država mora imati odgovarajuće instrumente zaštite svojih nacionalnih interesa i nacionalne sigurnosti te zbog osiguranja vršenja parlamentarnog nadzora nad zakonitošću rada SZUP-a.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za Ustav i Poslovnik predložio je Domu da ne podrži predloženi Zakon. Razlog za to je, tvrdi Odbor, što Zakon nije usklađen s Ustavom jer nije navedeno da ministar unutarnjih poslova o učinjenim radnjama izvješćuje i Županijski dom Hrvatskoga državnog sabora. Iz tog razloga podnio je amandman kojim bi ministar unutarnjih poslova bio obavezan uz navedene osobe i tijela o pokrenutom postupku obavijestiti i predsjednicu Županijskog doma. U slučaju prihvaćanja ovog amandmana Odbor bi se pozitivno odredio spram predloženog Zakona. Odbori ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo i za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku predložili su podržavanje Zakona. Uz to je Odbor za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku podnio amandman kojim predlaže da obvezu izvješćivanja o pokrenutim mjerama ministar unutarnjih poslova ima i spram Odbora Županijskog doma koji je autor amandmana. U svezi s predloženim Zakonom sjednicu je održao i Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu no, nije zauzeo nikakav stav spram Zakona jer je jednak broj članova bio »za« i »protiv«.

• **Zakonom se određuje mogućnost legitimnog mijenjanja države u privatnost pojedinca.**

Predloženi Zakon su podržali i odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za Ustav, Poslovnik i politički sustav, za zakonodavstvo te za pravosuđe.

Odbor za pravosuđe donio je na svojoj sjednici i zaključak kojim predlaže Vladi da izmijeni tekst amandmana koji je podnijela i u kojem predlaže stvaranje Povjerenstva za praćenje primjene mjera tajnog prikupljanja podataka. Odbor smatra da bi se u tom Povjerenstvu trebao nalaziti jedan predstavnik parlamentarne oporbe kako bi se izbjegla moguća zloraba rada povjerenstva za političke svrhe. Odbor je u zaključku upozorio Vladu i na preciziranje rada Povjerenstva te kaže da bi se ono trebalo zvati Povjerenstvo za praćenje zakonitosti primjene mjera tajnog prikupljanja podataka.

Odbor za zakonodavstvo podnio je i dva amandmana. Prvim se tekst nomotehnički uređuje, dok drugi amandman pojačava nadzornu ulogu Državnog povjerenstva, kojem bi bilo nužno dostaviti informacije o poduzetim radnjama, kao i o cilju koji se želio postići.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske podržala je Zakon o dopunama Zakona o unutarnjim poslovima te na njega podnijela amandman. Prijedlogom bi se uklonile moguće dvojbe o određivanju štićenih vrijednosti primjenom mjera tajnog prikupljanja podataka, moguće dvojbe o određivanju osoba prema kojima se te mjere mogu poduzimati uz naglašavanje načela nepovredivosti doma. Uvelo bi se načelo postupnosti na relaciji ministar unutarnjih poslova i pomoćnik ministra – ravnatelj SZUP-a u postupku određivanja naloga za primjenu mjera tajnog prikupljanja podataka. Istovremeno, to bi omogućilo efikasniju provedbu načela da se službama sigurnosti zbog njihove uloge u sustavu nacionalne sigurnosti omogućí brzo i nesmetano djelovanje. Osim toga, predlaže se kraći rok izvješćivanja Povjerenstva za praćenje primjene mjera tajnog prikupljanja po-

dataka o izdavanju naloga za primjenu naznačenih mjera. Uz to, amandmanom se tekst Zakona uređuje pravno-tehnički.

AMANDMANI PREDLAGATELJA

Predlagatelj Zakona, Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost podnio je tri amandmana. Amandmanom se mijenja članak 17b. te se pobliže definira postupak za izdavanje naloga za primjenu mjera tajnog prikupljanja podataka. Uz to je proizišla i nužnost osnivanja neovisnog povjerenstva na državnoj razini koje bi u roku od 24 sata u pisanom obliku davalo mišljenje glede svakog pojedinačnog zahtjeva za primjenu mjera. U tu je svrhu Odbor odlučio osnovati Državno povjerenstvo za praćenje primjene mjera tajnog prikupljanja podataka kojeg čine tri člana od kojih je najmanje jedan sudac, a imenovao bi ih Zastupnički dom Sabora na prijedlog Odbora. Na taj način najbolje bi se štitila neovisnost tog Povjerenstva, a ujedno bi se postigla i operativnost u njegovom radu. Drugi amandman je na članak 17d., a njime bi se postigla bolja operativnost u primjeni odredbi članka 17b. Treći amandman se odnosi na kraći rok stupanja na snagu ovog Zakona, jer je iz cjelokupne rasprave za to proizišla nužnost, stoji u izvješću Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora.

RASPRAVA

U Županijskom domu je uvodno predstavnicu predlagatelj, predsjednica Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost Zastupničkog doma **Đurđa Adlešić** dodatno obrazložila predložene zakonske promjene. Na kraju je zaključila da bi donošenjem ovog Zakona građani mogli biti sigurni da se njihova privatnost, kao do sada, neće naći u tisku. Nacionalnu sigurnost potrebno je štititi, te za ovakve mjere, koje nisu popularne ali su nužne u svakoj državi, pa postoje razlozi da se prihvati ovaj zakon, zaključila je gđa Adlešić.

• **Ovakve mjere nisu popularne, ali su nužne.**

Ivan Brleković (HDZ) pitao je predsjednicu Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost je li amandmanom Vlade izbrisan dio predloženih izmjena ili nije, kako bi se mogla rasprava nastaviti.

Odgovorio je pomoćnik ministra unutarnjih poslova **Franjo Turek**, te rekao da sporni dio Zakona, koji se sastoji od protuzakonitih djelatnosti, te radnji koje će se poduzimati zbog tih djelatnosti, i dalje ostaje. Razlog za to je, kaže, što u području nacionalne sigurnosti postoje pitanja koja nisu normirana, pa su nužni navodi oblika ugrožavanja nacionalne sigurnosti koji bi akceptirali te radnje.

Pitanje je postavio i **dr. Branko Sruck (SDP)**. Pitao je, tko je točno odgovoran u Saboru za imenovanje Državnog povjerenstva.

Riješeno je da će se oformiti Državno povjerenstvo, konstatirao je **mr. Vladimir Mesarić (KDM)**, ali smatra da bi se u Zakonu trebalo konkretnije objasniti na koji način se to tijelo stvara i od kojih članova se sastoji.

Kako je Prijedlog zakona doživio određene promjene vezane uz amandmane Vlade, **Ivan Brleković (HDZ)** smatra da je potrebno ponovno sazvati sastanak Odbora za zakonodavstvo na kojem će biti nazočan pomoćnik ministra unutarnjih poslova.

Odlučeno je da se sjednica Doma nastavi idući dan, a da se u međuvremenu održi sjednica Odbora za zakonodavstvo.

Prihvaćeni svi amandmani Odbora za zakonodavstvo

Na početku nastavka, predsjednik Odbora za zakonodavstvo **Ivan Brleković (HDZ)** iznio je jednoglasni zaključak Odbora kojim se podržava donošenje ovog Zakona uz tri amandmana koje je predlagatelj već prihvatio. Radi se o preciziranju da se zakonom navedene mjere tajnog prikupljanja podataka mogu provesti protiv osoba radi djelatnosti koje su usmjerene protiv temelja gospodarskog ustroja RH, a ne kako je prvobitno bilo navedeno gospodarstva RH, jer je to širok pojam, pojasnio je zastupnik. Drugi amandman odnosio se također na ostala djela koja pretpostavljaju primjenu ovog Zakona, a umjesto nabiranja Odbor je predložio da se navede da su to djela zaštićena međunarodnim pravom. Prijedlog treće

promjene bio je samo tehničke naravi i ispravio je grešku u prijepisu. Gosp. Brleković je rekao, da predloženi Zakon nema odredbi koje bi jamčile zaštitu građana u slučaju nezakonite i nepravedne povrede njihove privatnosti, no, radi toga Odbor nije podnio amandman, jer je, kaže, dobio informaciju da je u pripremi cjelovit Zakon koji će riješiti ovaj problem.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Slavko Koković (HSS)**. Smatra da je Prijedlog zakona doista jedan izuzetan demokratski iskorak kako glede kriterija i mjera postupanja, tako i glede nadzora. Iz tog razloga Klub će ga podržati, zaključuje zastupnik. Dodao je da drži kako bi bilo bolje da nadzor nad primjenom ovih mjera bude lociran u Parlamentu uz sudjelovanje Županijskog doma, ali da se Klub neće protiviti niti osnivanju Državnog povjerenstva. Također, misli da je taj Zakon trebalo donijeti puno prije radi pravne praznine koja je postojala, s obzirom na osjetljivost pitanja koje regulira.

Mi smo apsolutno suglasni s ovim Prijedlogom, rekla je u ime Kluba zastupnika LS-a **Tereza Ganzar-Aras (LS)**. Kaže, kako je svjedokom pojave nekih ekstremističkih snaga u Republici Hrvatskoj, radi kojih je potrebno budno oko tajnih službi i unutarnjih poslova kako bi održali sigurnost u zemlji. Radi toga treba što hitnije donijeti ovaj Zakon jer, drži da su prijedlozi dali dobra rješenja. Klub će podržati Zakon, kako bi se ubrzalo njegovo donošenje, zaključila je zastupnica.

Zakon će podržati i Klub zastupnika SDP-a iz razloga što je u skladu s člankom 36. Ustava koji govori o slobodi i tajnosti općenja, ali i o tome da se ona može ograničiti, rekao je u ime Kluba **Ratko Maričić (SDP)**. Propisana ograničenja u skladu su sa shvaćanjem Ustavnog suda i sadrže kriterije po kojima se takva ograničenja mogu primijeniti, a važno je i da postoje tijela koja će izvršiti i odrediti ograničenja, kao i utvrđeni nadzor nad radom takvih tijela, zaključuje zastupnik.

Kada se govori o zakonima koji zadiru u ljudska prava i slobode oni moraju ispunjavati nekoliko uvjeta da bi bili demokratski, smatra **Emil Soldatić (IDS)**. Prvi je da ne smiju biti retroaktivni, drugo da moraju biti opći i treće da mora biti konkretan i jednoznačan u određenju predmeta o kojem govori, kaže zastupnik. Shodno tome založio se za navođenje svih djela zbog kojih može doći do primjene predloženih mjera. Sve drugo,

smatra, dovodi do moguće manipulacije. Bilo bi potrebno, drži, i razgraničiti dvije vrste kaznenih djela, ona koja su usmjerena prema rušenju ustavnog poretka, pa do onih vezanih za klasični kriminal, kako bi se razgraničila tematika posla tajnih službi. Ako je ovo privremeno rješenje, zakon se može podržati, ali pred Hrvatskom je da budućim Zakonom tu materiju regulira na predloženi način, zaključio je gosp. Soldatić.

Državno povjerenstvo je bit ovog Zakona

Miroslav Prpić (HDZ) se na početku svog izlaganja osvrnuo na izjave da je prijašnji zakon koji regulira ovo pitanje bio loš i da su oni koji su ga donijeli neprijatelji države. Taj je Zakon, kao i ovaj sadašnji donesen kao nešto što je nužno. Što se ovog Prijedloga tiče, rekao je da Državno povjerenstvo drži glavnim regulatorom koji onemogućava zloporabe te da je to po njegovom mišljenju bit predložene materijala. Da bi to tijelo bilo još djelotvornije, ukazao je na neke pojedinosti. Navedeno je, kaže, da u sastavu povjerenstva moraju biti ljudi iz struke te jedan sudac. Smatra da bi u Povjerenstvo trebalo dovesti i neutralne ljude koji će taj Zakon primijeniti ili se njime koristiti. Važno je i, kaže, iz kojih struktura će se birati ljudi, iz Sabora ili nekih drugih institucija. Trebalo bi naročito paziti na vrijeme mandata Povjerenstva, jer bi premalo vremena onemogućilo neku učinkovitost, a predugački rok stvorio bi neefikasnost i inertnost, zaključuje zastupnik.

Mišljenje **dr. Branka Sruka (SDP)** je da bi se u Zakon trebao dodati stavak kojim bi Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora obavljao nadzor nad radom Državnog povjerenstva i o tome izvještavao Sabor. Razlog za to je što nigdje u zakonu nije navedeno tko koga nadzire i tko koga izvještava, zaključio je zastupnik.

• O poslovima tajnih službi ne bi trebalo voditi raspravu.

Ivan Lacković (HDZ) se ne slaže da bi trebalo o radu tajnih službi provoditi ovakve rasprave, jer da njihovi poslovi moraju ostati tajna. Smatra da građani moraju imati povjerenja u te službe, a da će one same znati što im je zadaća. Zaključio je da ustavni i

zakonski okviri moraju postojati, ali ne i propisivanje poslova koji su tajni.

Nema države na svijetu, koja želi obraniti svoj suverenitet i voditi računa o svojoj sigurnosti, a da nema institucije tajnih službi, rekao je **dr. Jure Burić (HDZ)**. S obzirom na loša iskustva s tim službama u prošlom sistemu, zamolio je da kontrola države nad njihovim radom bude maksimalna. Na kraju izlaganja je još samo zaključio da podržava Zakon.

Zaštita ljudskih prava i nacionalna sigurnost su povezani pojmovi

Na kraju rasprave govorila je predsjednica Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost **Đurđa Adlešić**. Rekla je da u potpunosti razumije osjetljivost te teme, kao i prijašnja loša iskustva glede tajnih službi, te da se iskreno nada da je to vrijeme kršenja ljudskih prava iza nas. Naglasila je da će inzistirati na maksimalnoj zaštiti ljudskih prava, ali i na nacionalnoj sigurnosti, jer da se ta dva pojma ne isključuju, nego da su itekako povezani. Predlagatelj je prihvatio i sve amandmane Odbora za zakonodavstvo Županijskog doma, jer su oni bitno poboljšali ovaj Zakon, rekla je gđa Adlešić. Drži da su vrlo bitne bile i sugestije oko rada Državnog povjerenstva o čemu se i najviše raspravljalo, radi čega je i određeno da to bude operativno stručno tijelo u kojem se ne nalaze političari. Što se tiče prijedloga da Sabor dobije izvješće Povjerenstva, to je već dijelom riješeno Poslovnikom Sabora i Odbora koji nadzire ove službe, zaključila je. Na kraju je iskazala nadu da više neće biti prisluškivanja nevladinih udruga ili političara jamstvo čega je, kaže, rad Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost.

Županijski dom je velikom većinom glasova (uz samo jedan »suzdržan« i jedan »protiv«) prihvatio zaključak kojim podržava donošenje Zakona o unutarnjim poslovima.

Predsjednica Odbora koji je predlagatelj Zakona, **Đurđa Adlešić** je i zastupnicima Zastupničkog doma dodatno pojasnila predložene zakonske odredbe. Istaknula je kako su jednoglasno prihvaćene sve sugestije Župa-

nijskog doma i saborskih odbora te unesene u Zakon. Smata da bi to, kao i da će se uskoro donijeti cjelovit Zakon koji će obuhvatiti ovu problematiku trebalo biti dobar razlog da Zakon bude prihvaćen. Duga rasprava je, kaže, rezultirala odgovorom na pitanje: »tko je taj koga ministar unutarnjih poslova mora upoznati s primjenom mjera navedenih u Zakonu, kako se ne bi dogodile zloporabe prevelikih ovlasti, kao prije«. Usluglašeno je da se imenuje Državno povjerenstvo od tri člana u kojem bi najmanje jedan trebao biti istražni sudac, kaže gđa Adlešić i dodaje da bi, to bijelo bilo bez »stranačkih boja«, a nadzor nad njegovim radom odvijao bi se kroz obvezu da o primjenama mjera izvijesti Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Drži da je to dobro i kvalitetno rješenje koje će omogućiti da se građani osjećaju sigurni bez straha od prisluškivanja, a da će se i ministru unutarnjih poslova omogućiti da ovaj posao obavi što kvalitetnije.

Za riječ se tada javio predsjednik Odbora za pravosuđe, **Luka Trconić**. Iako je, kako kaže gosp. Trconić, prijedlog Odbora ostao bespredmetan, jer je Zakon već doživio predložene promjene, još je jednom ukazao na potrebu kontrole rada tajnih službi, kao i na zaključke koje je donio Odbor na svojoj sjednici.

Zakon nadilazi standarde zapadnih država

Franjo Turek, pomoćnik ministra unutarnjih poslova pojasnio je tada amandmane na Zakon s gledišta Vlade Republike Hrvatske te rekao da ih Vlada sve prihvaća i da nema nikakvih nadopuna. Naglasio je dalje, da je ovakav Prijedlog zakona u skladu s postojećim standardima, a smatra da i nadilazi neke koji su prisutni u zapadnim državama, to više što su ispoštivane odluke Ustavnog suda o tome da se navedu slučajevi kad se mogu primijeniti određene mjere, popis tih mjera i tko ih donosi. Kao najveći problem koji se ovdje može javiti je, kaže, zloporaba rada tajnih službi, no uz kvalitetan nadzor bit će svedena na najmanju moguću mjeru. Zaključio je da ako je zloporaba do sada bilo, rezultat su upravo nepostojanja tog nadzora.

Amandmane, te stav Odbora za zakonodavstvo glede Zakona iznio je **Mladen Godek**. Naglasio je da Odbor podupire donošenje Zakona, kako je predloženo hitnim postupkom.

U ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)** je izrazio nepovjerenje spram predloženog Zakona, jer smatra da zakonodavac opet želi, i nakon njegova ukidanja, uvesti famozni članak 18. Zastupnicima IDS-a bilo bi lako izreći stav o ovom Zakonu kada ne bi bili svjedoci pedesetogodišnje prakse tajnih službi koja je bila prisutna u ovoj zemlji, s time što je taj cjelokuni aparat ostao u istom sastavu i nakon zadnjih parlamentarnih izbora, zaključio je zastupnik. Teško mu je povjerovati da ti ljudi kojima nije ništa bilo sveto, sada bi odjednom trebali shodno visokim demokratskim načelima, striktno i profesionalno provoditi ovaj Zakon. Ako je točna informacija da će se u roku od trideset dana donijeti novi Zakon o unutarjim poslovima koji će cjelovito regulirati ovu materiju, na vidi razloga da bi se usvojio ovaj. Uz to, gosp. Kajin je pozdravio prijedlog Odbora za pravosuđe po kojem bi u sastavu Državnog povjerenstva trebao biti i predstavnik opozicije. Na kraju je samo izrazio želju da novi Zakon bude što prije u proceduri.

• Zakon je u skladu s europskim standardima, Ustavom RH, praksom Europskog suda za prava čovjeka i Konvencijom o ljudskim pravima i slobodama.

Mislim da je ovaj Prijedlog zakona u velikoj mjeri u skladu s europskim standardima, po kojima se zakonom mogu ograničiti slobode i prava ljudi samo ako se time štiti pravni poredak i javni moral i zdravlje, rekao je u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)**. Zakon je u skladu i s Ustavom RH, s praksom Europskog suda za prava čovjeka i s Konvencijom o ljudskim pravima i slobodama jer utvrđuje slučajeve kada se može zadirati u određena zajamčena prava građanina, konstatira dalje gosp. Šeks. Pojasnio je i amandman koji je predložio na sjednici Odbora za zakonodavstvo i Odbor ga je kao takvog prihvatio, a kojim bi se razgraničilo djelovanje zakonodavne i izvršne vlasti u odnosu na ovu kontrolu. O primjeni mjera iz Zakona odlučio bi samo ministar unutarnjih poslova te odgovornost o ishodu i rezultatu tih radnji leži samo na njemu, kaže zastupnik i dodaje da bi nakon 24 sata Državno povjerenstvo

dobilo podatke o primjeni mjera, a nakon 72 sata o završetku i ishodu tih mjera, čiju bi analizu situacije dobio tada Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Usvajanjem amandmana uz dodatak da bi u Povjerenstvu bio i predstavnik opozicije, gosp. Šeks kaže da bi se HDZ pozitivno očitovao spram Zakona.

Ovo bi trebao biti poziv Vladi

Pravno reguliranje rada tajnih službi najosjetljiviji je zakonodavni rad u svakoj državi svijeta koji neizostavno stvara sukobe sa zakonima koji se tiču prava pojedinca, rekao je u ime Kluba zastupnika HSS-a **Ante Markov (HSS)**. Predloženi Zakon ustvari je samo popunjavanje jedne pravne praznine, što bi trebalo biti poziv Vladi za izradom cjelovitog Zakona o obavještajnoj zajednici, smatra zastupnik. Zaključuje da je to bitno kako bi sigurnosno obavještajni sustav u potpunosti funkcionirao i štiti nacionalne interese. Klub zastupnika HSS-a se ne protivi donošenju ove privremene zakonske dopune, jer je u suglasju s Ustavom, a nikome nije u interesu da se ovakva pravna praznina nastavi radi ukupnog sigurnosnog sistema Hrvatske, zaključio je gosp. Markov.

Očito je da je do odluke Ustavnog suda na snazi bio nedovoljno definirani zakon koji je ostavljao previše prostora za shodno tumačenje i primjenu, smatra u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a **Viktor Brož (HSLŠ)**. Kaže da Klub zaključuje da Prijedlog zakona o dopunama Zakona o unutar-njim poslovima sadrži i kriterije i ograničenja koja bi trebala spriječiti proizvoljno tumačenje, primjenu ili krivu provedbu poslova tajnih službi, kao i moguću zloporabu. Ovo je dobro koncipiran zakon koji će popuniti pravnu prazninu radi čega će ga Klub i podržati – zaključio je zastupnik. Pridružio se i mišljenjima da je potrebno donijeti što prije novi Zakon o unutar-njim poslovima koji će sustavno riješiti tu problematiku te predložio da se u njemu navede i mogućnost obeštećenja osoba prema kojima su bile provedene mjere tajnih službi, a nisu bile opravdane.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Ivan Ninić (SDP)** je rekao da će Klub podržati Zakon iako bi bilo jako popularno reći da je protiv jer zadiru u Ustavom zajamčena prava i ljudske slobode. No, obveza je štiti građane, kao i državu, ali u europskim standardima, kaže zastupnik. Založio se

za to da se ne ponovi nedavna prošlost kada se svaki dan u novinama mogla naći informacija da je netko prisluškivan. Klub zastupnika SDP-a apelirao je i da se donese novi Zakon o unutarnjim poslovima čime bi se temeljitije riješila problematika sigurnosnih službi.

Cesto se prisluškivanje kritiziralo kao činjenicu koja je nespojiva s demokratskom praksom, a iz predložene Zakona vidljivo je da nova vlast više to ne misli, rekla je u ime Kluba zastupnika DC-a **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Teško je, kaže, prihvatiti prijedlog novih rastezljivih odredbi ovog Zakona po kojem ministar unutarnjih poslova i njegov pomoćnik imaju jednaku širinu prisluškivanja i mogućnost zlorabe, kao i njihovi prethodnici. Slučajno ili ne, državna sigurnost je opet u rukama jednog čovjeka, jer ako ministar naloži tajno prisluškivanje, a nakon 24 sata o toj radnji dobije negativno mišljenje, on je ipak prisluškivanje obavio, zaključuje zastupnica. Prigovorila je i da Zakon ne predviđa nikakvu kaznenu odgovornost u slučaju da se podaci prikupljaju bez poštivanja propisane procedure. U Prijedlogu zakona ne piše ni u koje se svrhe mogu koristiti prikupljeni podaci, jer ako su radi suzbijanja kaznenih djela trebali bi se dostavljati sudu, što onda pretpostavlja i sudbeni nalog, smatra gđa Škare-Ožbolt. Nastavlja, da se ustvari nejasnim propisom, pokušava poslati poruka kako će se nešto primjeniti, a zapravo se kani zadržati dosadašnje stanje, čime bi SZUP ostao ili ponovno postao politička policija. Ako to nije istina, kaže, neka predstavnik predlagatelja navede u koje svrhe će biti korišteni prikupljeni podaci. Predložila je da se taj problem ne rješava pojedinačno u svakoj tajnoj službi, već utvrđivanjem cjelokupnog sistema nacionalne sigurnosti, kojim bi se jasno odredio sustav obavještajne zajednice, njena pozicija, uloga, način i kontrola rada. U protivnom, u ovom Zakonu se ne nalaze neka bitna i kvalitetna poboljšana rješenja, zaključila je zastupnica.

Riječ je tada uzela predstavnica predlagatelja **Đurđa Adlešić**. Rekla je da se ovdje ne radi o zakonu, već samo o jednom jedinom članku kojim se pokušava premostiti stanje nastalo ukidanjem članka 18., jer ovakve je mjere u situacijama, kad nam dolazi turistička sezona, potrebno primjenjivati. Drži da je uvredljivo reći da ova vlast želi zadržati postojeće stanje, jer su nabrojane mjere i razlozi

kad se one mogu primijeniti, što sigurno nije idealno rješenje, ali je prvi pozitivan demokratski iskorak. Žao joj je što gđa Škare-Ožbolt nije bila kritična prema mjerama tajnog prisluškivanja u vrijeme kada je bila član stranke na vlasti, koja je stvarala dosjee koji i danas pune novine. Dodala je da bi bilo puno bolje da je iznijela preciznije rješenje navedenog problema.

Kao savjetnik i glasnogovornik predsjednika Republike nisam bila u poziciji da kreiram Zakon o unutarnjim poslovima, odgovorila je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Smatra da bi se ugrožavanje turističke sezone moglo vrlo efikasno riješiti i Zakonom o kaznenom postupku. Što se tiče rješenja, rekla je da će DC predložiti puno detaljniji prijedlog popunjavanja ove nastale pravne praznine.

Ante Beljo (HDZ) je ispravio netočni navod gđe Adlešić o tome da je potrebno zaštititi turističku sezonu radi možebitnih terorističkih napada. Istaknuo je da se trenutno mnogo manje stvari događa, nego lani u ovo vrijeme, kada su štrajkovima bili blokirani putevi. Dodao je i da su se do sada bunili i hrvatski branitelji, ali da su svoje nezadovoljstvo izražavali samo na trgovima čime nisu ni na koji način uništavali hrvatsku privredu.

Govoreći i obraćajući se gđi Škare-Ožbolt nisam mislila na nju osobno, nego na stranku u kojoj je aktivno radila, rekla je **Đurđa Adlešić**. Odgovorila je i gosp. Belji i rekla da najzadnje što bi joj palo na pamet je reći da hrvatski branitelji nekoga ugrožavaju, a jako ju je začudilo što je on pomislio nešto takvo.

• Hrvatska mora imati zakonska rješenja koja će omogućiti predostrožne mjere prije kaznenog postupka.

Za riječ se javio i **Franjo Turek**, pomoćnik ministra unutarnjih poslova. Ukazao je na činjenicu da Zakon o kaznenom postupku pretpostavlja poduzimanje posebnih mjera u slučajevima kada je kazneno djelo već počinjeno, a Hrvatska mora imati zakonsko rješenje kojim će se moći primjenjivati predostrožne mjere prije kaznenog postupka. Kada je u pitanju nacionalna sigurnost, ona se ne može definirati samo kroz kaznena djela i Kazneni zakon RH, zaključio je pomoćnik ministra.

Netočni navod ispravio je i **dr. Mate Granić (DC)**. Mi smo u bivšoj stranci pokušali poboljšati stanje, ali bez uspjeha, radi toga ovoga puta želimo pokušati utjecati na Zakon s konačnim uspjehom, rekao je zastupnik.

Bez obavještajne službe nema ni države

U ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a govorio je **Vlado Jukić (HSP)**. Klubovi će podržati donošenje dopuna Zakona kojim će se regulirati vrlo važno pitanje zakonitosti rada obavještajne službe, budući da od odluke Ustavnog suda o ukidanju već spomenutog članka nema zakonskih mogućnosti da se nastavi obavještajna aktivnost, drži zastupnik. Tvrdi da Hrvatskoj ta služba itekako treba, jer bez nje nema niti države, poglavito danas kada je informacija temelj komunikacije i onaj tko vlada informacijama vlada svijetom. Živimo u informatičkom društvu, a ona država koja ga nije u stanju kontrolirati ne može funkcionirati i izložena je opasnosti, kaže gosp. Jukić i ističe da mu je izuzetno drago kako je među strankama prevladalo stajalište da je nacionalna sigurnost od izuzetne važnosti za ovu državu i da se oko toga stranke ne bi trebale sukobljavati. Jedinu primjedu imao je na odredbu o snimanju prostora i objekata, jer, kaže, da je teško ostvariti snimanje objekata bez ulaska u njih. Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost uskoro očekuje jedno iscrpnije izvješće o radu obavještajne zajednice, kako bi se nastali problemi razriješili i da te službe počnu raditi na način koji će opravdati sredstva koja se za njih izdvajaju, naglašava zastupnik.

U ime Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a **mr. Nikola Ivaniš (PGS)** je rekao da podržava hitne predložene izmjene jer da se slaže s ocjenom kako one popunjavaju zakonska područja koja nisu dovoljno regulirana. Čini mu se da hrvatska javnost strašno puno priča i predlaže u svezi s obavještajnim zajednicama, što doводи i do niza apsurdna. Drži lošim, da članovi političkih stranaka konkuriraju za rukovodeća mjesta u pojedinim dijelovima obavještajne zajednice. Istovremeno se, kaže, malo priča o potrebi da se ta obavještajna zajednica stvarno i snažno preustroji, izrazi to racionalizira, reducira i svede na onu mjeru koja je potrebna državi veličine Hrvatske. Smatra da bi Vlada morala odigrati značajnu ulogu i

temeljito pripremiti integralni zakon o službi unutarnjih poslova. Saboru i hrvatskom narodu potrebno je puno više rasprava o ljudskim pravima, nego o obavještajnim zajednicama i kršenju tih ljudskih prava, zaključuje zastupnik.

I klubovi stranaka HNS-a i LS-a podržat će Zakon, iako se liberali zalažu za državu koja ima manje prava, a više obveza, rekao je u ime klubova **Vlado Gotovac (LS)** i dodao da vjeruje u vrijednost građanina prema kojem je usmjeren razvitak modernog svijeta. Osvrnuo se zatim na odredbu da se tek nakon 72 sata obavijeste odgovarajući organi o pokrenutom prisluškivanju i predložio da se taj rok smanji na maksimum od 48 sati. Smatra da što je manji taj razmak to će bolje biti i funkcioniranje tajnih službi i veća sigurnost građana. Drži da bi i svaki zahtjev za prisluškivanjem trebao imati navedeno i ime osobe koja ga vodi, radi toga da ukoliko građanin odluči podnijeti tužbu zna točno koga će tužiti te je li ta osoba pokrenula i neke radnje izvan okvira zahtjeva. Ukazao je i na potrebu postojanja mogućnosti da građanin u tijeku prisluškivanja, ukoliko je saznao da se ono provodi protiv njega, dobije izvješće vrši li se nad njim zakonita ili nezakonita radnja. To je važno iz razloga da građani budu posve uvjereni da su tajne službe ostale u okvirima koje predviđaju zakoni i Ustav naše zemlje, zaključuje gosp. Gotovac. Zaštita demokracije, a da se pritom ne umanjuju prava građana vrlo je delikatna tema i valja jako paziti da se te stvari ne izjednače, mišljenje je zastupnika. Uvjeren je da će uskoro biti donesen ovaj Zakon, za koji kaže, da mora očuvati upravo ova liberalno demokratska načela koja omogućuju najljepši učinak moderne civilizacije, a to je balans između osobe i zajednice. Uspijemo li u tome, drži da Hrvatska neće imati problema da uđe u međunarodne integracijske procese.

• Zakon bi trebao biti iskorak prema suvremenim standardima zakonodavstva europskih demokratskih zemalja.

Predloženi Zakon o dopuni Zakona o unutarnjim poslovima trebao bi biti veliki korak prema suvremenim standardima zakonodavstva europskih demokratskih zemalja, shodno Dekla-

raciji Ujedinjenih naroda i Europskoj konvenciji, rekao je **dr. Zlatko Kramarić (LS)**. Ustvari je, kaže, već prvi korak napravio Ustavni sud kada je ukinuo sporni članak 18. Zakona o unutarnjim poslovima. Podsjetio je dalje, da Ustav Republike Hrvatske svojim odredbama jamči da je dom nepovrediv, da su zajamčene slobode i tajnost dopisivanja i svih drugih oblika općenja, a da se samo zakonom mogu propisati ograničenja nužna za zaštitu sigurnosti države ili provedbu kaznenog postupka. Smatra da je upravo razrada tih odredbi danas sadržana u predloženom Zakonu. U kontekstu tajnih mjera, nadzora, praćenja i prisluškivanja od vlasti taj Zakon mora osigurati određenu zaštitu pojedinca od miješanja u ta zajamčena prava, kaže zastupnik. Drži, da bi odredbe trebale pružiti i dovoljno jasnu spoznaju o tome kada i pod kojim uvjetima je vlasti dozvoljeno da se posluži bilo kojom od mjera prisluškivanja. Uz to, vladavina prava pretpostavlja da miješanje vlasti u pojedinačna prava treba biti predmetom jedne efektivne kontrole, kaže zastupnik. Smatra, da ovakav Zakon mora sadržavati slijedeće odredbe: pravo na pravnu zaštitu, pravo osobe da bude informirana o zakonitosti ili nezakonitosti postupanja, rason slučajeva u kojima se prisluškivanje mora odobriti ne smije biti široko i neograničeno postavljeno, rokovi informiranja o pokrenutim postupcima ne bi smjeli biti jako dugi, a nalog za poduzete mjere mora imati ime ovlaštene osobe. O ovim elementima zakonodavac bi morao voditi računa i prilikom izrade najavljenog cjelovitog Zakona o unutarnjim poslovima, zaključio je gosp. Kramarić.

Budući da je bilo nekoliko upita upućenih Vladi i traženja nekih pojašnjenja, za riječ se javio pomoćnik ministra unutarnjih poslova **Franjo Turek**. Kada se radi o snimanju objekata i pitanju ulaska u njih, rukovođeni smo odredbama članka 34. Ustava koji govori da je dom nepovrediv i da se pretraga nečijeg doma može izvesti samo temeljem naloga suda, pojasnio je gosp. Turek. To znači, kaže, da su danas sredstva toliko razvijena da nije nužno ući u prostor da bi se on snimio, a u neke prostore se sasvim legalno može ući i izvršiti snimanje. Mnogi su govorili o cjelovitom Zakonu o unutarnjim poslovima, no, ova materija neće njime biti regulirana, jer po standardima država Europske unije obavještajno-

informativne djelatnosti ne mogu biti sastavni dio Ministarstva unutarnjih poslova, naglasio je pomoćnik ministra. Svjestan je i činjenice da je u njegovom Ministarstvu zaposleno mnogo ljudi, te kaže, da će se raditi na tome kako bi se u određenom vremenu njihov broj sveo na najmanju moguću mjeru. Što se tiče rokova, rekao je, da su oni 24 sata kada je u pitanju izvješćivanje o poduzetim radnjama, a 72 sata kada se postupak okonča i treba se načiniti cjelovito izvješće Državnom povjerenstvu koje će dalje informirati Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Na kraju izlaganja još je samo ukazao da je u izradi pravilnik koji će regulirati pitanja tko i na koji način vodi postupak prisluškivanja.

Privatnost osoba koje su slučajno prisluškivane ne smije biti povrijeđena

Jedno od ključnih pitanja je, smatra **Vladimir Šeks (HDZ)**, kako postupiti i kako regulirati podatke koji se dobiju kada u postupak zakonite primjene tajnog prikupljanja podataka uđe građanin koji je slučajno obavio npr. telefonski razgovor s osumnjičenom osobom. Te osobe nisu ni krive ni dužne i njihova privatnost ne smije biti povrijeđena, ali to opet ne bi trebalo ometati pokrenutu istragu, kaže zastupnik. Drugi ključan problem je, kaže, na koji način regulirati upotrebu određene arhivske građe koja se sastoji od povjerljive dokumentacije, a nalazi se u središnjim državnim tijelima. Misli da bi se ubuduće moralo izbjeći situaciju koja je došla radi nezakonitog objavljivanja transkripata razgovora iz Ureda Predsjednika Republike. Takav način, potpuno arbitrarnog i volontarističkog rabljenja s tom dokumentacijom zahtijeva preciznu zakonsku regulaciju, drži zastupnik. Iz tog razloga je predložio da se uz Zakon usvoji zaključak prema kojem se obvezuje Vlada da u roku od trideset dana izradi prijedlog zakona kojim bi se regulirao način upotrebe takve arhivske građe.

• Zakonom je iskazan bitan napredak, jer sadržava kriterije neophodnosti, ima navedene mjere, sustav kontrole te jasno definirane ciljeve kao i tajnost podataka.

Joško Kontić (HSL) drži da je pravo na privatnost jedno od najdragocjenijih i najzaštićenijih ljudskih prava sadržano u svim međunarodnim konvencijama i deklaracijama, pa tako i u našem Ustavu. No, u svim demokratskim državama, pa tako i u Hrvatskoj postoji mogućnost ograničavanja prava na privatnost uglavnom temeljem zaštite nacionalnih interesa i nacionalne sigurnosti, kaže zastupnik. Samo postojanje takvog zakona, smatra, nije dovoljno da bi se taj postupak provodio pravilno i kvalitetno, već treba predvidjeti i korake koji se čine da bi predloženi Zakon predstavljao zaista kvalitetnije rješenje od prethodnog. Osvrnuo se i na donedavno važeći zakon i rekao da je članak 18. Zakona o unutarnjim poslovima predviđao obavještavanje o pokrenutim radnjama Predsjednika, no njegovi daljnji postupci nisu navedeni, što je bila slaba garancija poštovanja zakonitosti postupka. Naglasio je dalje, da nigdje u Europi nema ni jedne zemlje koja je taj sustav mogućeg ograničenja prava na privatnost riješila na način da o njemu odlučuje jedan ili dva čovjeka, radi čega se nužno i morala desiti ova izmjena. Ovaj Zakon je bitan korak naprijed jer u sebi sadržava kriterij neophodnosti, ima navedene mjere, ima sustav kontrole, jasno definirane ciljeve i tajnost podataka, kaže gosp. Kontić, i dodaje kako nema nikakvog razloga da ne bude prihvaćen. Rekao je i da ne podržava prijedlog da u Državnom povjerenstvu bude jedan predstavnik oporbe, jer da u sastavu tog tijela stranke ne smiju biti bitne, već da tu mora prevladavati stručnost i moralnost. Kontrola oporbe i vlasti dovoljna je, smatra, u sudjelovanju oporbenih zastupnika u Odboru za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Na kraju izlaganja je rekao da zbog zaštite onih koji će možda biti neopravdano prisluškivani, preuzmемо praksu Velike Britanije u kojoj postoji poseban sud za pritužbe koji regulira prava onih koji smatraju da su nezakonito praćeni ili prisluškivani te radi toga traže legitimnu sudsku zaštitu.

Parlamentarna kontrola mora spriječiti bilo kakvu zlorabu informacija

Mr. **Željko Glavan (HSL)** je rekao da postoje dvije mogućnosti zlorabe, jedna je neovlašteno prisluškivanje, a druga je objava tako prikupljenih materijala u javnosti. Zastrahujuće je, kaže, da postoji opasnost od

ucjenjivanja. Drži da bi Sabor trebalo takvo ponašanje zakonski regulirati, jer, kaže, kako nije čuo da je radi afera neovlaštenog prisluškivanja i objavljivanja bilo tko od državnih dužnosnika podnio ostavku, a kamoli da je netko kazneno odgovarao. Smatra, da ako želimo u Europu, jedan od osnovnih zadataka je da se putem parlamentarne kontrole spriječi bilo kakvo zlorabljenje informacijama.

U javnosti je prisutno razmišljanje poštenih i časnih ljudi, koji su se u jednom momentu bojali za svoju sigurnost, da se sve i svatko prati i prisluškuje, smatra **dr. Zvonimir Sabati (HSS)**. Lako je sada govoriti o tome kako su predložena rješenja u skladu s europskim standardima, međutim netko se mora ispričati tim lojalnim građanima Republike Hrvatske za nelagodu i strah koji su u proteklom razdoblju doživljavali, kaže zastupnik. Nije za to da se smanje ovlasti obavještajnih zajednica, a smatra i da one moraju biti maksimalno tehnološki opremljene radi nacionalne sigurnosti i prisutnog međunarodnog kriminala. No, zalaže se za to da se više nikad ne desi praćenje i prisluškivanje onih koji nisu istog političkog mišljenja ili uvjerenja, te da se takve informacije koriste u svrhu kompromitiranja, bez obzira koja je politička opcija na vlasti. Stoga je podržao nadzor i kontrolu obavještajnih zajednica, ali odgovornost i senzibilnost onih koji su odgovorni za provođenje tih radnji. Dopune Zakona su, kaže, privremeno rješenje te očekuje u neko skorije vrijeme cjelovita zakonska rješenja ovog pitanja. Bitno je također da običan čovjek čuje za tajne službe samo u trenutku završetka neke uspješne akcije, a ne da se putem medija polemizira o nacionalnoj sigurnosti Hrvatske, smatra zastupnik. Od novih rješenja očekuje, da stvore stvarnu pravnu sigurnost i zaštitu nepovredivosti ljudskih prava, slobode doma i pojedinca. Zaključio je da se mora trezveno i vrlo mudro stvoriti jedan pravi zakon koji će moći trajati ne samo za vrijeme vladanja ove koalicije, nego i u budućnosti.

Prijedlog zakona o dopunama Zakona o unutarnjim poslovima treba podržati, jer je on garant sloboda pojedinca i nacionalne sigurnosti, kaže **Stjepan Dehin (HSS)**. Smatra da je Zakon u interesu naše zemlje kako bi se zadržao visok stupanj sigurnosti, posebno u zračnim lukama te pomorskom i cestovnom prometu. Rad obavještajnih službi mora pridonositi

sigurnosti svih građana i turista u našoj zemlji, a ne da se bave pojedinim političkim neistomišljenicima, zaključio je gosp. Dehin.

Prisluškivanje je bilo i bit će ga, jer država se mora štititi, kaže **Ivan Penić (HDZ)**. Prigovorio je vrlo širokoj odredbi prema kojoj bi se prisluškivanje moglo provesti u slučaju djelatnosti protiv suvereniteta Republike Hrvatske, Ustavom utvrđenog ustrojstva državne vlasti i gospodarstva. Rekao je da djela protiv gospodarstva ima godišnje oko osam tisuća i da tehnički ne mogu biti sva obrađena. Spominjano je, kaže dalje gosp. Penić, da je bilo prisluškivano deset, pa čak i sto tisuća ljudi, no to su notorne gluposti jer kapaciteti ljudstva i tehnike obavještajne zajednice u Hrvatskoj to nisu u mogućnosti obaviti. Zaključio je da će podržati ovaj Zakon jer vidi u njemu jedno privremeno rješenje, koje je mnogo bolje od prethodnog zakona, jer u sebi ima ugrađene mehanizme kontrole.

• Zakon je bolji od prethodnog jer u sebi ima kontrolne mehanizme.

Mr. **Ivan Štajduhar (SDP)** sazeo je sve razloge predlaganja i glavne karakteristike predloženih dopuna Zakona o unutarnjim poslovima. Rekao je i da podržava sve amandmane uz malu primjedbu na amandman Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost u kojem se govori da nalog za obavještajne aktivnosti predstavlja državnu tajnu, a tajnost upućenih podataka određuje se prema odredbama Zakona o zaštiti tajnih podataka. Smatra da nalog i prikupljeni podaci zajedno čine jednu cjelinu i da moraju imati isti stupanj tajnosti.

I **Stjepan Henezi (SDP)** je dao punu podršku Zakonu, jer je njime, kaže, obavljena konkretizacija slučaja u kojima se mogu poduzimati mjere tajnog nadzora građana Republike Hrvatske, čime se krši pravo na privatnost. Smanjen je i prostor postupanja temeljem vrijednosnih ili političkih sudova onoga tko je nadležan za donošenje takve odluke, konstatira zastupnik te dodaje da je to vrlo bitno radi uvjeta u kojima se donosi ovaj Zakon pod represijom događaja zlorabe rada tajnih službi koje su se događale.

Podrška predloženoj dopuni Zakona o unutarnjim poslovima pridružila se i **Ljerkina Mintas-Hodak (HDZ)**. Rekla je da očekuje da će

uskoro Vlada uspjeli izraditi cjeloviti Prijedlog zakona o unutarnjim poslovima, koji je još ostao neusklađen i s Ustavom, te da će ovo prijelazno rješenje biti još bolje doručeno i kvalitetnije postavljeno. Smatra da bi kod izrade tog novog zakona valjalo razmisliti o uvođenju odredbe kojom bi se predvidjela odšteta onim osobama za koje se utvrdi da su bile neovlašteno podvrgnute mjerama koje predviđa ovaj Zakon. Isto je tako i za prijedlog da svaka osoba ima mogućnost saznati provode li se nad njom mjere tajnog prikupljanja podataka na zakoniti način u sudskom ili nekom precizno uređenom postupku. To je važno iz razloga jer se radi o zaštiti privatnosti i dostojanstvu pojedinca, zaključila je zastupnica.

Trebalo bi izbjeći situaciju da se ne zna prisluskuje li se nekoga u Hrvatskoj jer za to postoji nekoliko službi, smatra mr. **Marin Jurjević (SDP)**. Misli da bi unutar tih službi morao postojati netko tko bi taj podatak u svakom momentu morao znati. Ukažao je i na situaciju da neki podaci mogu biti objavljeni, a da se uopće ne može ustvrditi je li to istina ili ne.

Nakon rasprave za riječ se javila predstavnic predlagatelja, predsjednica Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost **Đurđa Adlešić**. Rekla je kako je predlagatelj odlučio prihvatiti u cijelosti amandmane Odbora Zastupničkog i Županijskog doma za zakonodavstvo, te Vlade Republike Hrvatske na temelju čega je i priložio pročišćeni tekst Zakona. Uz to su prihvaćeni i zaključci Kluba zastupnika HDZ-a, dodala je gđa Adlešić. Izvijestila je i zastupnike da su Vladi upućene preporuke da se kod donošenja cjelovitog Zakona o unutarnjim poslovima poštuju odredbe Vijeća Europe po kojima osobe nad kojima se primjenjuju mjere tajnog prikupljanja podataka bez stvarnih razloga imaju pravo na odštetu, ali i pravo da o tome budu obaviještene.

Većinom glasova (107 »za« i jedan »suzdržan«) Zastupnički dom je donio Zakon o dopunama Zakona o unutarnjim poslovima, zajedno s prihvaćenim amandmanima i mišljenjem Županijskog doma.

Dom je prihvatio (jednoglasno) i zaključak Kluba zastupnika HDZ-a kojim bi u Državnom povjerenstvu jedan od članova trebao biti predstavnik najveće oporbene stranke u Hrvatskoj.

Što se tiče drugog zaključka što ga je predložio Klub zastupnika HDZ-a, a u kojem je zatraženo da se u roku od

trideset dana izradi Prijedlog zakona kojim bi se regulirao način uporabe arhivske građe koja se sastoji od nejavne i povjerljive dokumentacije iz arhiva središnjih državnih tijela i dužnosnika, **mr. Mato Arlović (SDP)** je zatražio, da radi kratkog vremena taj posao bude odgođen za rujna ove godine.

Donijeli smo Zakon o tretiranju arhivske građe i smatram da je on dovoljan i da nam ne treba niti jedan drugi zakon koji regulira to pitanje, rekla je **dr. Vesna Pusić (HNS)**.

Vladimir Šeks (HDZ) i dalje je tvrdio da Zakon o arhivskoj građi ne regulira jedno pitanje koje se pojavilo, a to je da se transkripti i fonogrami razgovora koji su vođeni u Uredu Predsjednika objavljuju. Ta problematika nije regulirana niti jednim propisom, te drži da bi trebalo izbjeći svako manipuliranje i zlorabu tog materijala koji se ne bi trebao koristiti do donošenja predloženog zakona.

Ako se pod ovim problemom podrazumijeva materijal koji je otkriven u ostavštini predsjednika Tuđmana, on ne spada u arhivsku građu o kojoj bi se trebao donositi zakon, mišljenja je **Vlado Gotovac (LS)**. Pitanje je, uopće je li Predsjednik imao pravo snimati ljude s kojima je razgovarao, smatra gosp. Gotovac, te zaključuje da ako je doista nužan jedan takav zakon treba imati strpljenja. Tvrdi, dalje, da ne postoji zakonski temelj na kojem bi se mogla donijeti zabrana objave tih snimaka, te predlaže da se taj zaključak preoblikuje i da mu se da pravni oblik. Valjalo bi urediti, kaže gosp. Gotovac, kada, u kojim prilikama i na koji način se mogu snimati razgovori koje vode ljudi na poziciji predsjednika. Prihvatio je da se razmotri mogućnost zaštite materijala koji nastaje u okviru službenih djelatnosti onih koji upravljaju zemljom, ali to mora biti precizno zakonski određeno. Dok god taj zakon ne postoji nitko ga ne može ni kršiti – zaključuje zastupnik.

• Što je s povjerljivom arhivskom građom središnjih državnih tijela i dužnosnika?

Dr. Ivica Kostović (HDZ) se nadovezao i rekao da nikakva dokumentacija nije pronađena i nisu otkrivene nikakve vrpce, nego je temeljem odluke Vlade sav materijal komisijski popisao. U tim snimkama nije ništa ilegalno, jer se snimaju i sjednice Vla-

de i Sabora, konstatira zastupnik. Smatra da hrvatska javnost mora znati kako treba svu ozbiljnost prema materijalu koji je jedan predsjednik države na potpuno legalan način skupljao kao arhivu, a Sabor bi morao razmisliti na koji način bi se trebalo prema njoj odnositi.

Posve je netočno da je snimanje osoba bez njihovog dopuštenja normalna demokratska navika i normalan demokratski postupak, konstatira **Vlado Gotovac (LS)** i kaže da će to biti novost u političkoj literaturi. Zamolio je za smirivanje strasti kako bi se našlo rješenje i ovo pitanje stavilo u zakonske okvire.

Mr. Nikola Ivaniš (PGS) imao je poslovničku primjedbu. Postavio je pitanje zašto se uopće raspravlja o ovom zaključku Kluba zastupnika HDZ-a kad on nije u direktnoj vezi s dnevnim redom ove sjednice.

Zaključak koji je u svezi sa Zakonom o kojem se raspravlja i on se mora staviti na glasovanje, a ne mogu niti spriječiti raspravu oko tog zaključka, odgovorio je **Zlatko Tomčić**.

14 tisuća dokumenata se odnosi na službene sjednice koje je vodio bivši predsjednik države, prema tome to nije prisluskuvanje, a ako krenemo od instituta ljudskih prava, nitko nije pitao predsjednika Tuđmana smiju li se njegovi razgovori objaviti, pojasnio je **dr. Ivica Kostović**.

Mr. Mato Arlović (SDP) zamolio je stanku od 15 minuta kako bi se klubovi konzultirali oko ovog spornog zaključka pa da se može krenuti na glasovanje.

Nije u redu da se snimke razgovora jednog predsjednika države dijele novinarima

Prije stanke za riječ se ponovno javio **Vladimir Šeks (HDZ)**. Nije bitno na koji način je bilježen i registriran razgovor koji vodi Predsjednik Republike, jer sugovornik zna da trag tog razgovora na ovaj ili onaj način mora ostati, zaključuje zastupnik. Kaže dalje, da je u neskladu sa svim pravnim standardima da se razgovori koje je predsjednik Tuđman vodio, po proizvoljnoj procjeni aktualnog Predsjednika dijele novinarima. Nema države gdje to nije precizno i jasno pravno regulirano kako bi se spriječila svaka zloraba radi čega je i predložen sporni zaključak, konstatira gosp. Šeks.

Poslovničku primjedbu iznio je i **Mladen Godek (HSL)**. Drži da je tre-

balo navesti da se radi o zaključcima koje su podnijeli zastupnici HDZ-a, a ne o zaključku, i dodaje, da je ustvari bitan samo ovaj drugi, kojim bi se spriječilo do daljnjeg, bilo kakvo korištenje spomenute dokumentacije, oko čega se i vodi rasprava.

I **Luka Bebić (HDZ)** je primijetio poslovničku grešku u tome što mu predsjednik Sabora nije dao riječ za koju se javio za raspravu, već je najavio prekid sjednice.

Prednost uvijek imaju poslovničke primjedbe, ali i zahtjev Kluba zastupnika kojim traže stanku od javljanja za raspravu, rekao je predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić**.

Nakon stanke prvi je govorio u ime Kluba zastupnika SDP-a **mr. Mato Arlović (SDP)**. Iznio je stajalište Kluba, da se zaista radi o dva zaključka. Jedan da se izradi zakon koji bi regulirao područje povjerljive građe, a drugi da se do tog zakona zabrani svako korištenje dokumenata iz Ureda predsjednika. Naglasio je kako je SDP već prilikom rasprave o Zakonu

o arhivima i arhivskoj građi davao prijedloge da se riješi i navedeno pitanje. Što se tiče HDZ-ovih prijedloga, drži da je rok od trideset dana nerealan za izradu jednog zakona i predlaže da se to odgodi za sjednicu u rujnu. Glede zabrane korištenja dokumenata, rekao je da zaključcima nije ništa moguće zabraniti, a ponajmanje ono što je u skladu s Ustavom i zakonima te da je taj prijedlog suvišan i neprihvatljiv. Predložio je da HDZ odustane od tih zaključaka ili da se o njima glasuje zasebno.

Suglasan sam s time da se predložena izrada zakona o povjerljivim dokumentima odgodi za jesen, ali ne odustajemo od drugog zaključka, jer je upravo to bit problema, odgovorio je **Vladimir Šeks (HDZ)**. Dodao je da se slaže s odvojenim glasovanjem.

Institucija predsjednika Republike je ustavna institucija i normalno je da se svi razgovori snimaju, smatra **Luka Bebić (HDZ)**. Što se tiče slučaja gosp. Gotovca, to je bio politički razgovor, koji podliježe navedenoj tvrd-

nji, dodao je zastupnik. Pitanje je sada, kaže, tko je ovlašten da sada određuje koje će se vrpce objavljivati, a koje ne, jer to su u krajnjoj liniji tuđi razgovori. Upravo je radi toga potrebno donijeti i drugi zaključak, zaključuje gosp. Bebić.

Temeljem iznesenog, mislim da postoje uvjeti kako bi se zaključak HDZ-a razdvojio na dva dijela te da o njima posebno glasujemo, rekao je **Zlatko Tomčić**.

Većinom glasova Zastupnički dom je prihvatio zaključak kojim bi se obvezala Vlada da do prvog jesenskog zasjedanja Zastupničkog doma izradi prijedlog zakona kojim će se regulirati način upotrebe arhivske građe koja se sastoji od nejavne i povjerljive dokumentacije iz arhiva središnjih državnih tijela i dužnosnika. Zaključak po kojem bi do donošenja predloženog zakona bilo zabranjeno bilo kakvo korištenje spomenute dokumentacije, Zastupnički dom je odbio.

M. S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU DODATNOG PROTOKOLA UZ SPORAZUM IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I MEĐUNRODNE AGENCIJE ZA ATOMSKU ENERGIJU O PRIMJENI GARANCIJA U VEZI S UGOVOROM O NEŠIRENJU NUKLEARNOG ORUŽJA

Jačanje djelotvornosti i sustava kontrole

Nakon što su radna tijela obaju domova uputila pozitivno mišljenje o zakonskom prijedlogu, a zastupnici Županijskog doma podržali njegovo donošenje, zastupnici Zastupničkog doma Hrvatskog državnog sabora jednoglasno su odlučili donijeti Zakon o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Sporazum između Republike Hrvatske i Međunarodne agencije za atomsku energiju.

O PRIJEDLOGU

Zakon o potvrđivanju Dodatnog protokola predloženo je donijeti radi usklađivanja sa zahtjevima nadzora, kontrole i izvještavanja o uvozu, izvozu, prijevozu, skladištenju, fizičkoj za-

štiti te proizvodnji nuklearnog materijala i opreme posebne namjene za korištenje u miroljubive svrhe.

Republika je Hrvatska, od primanja u članstvo Međunarodne agencije za atomsku energiju u rujnu 1992. godine, aktivna u svim nastojanjima usmjerenim ka povećanju korisnosti i poboljšanju djelotvornosti sustava zaštitnih mreža ustanovljenih da bi se nadziralo provođenje Ugovora o neširenju nuklearnog oružja. Republika je Hrvatska također postala stranka Ugovora o neširenju nuklearnog oružja, te Konvencije o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala, a želeći jasno izraziti svoju opredijeljenost za punu suradnju s Agencijom u tim područjima, 1994. godine pristupila je Konvenciji o nuklearnoj sigurnosti. Iste

je godine potpisala i ratificirala Sporazum s Agencijom o primjeni garancija u vezi s Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja.

Sklapanjem Dodatnog protokola Republika Hrvatska izražava svoju spremnost na dosljedno izvršavanje preuzetih obveza, te poboljšava djelotvornost sustava garancija, kako bi se ostvarili globalni ciljevi neširenja nuklearnog oružja.

Dodatni protokol i Sporazum čine cjelovit dokument u kojem su detaljno dogovorene mjere kojima se Agenciji dopušta veći pristup postojećim i planiranim nuklearnim postrojenjima, a isto tako osigurava dostupnost lokacijama od interesa za nuklearna postrojenja, kako bi se nuklearni programi učinili transparentnima.

BROJ
265

IHS
31. V. 2000.

Mjere jačanja sustava garancija obuhvaćene Dodatnim protokolom uključuju i rano izvješćivanje o planiranim istraživačkim i razvojnim djelatnostima u vezi s nuklearnim gorivnim ciklusom, projektiranju nuklearnih postrojenja, izvozu i uvozu, te proizvodnji nuklearnih materijala, djelatnostima propisanim u Dodatku I, kao i o uvozu i izvozu opreme posebne namjene i nenuklearnih materijala za korištenje u nuklearne svrhe specificiranih u Dodatku II.

Provođenje Zakona odvijat će se kroz redovne djelatnosti nadležnog državnog tijela, pa neće zahtijevati posebna financijska sredstva iz Proračuna Republike Hrvatske, a njegovo je donošenje predloženo uputiti u hitnu proceduru radi izvršavanja međunarodnih obveza Republike Hrvatske, jer je dokument potpisan još 1998. godine, a tekst međunarodnog Ugovora ne može se mijenjati.

RADNA TIJELA

Odbori ŽUPANIJSKOG doma za zakonodavstvo i za nacionalnu sigurnost te vanjsku politiku predložili su Domu pozitivno mišljenje o zakonskom prijedlogu, a isto je učinio i Odbor Zastupničkog doma za zakonodavstvo.

RASPRAVA

Zastupnici Županijskog doma su, bez rasprave, jednoglasno odlučili poduprijeti donošenje Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Sporazum između Republike Hrvatske i Agencije za atomsku energiju.

Pomoćnik ministra za gospodarstvo, **Roman Nota**, je pred zastupnicima Zastupničkog doma ukratko obrazložio osnovnu intenciju zakonskog prijedloga.

Osnovati jedinstveno Vladino tijelo

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **dr. Zdenko Franić**, koji je iznio činjenice navedene u ocjeni stanja i osnovnim pitanjima koja se predlažu urediti Zakonom, kao i posljedice koje će proisteći, kako je obrazloženo u materijalu koji je dostavila Vlada Republike Hrvatske, a o čemu smo gore pisali. Dr. Franić je također pojasnio da Dodatni protokol ne zadiru u tehnološki, gospodarski i energetski razvoj Republike Hrvatske. Ona će o svojoj energetskej i eventualno nuklearnoj budućnosti odlučivati sama. Djelatnost Odjela za nuklearnu sigurnost pri Ministarstvu gospodarstva isprepliće se s djelatnošću Hrvatskog zavoda za zaštitu od zračenja, koji se nalazi pri Ministarstvu zdravstva. Međutim, pitanje nuklearne sigurnosti zahtijeva cjelovitiju razradu i veću koordinaciju između ovih dviju ustanova, a uvelike bi pomoglo osnivanje jedinstvenog Vladinog tijela koje bi se bavilo ovom problematikom.

Zastupnik je spomenuo probleme sa školovanjem stručnjaka, jer je sve manje mladih ljudi koji svoju znanstvenu budućnost vide u okviru tog područja. U Hrvatskoj, naime, postoji pedesetak stručnjaka s tog područja, ali oni danas imaju približno 50 godina. Mladih postdiplomanata praktički nema. »Iako su propisi kojima se sprječava mogućnost ilegalnog prometa nuklearnim materijalom u Hrvatskoj prilično kvalitetni, činjenica da krijumčarenje nuklearnog prometa u svijetu poprima sve veće razmjere, poglavito u zemljama bivšeg SSSR-a i tranzicijskim zemljama, dovoljan je razlog da se u budućnosti posveti više pažnje tom problemu, to više što Republika Hrvatska ima specifičan geopolitički položaj. Intenziviranje planiranja postupaka u slučaju nuklearnih nesreća, sustavno financiranje nadziranja radioaktivnosti okoliša i mreže telemetrijskih javljača razine radioaktivnosti pitanja su oko kojih bi se Republika Hrvatska trebala sustavnije angažirati, budući da se većina spomenutih projekata financira iz znanstvenog projekta Instituta »Ruđer Bošković«. Republika Hrvatska još uvijek nije ratificirala Sporazum o potpunoj zabrani nuklearnih proba, a čija je sljednica nakon raspada bivše SFRJ. Republika Hrvatska sasvim sigurno nema ambicija glede

nuklearnog programa, ali će možda imati u okviru miroljubive uporabe te energije. Klub zastupnika SDP-a podržava donošenje Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola i nada se kako će to još više učvrstiti položaj Republike Hrvatske među uljuđenim i miroljubivim zemljama.

Nedostaci u provedbi

Tonči Tadić, u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a, iznio je pozitivno stajalište, ali je ukazao na nekoliko nedostataka do kojih će doći u provedbi. Ključni članci Ugovora o neširenju nuklearnog oružja, kojeg je Republika Hrvatska potpisnica, su članak 3., kojim je propisano da Međunarodna agencija za atomsku energiju, u svojstvu tehničkog servisa Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, vrši nadzor nad svim procesima koji mogu voditi k razvoju nuklearnog oružja i formira u tom smislu uski krug privilegiranih zemalja, koje su članice Vijeća sigurnosti, (a u isto vrijeme štiti njegovu mirnodopsku primjenu), članak 4. jamči zemljama koje prihvaćaju međunarodnu kontrolu svog nuklearnog goriva i potencijala tehnologije za mirnodopsku uporabu financijsku pomoć Međunarodne agencije, a članak 5. odnosi se na mogućnost primjene nuklearnih eksplozija za mirnodopske namjene (Sovjetski je Savez, primjerice, podzemnim eksplozijama povećavao kapacitet naftnih polja). U interesu je Republike Hrvatske nastaviti suradnju s Međunarodnom agencijom za atomsku energiju, koja je bila prva međunarodna asocijacija u koju se uključila. S njome surađuju i brojne hrvatske institucije, koje su prije sudjelovale u proizvodnji nuklearne opreme.

Zastupnik je ukazao i na tehnički aspekt Protokola i mogućnost njegove provedbe u Hrvatskoj, za koji dvoji da će se moći provesti na pravi način, jer se suradnja s Agencijom ostvaruje uglavnom preko Ministarstva gospodarstva, koje do danas nije formiralo stručno znanstveno vijeće, »bez kojega je besmisleno govoriti o ovakvim protokolima«, što je jedan od razloga zašto je Tadić inzistirao na osnivanju stručnih vijeća pri ministarstvima zdravstva, gospodarstva, unutarnjih poslova, znanosti i tehnologije, te zaštite okoliša. Sva ta ministarstva pokrivaju dio pitanja nacionalne sigurnosti i zaštite od zračenja, kao i znanstvene suradnje, koja je u

slučaju Hrvatske bit cjelokupne suradnje, budući da Hrvatska na svom teritoriju nema nuklearna postrojenja, iako je suvlasnik Nuklearne elektrane Krško. »Čak i kad bi se formiralo stručno znanstveno vijeće pri Ministarstvu gospodarstva, dvojim da bi to bilo dovoljno«, ocijenio je Tadić, dodajući kako bi za potpunu implementaciju ovog Protokola bilo nužno imati poseban Odbor pri Vladi, koji bi sustavno prosuđivao problematiku i koordinirao rad sličnih tijela pri ministarstvima. Kao primjer za nekvalitetnu primjenu potpisanih sporazuma, zastupnik je naveo kako je u dubrovačku luku, uplovio nuklearni nosač aviona s dva reaktora malo manje jačine od onog u Nuklearnoj elektrani Krško, a oko koje je zabranjena gradnja u krugu od 200 metara. Ako se već rješava pitanje stacioniranja nosača sličnog tipa, valja se povesti za primjerom Japana, koji je nosač stacionirao u strogo kontroliranim uvjetima i nema govora o tome da se on svako malo premješta. S Amerikom treba održavati dobre odnose i surađivati, ali bi trebalo izraditi sustav koji bi spriječio da se takve situacije pred turističku sezonu ne događaju.

Za ispravak netočnog navoda javio se dr. Zdenko Franić (SDP) jer drži

netočnim navod da Odjel za nuklearnu sigurnost Ministarstva gospodarstva određuje koji će se projekti odvijati s Međunarodnom agencijom za atomsku energiju, budući da Odjel šalje sve projekte koji im pristignu, ali je istina da se radi lista prioriteta. Nije istinito ni da je suradnja s Agencijom isključivo znanstvenog karaktera jer su za mnoge projekte doznačena značajna sredstva. Dr. Franić je ocijenio kako nije glupo dozvoliti američkom nosaču aviona uplovljavanje u dubrovačku luku. Puno opasniji po turističku sezonu su nemiri u Crnoj Gori, a glede utjecaja na okoliš konzultirano je Ministarstvo gospodarstva.

Tonči Tadić je također želio ispraviti netočan navod. Suradnja s Međunarodnom agencijom za atomsku energiju ima znanstveni karakter, ali s ciljem razvoja stručnoznanstvene infrastrukture. Prosudbu o tome što će se činiti i kojim putem surađivati s Agencijom, međutim, ne može donositi Odjel pri Ministarstvu, jer on nije stručno znanstveno tijelo. Prisustvo američkog nosača aviona kod Pala-gruže bilo bi dovoljno upozorenje, budući da avioni s nosača mogu djelovati u krugu od 400 km.

Predstavnik predlagatelja, **Roman Nota**, ponovno je uzeo riječ. Zahvalio

je na podršci za donošenje Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola, kao i na svim iznesenim primjedbama i mišljenjima o koordiniranju rada ministarstava o ovom pitanju. Uočene praznine rezultat su nezavršenih aktivnosti u smislu razvijanja infrastrukture za totalnu kontrolu nuklearnog materijala i izvora zračenja, a iznesene primjedbe koristit će pri promjenama ili korekcijama ustroja ministarstava i državnog proračuna.

Nota je izvijestio zastupnike da će se tekst zakona o potvrđivanju Sporazuma koji se odnosi na nuklearne pokuse uskoro naći pred zastupnicima, a osvrnuo se i na raspravu o nosaču aviona. Njegovo je pristajanje u skladu s Pomorskim zakonom u kojemu čitava glava regulira slična pitanja i uvjete koje trebaju ispuniti obje strane.

Zastupnici Zastupničkog doma jednoglasno su odlučili donijeti Zakon o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Sporazum između Republike Hrvatske i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primjeni garancija u svezi s Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja.

I. K.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRESTANKU VAŽENJA ZAKONA O SANACIJI I RESTRUKTURIRANJU BANAKA I PRESTANKU VAŽENJA ČLANKA 90. I ČLANKA 122. STAVKA 1. TOČKE 4. ZAKONA O BANKAMA

Nema više sanacije banaka

Iako je izostala podrška Županijskog doma, Zastupnički je izglasao zakon kojim se ukida mogućnost sanacije i restrukturiranja banaka (izuzetak – započete sanacije, koje će se dovršiti prema dosad važećem zakonu).

I iz redova vladajuće šestorke i iz oporbe čule su se ocjene o nemalim greškama u bankarskom sustavu. Prvi su, međutim, tražili odgovornost u redovima bivše vlasti, a drugi (više) u redovima one koja joj je prethodila (jugoslavenske). U raspravi su se s jedne strane čuli zahtjevi za utvrđivanjem odgovornosti svih koji su kumovali tome da se cijeli jedan proračun potroši na sanaciju banaka, a s druge ocjene kako su bez obzira na sve manjkavosti sanirane banke priznate na

financijskom tržištu i da će pridonijeti općoj stabilnosti države.

Spomenimo još upozorenje kako ubuduće punu pažnju treba posvetiti osiguranju štednih uloga, izjavu kako je dosad važeći zakon omogućio da banke budu karika u lancu unaprijed smišljenog plana kako novac poreznih obveznika prebaciti u privatne džepove te, s druge strane tvrdnju kako je i ova prilika iskorištena za opći napad i kriminalizaciju Vlade i vlasti HDZ-a.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo podržao je predloženo nakon rasprave u kojoj su se čuli

upiti čemu ovaj zakon kad odluku o sanaciji banke i tako donosi Vlada RH te zašto je uopće donesen Zakon o sanaciji i restrukturiranju kad je jedan od učinaka postupka sanacije taj što nešto privatno postaje državno. Više članova odbora upozorili su da se odgovor svodi na odnos između izvršne i zakonodavne vlasti, jer u vladavini parlamentarne demokracije nije isto donosi li odluku Vlada ili joj parlament to pravo ukida.

Nomotehnički spornim ocijenjeno je to što se u članku 1. brišu riječi »i članak 122. stavak 1. točka 4. Zakona o bankama. Naime, s obzirom da bi prestao važiti cijeli Zakon o sanaciji i restrukturiranju banaka nema potrebe navoditi kako prestaje važiti i članak 122. Zakona o bankama kojim je

BROJ
265

IHS
31. V. 2000.

predviđeno da prestaju važiti samo članci 3., 5., i 6. Zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka.

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za gospodarstvo i financije nije podržao Prijedlog i konačni prijedlog zakona (3 glasa »za«, 3 »protiv« i jedan suzdržan). U raspravi je jedan član Odbora upozorio na nekorektnost obrazloženja. U njemu se, naime, navodi samo da je za sanaciju banaka utrošeno oko 50 milijardi kuna za sanaciju banaka, za isplatu stare devizne štednje i isplatu štednje osigurane kod Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, a trebalo je dati i podatke o prihodima koje je država dobila od prodaje saniranih banaka, a i podatke o zatečenom stanju u bankama od 1990. te druge podatke kako bi se mogao dobiti točan uvid u stanje bankarstva u prethodnom razdoblju.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo usprotivio se donošenju zakona hitnim postupkom s obrazloženjem da sanacija nije obvezna pa ne stoje razlozi o hitnosti, ali je Prijedlog podupro.

Odbori istog doma za gospodarstvo, razvoj i obnovu te za financije i Državni proračun Prijedlog su podržali i nisu imali primjedbi na hitni postupak.

Vlada RH podnijela je amandman u skladu sa sugestijom Odbora Županijskog doma za zakonodavstvo, izmijenivši naziv zakona.

RASPRAVA

Izostala podrška Županijskog doma

U Županijskom domu je u ime predlagatelja govorio **Damir Kuštrak**, zamjenik ministra financija. Izvijestio je najprije zastupnike da je Vlada uvažila tehničku primjedbu Odbora za zakonodavstvo kako nije potrebno u naslovu spominjati članak 122. Zakona o bankama (njime se, naime, ukidaju neki članci pa to nije potrebno brisati). Od 1994., kada je Zakon donesen, sanacije su koštale 66 milijardi i 81 milijun i njima su obuhvaćene Privredna, Splitska, Riječka, Slavenska, Croatia i Dubrovačka banka. Sanacija i restrukturiranje

posljednje dvije nije dovršena, ali je člankom 2. zakonskog prijedloga predviđeno da će se to dovršiti prema odredbama sada važećeg zakona.

Zbunjuje obrazloženje

Stav Odbora za gospodarstvo obrazložio je njegov predsjednik mr. **Franjo Križanić**. Čudnim i nelogičnim nazvao je to što se ukida članak 90. koji ničim ne obvezuje na sanaciju ili restrukturiranje, ali daje zakonski okvir da se takvo što razmotri. Neobično je da se vlasnik odriče prava, a postoje još tri državne banke, napose jedna itekako značajna – Poštanska.

Zbunjuje i obrazloženje – na što posebno ukazuje Odbor – u kojem se navodi da su porezni obveznici za sanaciju platili 50 milijardi kuna, ali se ne napominje da su time sačuvane banke i štedni ulogi štediša, da su sačuvani depoziti komitenata te da je prodajom nekih banaka ostvarena i izravna korist za Proračun. U obrazloženju ne stoji kako je 30 do 60 plasmana u saniranim bankama 1990. bilo rizično, a niti to da je plasmanima u poduzeća, hotele i sl. banke a time i država postali vlasnici hotela.

Čini se – naglasio je predsjednik Odbora za gospodarstvo i financije – da je cilj čitave priče – demoniziranje bivše vlasti.

Rekao je zatim da bi se zakonski prijedlog mogao prihvatiti pod uvjetom da se dade cjelovita slika sanacije banaka i postignutih izravnih i neizravnih efekata. Mogla bi to načiniti nezavisna stručna institucija da se uoče i koristi i štete i to jednom prezentira Saboru te tako demistificira cijela priča. Iz izlaganja mr. Križanića još izdvajamo napomenu kako su banke bile angažirane u Domovinskog ratu za plasmane koji se i ne spominju te s tim u svezi podatak (po njegovim riječima sumnjiv, ali je zasigurno riječ o velikim sredstvima) o 60 milijardi dolara za naoružavanje, što je također išlo od poreznih obveznika a preko banaka.

• Bez obzira na sve okolnosti i manjkavosti, prethodna Vlada je ipak sanirala značajne banke, koje su i danas priznate na financijskom tržištu i koje će pridonijeti sveukupnoj financijskoj stabilnosti hrvatske države.

Nema razloga za brisanje članka 90.

Napomenuvši kako je zastupnik Križanić izrekao gotovo sve ono što je on naumio reći, **Franjo Močibob (HDZ)** upozorio je kako je, bez obzira na sve okolnosti i manjkavosti, prethodna Vlada ipak sanirala značajne banke koje su i danas na financijskom tržištu priznate (Privredna, Slovenska i dr.), i koje će pridonijeti sveukupnoj financijskoj stabilnosti hrvatske države. Ne vidi razloga za brisanje članka 90. jer i financijski stabilnijim državama banke propadaju a država intervenira, na ovaj ili onaj način.

Milan Markanjević (LS) – koji je podržao zakonski prijedlog – izjavio je da Križanić kasni nekoliko godina sa zahtjevom da se podnese izvješće o tijeku i rezultatima sanacije banaka. Bivša oporba je tražila da se kaže kamo je isisan novac iz Dubrovačke, Glumine, Slavonske banke ali to, kako reče, Sabor nikad nije dobio »crno na bijelo«.

Iz njegova izlaganja izdvajamo – upozorenje bi se ostavljanjem članka čije se ukidanje predlaže mogli u funkciju staviti razni interesni lobiji; napomenu da će štediša ubuduće sanirati agencije za zaštitu štednih uloga; upit zašto se dopušta da se banci jedne regije pruži pomoć na intervenciju političara, i što bi bilo kad bi svi tako tražili zaštitu.

Ne dopustiti prodaju svih banaka strancima

Mr. **Vlado Ošust (HDZ)** apelirao je na Vladu da ne dopusti da se sve banke prodaju strancima (barem dvije bi trebale biti Hrvatske). Dosadašnje sanacije nisu bile samo sanacije banaka već i gospodarstva i ne može se tvrditi kako je sve bilo u duhu lopovluka i kriminala; neka se javno obznani tko je što činio; trenutačno loše stanje u bankarstvu rezultat je lošeg stanja u gospodarstvu, a to opet posljedica vrlo teškog tranzicijskog procesa – riječi su ovog zastupnika.

Vrijeme za sanaciju banaka i gospodarstva je iza nas, rekao je mr. **Vladimir Mesarić (KDM)**, objasnivši da je to razlog što podržava predloženo. Državnom proračunu i državi jako su, rekao je, štetili (nekad i naručeni) pohodi na Markov trg pa je protiv toga. Ustvrdio je zatim kako je u vrijeme rata i poraća moralo biti određenih improvizacija jer je teško tada voditi gospodarstvo po pra-

vim uzusima te da onaj tko to ne može prihvatiti nije korektan.

Dr. **Jure Burić (HDZ)** je od nove vlasti zatražio da odgovori tko je isisao novac iz banaka te kod koga je završio, a **Ratko Maričić (SDP)** se izjasnio protiv sanacije banaka na teret poreznih obveznika i upozorio da u slučaju da se ne ukine članak 90. Zakona o bankama ne bi bilo jasno postoji li i dalje mogućnost da Vlada donese odluku o sanaciji.

Mr. Franjo Križanić javio se radi ispravka krivog navoda. Nije rekao da su banke radile dobro (da jesu ne bi bila potrebna sanacija), samo želi da se pojasni je li bilo i koristi od sanacije. Ako je bilo – zašto ne ostaviti mogućnost Vladi da intervenira u uvjetima kada je sama vlasnik. Brisanjem zakona ne brišu se uzroci koji su doveli do stanja u bankama već zakon koji se sankcionirao i spasio bankarski sustav. Zastupnik je objasnio da se protiv brisanja glave XVI.

Odgovarajući na primjedbe iz rasprave, **Damir Kuštrak** je najprije naglasio kako su sve banke u Hrvatskoj – hrvatske banke, bez obzira što je netko drugi vlasnik dijela kapitala. Banke su, prema Zakonu o bankama, profitne institucije, a fondovi su institucije koje bi, eventualno, trebale nekoga pomagati.

Kad je riječ o Zakonu o bankama, ne može ostati mogućnost da Vlada donosi odluku o provođenju sanacije banaka ako ne postoji Zakon o sanaciji banaka. Prema tome mora se brisati članak 90. (glava XVI).

Zamjenik ministra financija objasnio je još da je podatak o 50 milijardi – podatak Hrvatske narodne banke te da je on osobno rekao kako je zakon iz 1994. koštao 66 milijardi i 81 milijun kuna, objasnivši na koje se to banke odnosi.

Za Prijedlog zakona glasovalo je samo 17 zastupnika pa tako Prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka i prestanku važenja članaka 90. i 122. stavka 1. točke 4. Zakona o bankama nije dobio podršku Županijskog doma.

Zastupnički dom izglasao zakon

U Zastupničkom domu uvodno je izglasao mr. **Damir Kuštrak**. Zamjenik

ministra financija izvijestio je, među ostalim, zastupnike da je Zakon iz 1994. koštao 66 milijardi i 81 milijun kuna, da u Hrvatskoj postoje 52 banke i 30 štedionica, da je samo još Poštanska banka u državnom vlasništvu te da će s obzirom na predstojeće dopune Zakona o bankama i Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci biti dovoljno mehanizama tako da zakon koji se ukida više neće biti potreban.

Stav Odbora za financije i Državni proračun objasnila je **Jadranka Katarinčić-Škrlić**.

U ime Kluba zastupnika SDP-a, podršku zakonskom prijedlogu obrazložila je **Dubravka Horvat**. Rekla je, najprije, kako se njime odgovornost za eventualno loše poslovanje prebacuje na upravne i nadzorne odbore banaka, na vlasnika i institucije nadzora i kontrole, a zatim dometnula kako je Vlada dužna osigurati provedbu zakonskih mehanizama nadzora i kontrole putem Hrvatske narodne banke. Ukazala je, zatim, na otvoreno pitanje prenijetih potraživanja koja banke nisu mogle naplatiti i potraživanja prenijetih na Državnu agenciju za sanaciju banaka (valja utvrditi koliko ih je prenijeto na Agenciju, po čijoj odluci, tko su sada dužnici, što Agencija poduzima radi naplate te je li poduzeto sve potrebno). Prema nekim podacima, naplaćeno je tek 2 posto potraživanja – upozorila je zastupnica. Još je napomenula kako su sve banke nad kojima su provedeni sanacija ili stečaj imale pozitivna revizijska izvješća pa da stoga nisu prema revizorima ili revizorskim kućama pokrenuti nikakvi postupci.

Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL) javila se ponovno u ime Kluba zastupnika HSL-a ustvrdivši da su za predloženo zato što je biračima obećano da se novac poreznih obveznika neće trošiti za sanaciju banaka, zato što je to strategija Vlade RH, zato jer nema novca u Proračunu, zato što su banke pretežno privatne te stoga što izmjene ne utječu na osiguranu štednju. Bit će još problema u hrvatskom bankarstvu – napomenula je – ali odgovornost trebaju preuzeti uprave, nadzorni odbori i vlasnici banaka, a značajnu ulogu imaju i revizije. Hrvatskoj, kako je naglasila, u ovom trenutku trebaju zakoni koji moraju odgovoriti potrebama otvorenog tržišnog gospodarstva pa moraju biti dovoljno liberalni, ali i spriječiti ono što se dosad događalo u gospodarstvu.

Razmotriti sustav kontrole i nadzora

Dr. **Zvonimir Sabati (HSS)** izjavio je kako po svemu sudeći ima razloga za hitni postupak pa Klub zastupnika HSS-a, unatoč dvojbi, podržava hitni postupak. Njegovi zastupnici su za to da više nema sanacije banaka na račun poreznih obveznika ali, ukazuju da bi trebalo razmotriti daljnje funkcioniranje sustava kontrole i nadzora banaka, razmisliti o izmjenama ili potpuno novom zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, izmjenama Zakona o bankama (eventualnom izvlačenju sustava kontrole i nadzora banaka iz centralne banke).

Ukidanjem Zakona, po ocjeni HSS-a, bez pravnog uporišta ostaju posljedice važeće odredbe o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Naime, ako sanacije uopće više nema – tada valja izmijeniti i odredbe Zakona o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Predloženim je zakonom, uz to, trebalo riješiti i pitanje daljnjeg upravljanja te raspolaganja dionicama saniranih banaka i prenesenim rizičnim ulaganjima.

• Pravi je trenutak da se pokaže koje su banke i štedionice sanirane – kako i zašto, te koje su otišle u stečaj i je li bilo drugih rješenja; zatim koja su tijela o tome odlučivala, koji su efekti sanacija i stečaja.

Dr. Sabati izjavio je kako je pravi trenutak da se analitički pokaže koje su banke i štedionice sanirane – kako i zašto, koje su otišle u stečaj i da li je bilo drugih rješenja (koja su tijela o tome odlučivala, koji su efekti sanacija i stečaja).

Ante Markov (HSS) rekao je kako je trebalo voditi računa i o pravnim posljedicama koje nisu dotaknute predloženim zakonom. Banke koje nisu bile obuhvaćene sanacijom, nisu trebale nikakvu pomoć ili su poslovalе zakonski, našle su se, kako reče, u položaju koji nije ni pošten ni ravnopravan. Naveo je i primjere – Riječka banka je sanirana a nije u lošijem gospodarskom okruženju od Jadranske banke, u gospodarski potpuno urušenom Šibeniku, koja nikad nije bila obuhvaćena Zakonom o sanaciji.

Prestanku ovog zakona trebale su prethoditi stoga izmjene Zakona o Narodnoj banci te utvrđivanje parametara koji će u budućnosti tretirati problem posrnutih banaka – dometnuo je zastupnik. Zaključio je izlaganje upozorenjem kako nije jasno kakva će biti sudbina dionica i vrijednosti naslijeđenih temeljem važećeg zakona.

Dragica Zgrebec (SDP) podržala je Prijedlog jer je u skladu s programom Vlade prihvaćenim u Parlamentu da će se na drugi način prilaziti sanaciji (uz prigovor da se nisu mogli odgonetnuti kriteriji po kojima se odlučivalo u primjeni važećeg) a i stoga što je vrijeme da se poslovno bankarstvo prepusti zakonitostima tržišta (tada će i odgovornost i nadzor u bankama biti bolji). Zastupnica je predložila da se kod izmjena zakona o Hrvatskoj narodnoj banci te o bankama predoči kako su provedene dosadašnje sanacije te procijeni mogućnost povećanja iznosa obvezne osigurane štednje.

Prijedlog nije pravičan

Podršku zakonskom prijedlogu **Ivan Ninić (SDP)** dao je uz zamjerku što za štetu od 50 milijardi u Hrvatskoj nije odgovarao nitko iz Narodne banke Hrvatske (iz koje se, primjerice, reagiralo kaznenim prijavama za 200 kuna koje su se potkrale činovnicima), a niti dužnosnici (s ogromnim plaćama) iz 23 banke i štedionice.

Prijedlog, po ocjeni zastupnika, nije pravičan – Jadranska banka u zoni ratnih razaranja, u sirotinjskom šibensko-kinjskom gospodarstvu ponašala se odgovorno, a nije sanirana.

Uz pohvale Vladi, **Branislav Tušek (SDP)** izjavio je da prestanak važenja zakona o sanaciji definitivno predstavlja prestanak zloupotreba vlasti na tom području i zatvara vrata privilegijama i privilegiranim područjima te kršenju ustavnih normi o jednakosti i solidarnosti svih građana. Time, naglasio je, prestaje važiti i vrlo visoko ostvarena razina nezakonitosti i neodgovornosti bivše vlasti i građani više neće iz svojih džepova plaćati »griješ struktura«, što je simboliziralo prošlu vlast.

Zastupnik je podsjetio kako zahvaljujući diskrecijskim odlukama Hrvatske narodne banke i njezina Savjeta te Vlade RH Vukovarsko-srijemska županija odnosno dobar dio Slavonije nije bio proglašen područjem od posebnoga državnog interesa.

• Prestanak važenja ovog zakona znači prestanak zloupotreba vlasti u bankarstvu i zatvara vrata privilegijama i privilegiranim područjima te kršenju ustavnih normi o jednakosti i solidarnosti svih građana.

Reagirajući na osvrte o odgovornosti bivše vlasti, dr. **Đuro Njavro (HDZ)** ustvrdio je da se oko 80 posto od spominjanih 50 milijardi odnosi na promašaje jugoslavenskog bankarstva, na staru deviznu štednju te manje od 20 posto na postratnu sanaciju.

Ako mislite da nije bilo zloupotreba u rješavanju Dubrovačke i drugih banaka onda se ne razumijemo u nekim stvarima – rekao je **Božidar Tušek**, ustvrdivši da Njavro nije ispravio njegov navod te da stalno vraćanje u povijest nije dobrodošlo.

Dr. **Đuro Njavro** se, u nastavku izlaganja, osvrnuo na četiri pokušaja sređivanja stanja u bankarstvu, podsjetivši da je prvi bio – sređivanje loših poslova naslijeđenih banaka do 1990., što je koštalo više od 6 milijardi maraka. Hrvatsko iskustvo propadanja banaka šaroliko je – pokazalo se da su propale banke s jednim vlasnikom (koji je sam sebi ili svojim davao kredite), ali i banke s više od pet tisuća dioničara (gdje se ne može reći da su vlasnici utjecali na loš rad banke). Izbor je pritom bio, s gubitkom u oba slučaja – da li promašaj socijalizirati putem sanacije ili dopustiti da gubitak bude na strani štediša i onih koji su poslovali preko tih banaka – rekao je zastupnik, ustvrdivši da je dosadašnja vlast iz opravdanih razloga preferirala sanaciju.

Prijedlog nove vlade nazvao je hrabrim i rizičnim, upozorivši da će se time sačuvati Proračun, ali da će neusporedivo većem riziku biti izloženi štediši i poslovni ljudi.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: zahtjev za pojačanom kontrolom nad bankama (to je, prethodno, traženo u više navrata) i razvijanjem nadzorne funkcije za osiguranje štednih depozita te prijedlog (isto HDZ predložio 1998.) da se osigurani iznos štednog uloga podigne na 360 tisuća kuna.

Mr. **Marin Jurjević** podsjetio je dr. Njavru kako su Dubrovačku i druge banke sanirali građani Hrvatske pa su svi oni izgubili na određeni način, na što je dr. **Đuro Njavro** uzvratilo da

je štediša nakon sanacije Dubrovačke banke imao isti štedni ulog i mogao doći do njega, dok je štediša u drugim bankama koje su otišle u stečaj taj ulog izgubio i sada od Državnog proračuna čeka na isplatu 100 tisuća kuna.

Postupci se vode i protiv člana sadašnje Vlade

Drago Krpina (HDZ) započeo je izlaganje napomenom kako se svaka prilika koristi za opći napad i kriminalizaciju Vlade i vlasti HDZ-a. Iako je, po njegovim riječima, poznato da se samo petina od 50 milijardi kuna odnosi na zbivanja poslije 1990. uvijek iznova podvaljuje se notorna laž kako je ta sredstva pokrala HDZ-ova vlast i kako to moraju platiti porezni obveznici.

Predsjedniku Hrvatskoga državnog sabora, Zlatku Tomčiću, zastupnik je zamjerio što je govoreći u Skupštini Vijeća Europe spomenuo samo kaznene postupke protiv dužnosnika bivše Vlade, a ne i to da se oni vode i protiv člana sadašnje Vlade (sumnja za kriminal u gospodarstvu odnosno u tijeku privatizacije). Vode se, dometnuo je, i postupci protiv nižih dužnosnika u lokalnoj samoupravi koji nisu članovi HDZ-a (protiv bivšeg gradonačelnika Paga).

Zastupnik Krpina priznao je da nadležne institucije nisu bile učinkovite te da su počinjene i ne baš male greške u svezi s bankarskim sustavom. Prva je bila to što su se hrvatske banke privatizirale u skladu s jugoslavenskim zakonom i što su »naslijeđeni« direktori i uprave vodili glavnu riječ u procesu privatizacije. Zahvaljujući tome, »jedna banka u Dalmaciji« dala je kredit istaknutom članu SDP-a da kupi brodogradilište, rekao je. Druga je pogreška bila ta što se dopustilo da se banke osnivaju prema veoma niskim kriterijima i neke od novih banaka poslužile su se prevarama – obećale su ljudima enormno visoke kamate na štednju, ali su i u tome sudjelovali neki dužnosnici iz sadašnje Vlade – rekao je zastupnik Krpina, ustvrdivši da ni sadašnji ministar Čačić ne može – »ako je informacija točna, a mislim da jest« – biti amnestiran ako je bio predsjednik Skupštine Glumine banke.

Napomenuvši da se slaže s utvrđivanjem pojedinačne odgovornosti, zastupnik je rekao kako bi trebalo vidjeti je li kasno za utvrđivanje odgovornosti »direktora i aktera u gospodarstvu do 1990., koji su prouzročili četiri petina razloga da se 50 milijardi kuna potroši na sanaciju banaka«.

• *Svaka prilika koristi se za opći napad i kriminalizaciju Vlade i vlasti HDZ-a.*

Još se založio za »popravljanje« Zakona o bankama, s tim da bi za banke u kojima će država jamčiti za štednju trebalo propisati posebne uvjete, dok bi u slučaju onih koje se neće pridržavati posebnih uvjeta građanin sam morao preuzeti rizik.

Ispravci navoda

Da ima pravo na diskvalifikacije, ali da su njegovi prethodnici govorili o činjenicama – izjavio je **Branislav Tušek**, dometnuvši još da Krpina govoreći o menadžerskim kreditima što ih je davala Riječka banka nije rekao kako je riječ o veoma uspješnom menadžeru. I **Ivan Ninić** javio se za ispravak netočnog navoda s tim u svezi. Nijedan član SDP-a nije vlasnik brodogradilišta, zastupnik Krpina vjerojatno je aludirao na najuspješnijeg menadžera najuspješnijeg brodogradilišta (»Viktor Lenac«) na kojega je SDP ponosan, rekao je. Dometnuvši zatim kako nijedna banka tada nije bila pod utjecajem SDP-a nego »Zna se« stranke na vlasti.

Potaknut formulacijom zastupnika Krpine, **Vladimir Gotovac (LS)** apelirao je na zastupnike da ne iznose podatke za koje nisu sigurni da su točni, a osobito da se pritom ne spominju imena i funkcije. Potpredsjednik Sabora, predsjedavajući, **Baltazar Jalšovec**, složio se da bi to bilo dobro, ali podsjetio kako upravo zastupnički imunitet služi za to da se zastupnici zaštite u slučaju tužbe.

Radi ispravka netočnog navoda za riječ se zatim javio **Damir Kajin (IDS)**. Jedino bitno pitanje, i bankarska logika, je ta vraća li gospodin Vrhovnik zajam ili ne, a pošto vodi jedno od najuspješnijih brodogradilišta vjerojatno to i čini – rekao je. Netočnom je zatim nazvao i tvrdnju zastupnika Krpine kako je bivša Vlada odgovorna tek za 20 posto od 50 milijardi kuna, ustvrdivši da je odgovornost nove vlasti barem 18 milijardi kuna (oduzme li se saniranje stare štednje i obveznice od milijardu dolara).

Krpinu je ispravio i **Josip Leko (SDP)**. Ako su za stanje u bankarstvu odgovorni direktori koji su radili prema bivšem jugoslavenskom zakonu tada je procesuiran određen broj krivih direktora – rekao je. Netočnim je nazvao i podatak da je sanacija ba-

naka koštala samo 50 milijardi, upozorivši na podatke, koji to opovrgavaju, iz Izvješća Hrvatske narodne banke.

– Dokle ćeš ti Krpina zlorabiti našu strpljivost – upit je kojim je ispravak netočnog navoda započeo **Mladen Godek**. Ustvrdivši kako je neizmerno strpljenje potrebno da bi se slušalo kako je za propast bankovnog sustava kriva bivša oporba odnosno sadašnja vlast. Zar zaista smatrate, ako je i to točno, da se moramo ispričati što mislimo da je HDZ ukradio 50 milijardi, a samo je 10 – upitao je.

Predsjedavajući, **Baltazar Jalšovec** upozorio je Godeka da se ne koristi tako oštrim izričajima, a zatim je uslijedio ispravak šest netočnih navoda – što ih je uočio **Drago Krpina**. Zastupnika Tušeka upozorio je da je govorio o banci u Dalmaciji, a Rijeka (Riječka banka) nije u Dalmaciji. Izjavio je zatim kako se na jahti »toga velikoga menadžera SDP-a vrlo udobno vozao aktualni hrvatski premijer i ondašnji predsjednik SDP-a« te kako je Vrhovnik diskrecijskom odlukom direktora banke u Dalmaciji, a ne Riječke dobio kredit (a možda je bilo drugih sposobnih poduzetnika koji nisu).

Zastupnik nije tvrdio kako se premijer nije vozio na jahti – bio je komentirao **Baltazara Jalšovca**, popraćen pljeskom.

Vožnja gospodina Račana na jahti dokaz je netočnog navoda Ninića – bio je odgovor **Drage Krpine**. Koji je zatim napomenuo kako bi savjete Vlade Gotovca prije svega trebali poslušati oni koji se godinama pozivaju na tzv. pouzdane izvore te upozorio da osobno nije spomenuo Vrhovnika. Godeku je uzvratilo kako je njegov izričaj sa stanovišta pismenosti vrlo upitan. Pitanjem kućnog odgoja, a ne političkim, okvalificirao je to što mu se Godek obratio sa ti.

I **Ivan Penić** imao je zamjerke Kajinu. Kako reče, čitava je njegova matematika netočna.

Romano Meštrović (SDP) rekao je kako je direktor banke koju spominje Krpina javno izjavio da radi po nalogu i u skladu s voljom HDZ-a pa da su prema tome i ti krediti bili na temelju volje HDZ-a.

Uz napomenu da zastupnik Krpina namjerno izvrće činjenice, **Ivan Ninić** podsjetio je da je vlasnik »Viktora Lenca« stranac koji je Vrhovnika, koji je kupio osrednji brod a ne jahtu, kao menadžera ostavio zato što cijeni znanje i sposobnost. Točno je da je u rukovodstvu banke koja je dala kredit bilo i HDZ-ovaca, ali – kako reče –

dogodilo se i da su se oni ponašali gospodarski pa uspješnom poduzeću dali kredit. **Branislav Tušek** je pojasnio kako se sadašnji premijer vozio u privatnoj jahti – za razliku od pripadnika bivše vlasti koji su koristili privilegije i vozili se na državnim.

Zastupnik **Krpina** precizirao je kako je direktor banke bio istaknuti aktivist SDP-a, »zapravo SKH-a« i nikad član HDZ-a. Ustvrдио je zatim kako je normalno kada se državni dužnosnik vozi na državnoj jahti, ali je sumnja na korupciju kada se visoki partijski dužnosnik vozi na privatnoj jahti. **Romano Meštrović** pojasnio je kako je bivši direktor spomenute banke smijenjen po nalogu HDZ-a jer nije htio sprovesti politiku HDZ-a. Da je to netočno ustvrдио je **Drago Krpina**, podsjetivši zastupnika kako je prethodno izjavio kako je taj direktor provodio politiku HDZ-a. Ovime je polemika bila završena.

Hrabar potez

Tonči Žuvela (SDP) podržao je Prijedlog, nazvavši ga izuzetno hrabrim potezom kojim će se, vjerojatno, povećati stupanj odgovornosti svih dijelova bankarskog sustava. Sanacija je – unatoč zastrašujućem iznosu – bila nužnost i polučila je značajne rezultate u održavanju poželjne stabilnosti financijskog sustava. Priznao je da je u primjeni bilo propusta, selektivnog pristupa pa i nepravilnosti koje bi trebalo sankcionirati. Krize nisu ekskluzivitet Hrvatske i donošenje zakona neće riješiti taj problem, rekao je zastupnik, predloživši da se u budućnosti puna pažnja posveti osiguranju štednih uloga.

I **Jadranko Mijalić (HSL)** podržao je predloženi zakon, uz prijedlog da se osnuje interdisciplinarna grupa (predstavnik Hrvatske narodne banke, Ministarstva financija i Državne agencije za sanaciju banaka) koja bi utvrdila stvarni trošak sanacije banaka. Analizirajući postupke i troškove sanacije, zastupnik je posebno upozorio na to da su banke kroz svoja potraživanja praktički ulazile u vlasništvo pojedinih poduzeća te na taj način umnogome onečišćavale svoje portfelje. Napuhavao se kapital, izdavali su se krediti za kupnju dionica banaka, a vlasnici kredita dividendama su isplaćivali kredite i iz kvazi-dioničara prelazili u prave dioničare. Javio se sustav konzumerskog kreditiranja koji je forsirao kreditiranje potrošnih dobara (automobil i dr.). Banke praktički nisu posjedovale državne vrijednosne papire, koji predstavljaju najvredniji dio aktive pa su

gotovo sve u skupini visokorizičnih banaka, napose one sklone rapidnoj ekspanziji. Sve to vrijeme u Hrvatskoj ne postoji tzv. kreditna povijest – ne zna se tko je kome i koliko dužan te koliko je tko financijski discipliniran.

• Zakon o sanaciji i restrukturiranju banaka treba ukinuti zato što je omogućio da banke budu karika u lancu unaprijed smišljenog plana kako novac poreznih obveznika prebaciti u privatne džepove.

Nenad Stazić (SDP) izjavio je kako Zakon o sanaciji banaka treba ukinuti zato što je on omogućio da banke budu karika u lancu unaprijed smišljenog plana kako novac poreznih obveznika prebaciti u privatne džepove. Da je riječ o tome, po njegovim riječima, potvrđuje i sadržaj članka 3., kojim je predviđeno da će banke imati rizične plasmane. Scenarij je, kako reče, javno objavljen i prikazan kao politički program – sto bogatih obitelji (odabranih po političkoj volji jedne stranke) trebalo je donijeti sreću i bogatstvo cijeloj zemlji. Neke od glava tih obitelji danas su u pritvoru i brane se šutnjom. Političkom su voljom ušli u uprave i nadzorne odbore poduzeća koja su od banaka tražile kreditiranje za tobožnja daljnja ulaganja. Jamstvo za kredite bila je vrijednost poduzeća kojima su upravljali, a odobravani krediti bili su nekoliko puta veći od temeljnog kapitala tih poduzeća. Banke koje su odobrile kredite ostale su vlasnici dionica takvih poduzeća, ali nisu mogle povratiti svoj novac. Stotine milijuna nestalo je tako samo u Slobodnoj Dalmaciji, napomenuo je zastupnik.

Zastupnik je izlaganje završio zahvalom za utvrđivanje odgovornosti onih koji su pod političkim pritiskom u bankama odobravali rizične plasmane, a i onih koji su izvršili politički pritisak.

Ivan Šuker (HDZ) nazvao je ocjene zastupnika Stazića netočnim i proizvoljnim, uz napomenu kako se zaboravlja da je za sanaciju onoga do 1990., što je HDZ naslijedio, utrošeno 5 milijardi stare devizne štednje, odnosno da se zaboravlja na 2 milijuna žiro-računa hrvatskih građana koji su završili u Beogradu.

Da nije bilo nikakvog scenarija Staziću je odgovorio **Ivan Penić (HDZ)**, uz upit gdje su dokazi o smišljenom planu.

Nenad Stazić je Šukeru odgovorio da nije govorio ni o kakvim brojkama pa ne zna što je to taj zastupnik ispravljao. Peniću je, pak, rekao kako je kao bivši ministar unutarnjih poslova možda bio najodgovorniji za istraživanje takvih planova, dometnuvši kako će oni, nema sumnje biti istraženi sada.

Daj Bože da se istraži i da vidimo takve scenarije i planove – bio je komentirao **Ivana Penića**. Radi ispravka netočnog navoda za riječ su se zatim javili **Ivan Šuker** (s upozorenjem da je riječ o brojkama državnih institucija) i **Dubravka Horvat** (koja je citirala guvernerove riječi kako uzroke krize prvenstveno treba tražiti u pogrešnoj politici i poslovnoj strategiji koja se, među ostalim, izražavala i održavala i u posuđivanju uskim skupinama povezanih poduzeća koja nisu vraćala kredite) te, ponovo, **Nenad Stazić** (da bi kategorički opovrgao kako je govorio o brojkama).

Izostat će prilično dobra zaštita malih štediša

Zašto će se suzdržati kod glasovanja objasnio je **Tonči Tadić (HSP)**. Po njegovim riječima, problem s kojim se suočava Hrvatska nije – je li povoljnije sanirati banke sredstvima iz Proračuna ili je bolje taj teret prebaciti na štediša već je riječ o potrebi kontrole plasmana kredita. Predloženim kontrola neće biti pojačana, a eliminirat će se zasad prilično dobra zaštita malih štediša (osiguranje do 100 tisuća maraka). Ako se spomenuta dilema riješi odlukom u korist stečaja to vodi do porasta nepovjerenja u bankarski sustav, a nema izlaska iz gospodarske krize bez pojačane štednje – rekao je zastupnik, upozorivši da je dodatna opasnost najavljenom stavljanju Agencije za restrukturiranje i sanaciju banaka pod portfelj Hrvatskog fonda za privatizaciju.

Spomenutih 50 milijardi za sanaciju utrošeni su korisno – u svrhu poticanja povjerenja u bankarski sustav, smatra zastupnik i ukazuje kako, međutim, valja postaviti pitanje odgovornosti. Ne može se potrošiti čitav jedan proračun za sanaciju a da nitko nije odgovoran za stanje zbog kojeg su potrošena tolika sredstva – rekao je. Potreban je cjelovit pristup materiji – novi Zakon o bankama, valja bolje razraditi krizne mehanizme i

bolje odrediti ulogu Hrvatske narodne banke.

• 50 milijardi za sanaciju utrošeno je korisno – u svrhu poticanja povjerenja u bankarski sustav, ali se ipak ne može potrošiti čitav jedan proračun za sanaciju a da nitko nije odgovoran za to što su potrošena tolika sredstva.

Da nije točno kako će se ukidanjem Zakona o sanaciji eliminirati osigurana štednja – upozorila je zastupnika Tadića **Dragica Zgrebec**. I bankama u sanaciji i onima u stečaju garantira se osigurana štednja – rekla je.

Odluke o sanaciji – po političkom te, nerijetko, obiteljskom kriteriju

Nakon napomene kako »harlekijada« u raspravi odnosno salve smijeha pokazuju što neki zastupnici misle o sudbinama malih hrvatskih ljudi kojima su propadale životne uštedevine (a bilo je i suicida zbog egzibicija političkih i financijskih moćnika bivše garniture), **Željko Malević (SDP)** izrazio je podršku predloženom zakonskom prijedlogu. Po njegovim riječima rizični plasmani stimulirali su se člankom 3. Zakona o sanaciji jer su mnogi znali da će biti sanirani zabrazde li previše.

Iz izlaganja ovog zastupnika još izdvajamo: zalaganje za povećanje gornje granice uloga osigurane štednje; ocjenu kako se problemi hrvatskog bankarstva ne mogu prevladati samo na neka davna politička vremena (jer bi iz toga proizlazilo da bivša vlast nije imala nikakvog utjecaja na ono što se događalo u hrvatskom bankarstvu); tvrdnju kako se, nerijetko, odluka o tome koga sanirati donosila po političkom i obiteljskom kriteriju; izjavu kako su u ovladavanju bankama, pa i dijelovima turističko-hotelskog kompleksa, korištene i tajne službe.

Zastupnik je uz to rekao kako su članovi obitelji bivšeg predsjednika vladajuće stranke brzinom svjetlosti razvili mrežu bankarstva u Hrvatskoj te ustvrdio kako je doista program o 100 bogatih obitelji javno iznesen na 2. saboru HDZ-a. Osnovni je uzrok problema taj, naglasio je, što ni Savjet guvernera ni guverner nisu imali

dovoljno hrabrosti, političke moći a niti volje da se suprotstave pritiscima da se plasmani usmjere prema lancima tajkunskih poduzeća.

Opet polemike

Ivan Penić negirao je tvrdnju o sudjelovanju tajnih službi u bankarstvu, napomenuvši kako će to morati dokazati sudovi.

Vladimir Šeks rekao je, negirajući Malevićeve navode, kako je program HDZ-a – tržišno-socijalno gospodarstvo, a nikako vladavina 100, ili koliko već, bogatih obitelji. I mr. **Nevio Šetić (HDZ)** negirao je ovu Malevićevu tvrdnju, ustvrdivši najprije kako ovaj ima potpuno krivu percepciju HDZ-a. Ako je, kako reče, tvrdnja točna – praksa se nastavlja, politika se sada u toj mjeri uključila u djelovanje na bankarski sustav da se čak zbog »jedne banke u Istri« prijetilo autonomijom, zahvaljujući čemu je sanirana. Da bi dokazao netočnost tvrdnje o 100 obitelji podsjetio je na izvršenu privatizaciju stanova – u kojoj je vrlo povoljno stanove kupilo više do 300 tisuća ljudi.

Željko Malević je Peniću na to odgovorio kako teze o 100 obitelji »piše u političkoj praksi« te kako je to bila parola koju je predsjednik HDZ-a opevavano višekratno spominjao kao poželjni koncept gospodarskog razvika Hrvatske. Zastupniku Šetiću, odgovorio je da involviranje političkih moćnika u bankarski sustav nije podržavao prije niti podržava danas.

Ljerka Mintas-Hodak reagirala je na »niz netočnih navoda i uvreda na račun HDZ-a«, zatraživši od Malevića da navede konkretnu situaciju u kojoj je predsjednik Tuđman pozivao da se u Hrvatskoj ostvari teza o 100 bogatih obitelji. **Vladimir Šeks** rekao je kako je predsjednik Tuđman višekratno, pa i u Saboru, naglašavao kako će Hrvatska biti bogata koliko i njene obitelji, ali da je spominjanje 100 obitelji nešto sasvim drugo, uz apel da se ne stavljaju u usta riječi čovjeku koji više ne može govoriti.

Trijumfalni poklič s 2. sabora HDZ-a odnosio se upravo na ovu tezu – ustrajao je **Željko Malević**, dometnuvši kako je mnogo više obitelji koje nisu bogate, dok su se bogate bogatije na način koji nije čestit.

Nije točno da je to bio poklič niti da ga je dao predsjednik Tuđman. Točno je da ima bogatih obitelji koje su bogatstvo stekle nepošteno, ali to nije bio dio programa HDZ-a niti posljedica poziva predsjednika Tuđmana – riječi su **Ljerke Mintas-Hodak**.

Nevio Šetić ocijenio je da je nužna jedna šira ocjena uloge predsjednika Tuđmana, a ne da se kroz mikrodetalje ocjenjuje takvo jedno djelo.

Ivan Ninić izjavio je kako nije točno da nisu spominjane obitelji – osobno je to čuo, ne zna samo je li riječ o 100 ili 200 obitelji. Točno je, međutim, kako predsjednik Tuđman nije spomenuo 100 (ili 200) bogatih obitelji koje su se stvarno obogatile i to većinom na nepošten, kriminalan način, »koji osjeća cijela Hrvatska«.

U novom, trominutnom javljanju, **Ivan Penić** podržao je zakonski prijedlog, kao – kako reče – znak opomene svim bankama da će kad propadnu uistinu propasti i kao poruka svima koji žele super kamate da će ostati bez svega – bez glavnice i bez kamata.

Prijedlog je podržao i **Ivo Fabijanić (SDP)**, osvrnuvši se na vezu između banaka i politike na primjeru Dubrovačke banke. Ona je potpisala garanciju firmi koja je trgovala s jednom jedinicom lokalne samouprave iako je znala da je onaj iza kojega stoji s garancijom financijski nemoćan. U međuvremenu dolazi do sanacije i jedinica lokalne samouprave obavještava Hrvatsku narodnu banku da intervenira jer je očito da je učinjen nelogičan poslovanje potez. Nakon sanacije Dubrovačka banka osporava vlastitu garanciju i traži od jedinice lokalne samouprave da vrati dio uplaćenih obveza koje je ta banka napravila. Postoji opravdana sumnja – rekao je zastupnik – da je u prvom ili u drugom slučaju netko politički zloupotrijebio banku, jer se očito ne može govoriti o logičnom poslovanju banke.

Utvrđiti odgovornost

Mr. **Marin Jurjević** ustvrdio je kako zastupnici trebaju tražiti da se u Saboru odgovori kome su davani (po banku) nepovoljni krediti, tko ih je davao, jesu li ih vraćali oni koji su ih dobili, kome su oprošteni (ako su oprošteni), što su zauzvrat dobivali

oni koji su ih davali te – gdje je novac.

Marijan Maršić (HSS) nije protiv zakona ali se usprotivio njegovu donošenju hitnim postupkom. Ocijenio je da se predloženim ne osiguravaju svi zakonski mehanizmi koji će omogućiti kontinuiran i kvalitetan nadzor i kontrolu banaka te upozorio da nisu predloženi novi zakonski propisi kojima bi se to osiguralo. Osnovni je njegov prigovor da nema odredbi o razrješavanju stanja nastalih dosadašnjom primjenom Zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka. Iz njegova izlaganja još izdvajamo tvrdnju kako analize pokazuju da je Županijska banka mogla biti spašena i da nije trebalo doći do stanja do kojeg je došlo.

Mr. **Marin Jurjević** ispravio je vlastiti netočni navod – zabunom je upotrijebio sintagmu »bivši guverner«.

U ime predlagatelja završnu riječ dao je zamjenik ministra financija, mr. **Damir Kuštrak**. Najprije je objasnio da ukidanje Zakona o sanaciji nije ni u kakvoj vezi s osiguranom štednjom, zatim da bi o visini te štednje trebalo razmisliti, ali tek kad se isplati dug i pojačaju mehanizmi nadzora i kontrole u bankama (i u praksi). Mr. Kuštrak se slaže da bi trebalo dopuniti Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci i Zakon o bankama.

Kad je riječ o Državnoj agenciji za sanaciju banaka, portfelj koji je dobila iz određenih banaka i dalje ostaje u vlasništvu Agencije, samo se prenosi pravo upravljanja Hrvatskom fondu za privatizaciju (radi efikasnosti i operacionalizacije).

Hrvatska je – podsjetio je zamjenik ministra – davala i državne garancije bankama, čime ih je dodatno osiguravala, mimo Zakona o sanaciji banaka.

Većinom glasova Zastupnički dom nije uvažio mišljenje Županijskog doma, koji nije podržao donošenje ovog zakona (za neuvažavanje stava Županijskog doma bilo je 66 zastupnika, a 25 protiv).

Zakon o prestanku važenja Zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka i prestanku važenja članka 90. i članka 122, stavka 1. točke 4. Zakona o bankama, Zastupnički dom izglasao je sa 86 glasova »za«, jednim »protiv« i 3 »suzdržana«.

J. R.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ARHIVSKOM GRADIVU I ARHIVIMA

Nakon Zastupničkog doma koji je prihvatio Prijedlog ovog zakona o čemu smo pisali u broju 264 od 17.

svibnja na strani 24., pod naslovom »Predloženi zakon tek polovično i prijelazno rješenje«, Županijski je dom bez rasprave podržao prihvaćanje Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima – predlagatelj Vlada RH. Učinio je to jednoglasno i na prijedlog svojih radnih tijela – **Odbora**

za zakonodavstvo i Odbora za naobrazbu, znanost, kulturu i šport.

Vlada drži da će se donošenjem predloženog zakona postići racionalizacija unutarnje organizacije Ministarstva kulture, a bez posljedica na stručnost, djelotvornost i učinkovitost u obavljanju zakonom određenih poslova iz područja arhivske djelatnosti. **J. Š.**

IZVJEŠĆE MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA

Mandatno-imunitetno povjerenstvo dostavilo je Zastupničkom domu svoje Izvješće o početku mirovanja zastupničkog mandata zastupniku **Ivi Čoviću** i početku zastupničkog mandata njegovoj zamjenici **Ljiljani Kuhta**.

Stajalište Povjerenstva uvodno je obrazložila njegova predsjednica **Milanka Opačić**. Mandatno-imunitetno povjerenstvo Zastupničkog doma je, na svojoj sjednici održanoj 9. svibnja 2000. godine, razmotrilo obavijest koalicije stranaka SDP-a i HSL-a, ko-

jom su izvijestili Povjerenstvo da će umjesto zastupnika **Ive Čovića** zastupničku dužnost obnašati njegova zamjenica **Ljiljana Kuhta**.

Sadašnja dužnost **Ive Čovića** nespojiva je sa zastupničkom dužnošću, sukladno članku 9. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski državni sabor, pa će njegov mandat mirovati, a zastupničku dužnost obnašati njegova zamjenica.

Predsjednik je potom Prijedlog odluke dao na glasovanje.

Odluka je donesena jednoglasno: **Ljiljana Kuhta** počinje obavljati zastupničku dužnost od 1. ožujka 2000. godine. Zastupnica **Kuhta** je potom prisegnula da će dužnost zastupnika u Zastupničkom domu obavljati savjesno i odgovorno i da će se u svom radu držati Ustava i zakona i poštovati pravni poredak, te se zauzimati za svekoliki napredak Republike Hrvatske.

I. K.

DENACIONALIZACIJA

Izmjenama Zakona do jasnijih i primjenjivijih odredbi

Povodom postavljenog upita **Marijana Maršića (HSS)**, zastupnika u Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora, hoće li se i kada poduzeti potrebne mjere radi učinkovitije primjene Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, odgovor je dalo **Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave**.

Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine stupio je na snagu 1. siječnja 1997. godine.

Sukladno odredbi članka 65. stavka 3. Zakona o naknadi... prijašnji vlasnik je bio dužan podnijeti zahtjev za naknadu u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona, osim zahtjeva za otkup stana koji je stanar bio dužan podnijeti u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu Zakona.

Zahtjevi su se podnosili nadležnim Županijskim uredima za imovinsko-pravne poslove. Postupak naknade za oduzetu imovinu provodi se po odredbama Zakona o općem upravnom postupku (»Narodne novine«, broj 53/91.) ukoliko Zakonom o naknadi... nije drukčije propisano.

Županijski ured za imovinsko-pravne poslove nakon provedenoga postupka u kojem su utvrđene činjenice odlučne za odlučivanje o zahtjevu donosi rješenje o naknadi za oduzetu imovinu.

Prvostupanjsko rješenje Županijski ured u roku od 15 dana od dana donošenja dostavlja Ministarstvu pravosuđa i Državnom pravobranitelju Republike Hrvatske.

Sukladno odredbi članka 70. Zakona o naknadi... Ministarstvo pravosuđa može u roku od 60 dana od dana primitka prvostupanjskoga rješenja, po pravu nadzora, poništiti prvostupanjsko rješenje po službenoj dužnosti ili na prijedlog Državnog pravobranitelja Republike Hrvatske i predmet vratiti Županijskom uredu na ponovni postupak.

Županijski ured prvostupanjsko rješenje dostavlja strankama i Državnom pravobranitelju Republike Hrvatske, ukoliko Ministarstvo pravosuđa u postupku revizije nije poništilo rješenje.

Postupci za naknadu oduzete imovine su vrlo složeni i potrebno je pri-

BROJ

265

IHS

31. V. 2000.

ložiti svu Zakonom propisanu dokumentaciju. U većini slučajeva podneseni zahtjevi nisu potpuni, pa se za dostavljanje potrebnih isprava daju dodatni rokovi, u kojem slučaju se vrijeme za donošenje rješenja produkuje.

Također, napominjemo da je prema podacima kojima raspolaže Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, u zakonskom roku podneseno 46.309 zahtjeva za povrat oduzete imovine po Zakonu o naknadi..., a i izvan zakonskog roka podnesen je veći broj zahtjeva.

S obzirom na broj podnesenih zahtjeva te činjenicu da se, kako smo naprijed napomenuli, radi o složenim imovinsko-pravnim postupcima, moramo istaći da županijski uredi za imovinsko-pravne poslove ulažu velike napore glede rješavanja predmetnih zahtjeva, a o čemu svjedoči i sve veći broj prvostupanijskih rješenja koja se dostavljaju Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave na prethodni nadzor (do 10. svibnja 2000. zaprimljeno 7040 predmeta).

Napominjemo, da je u tijeku rad na izmjenama i dopunama Zakona o naknadi... kroz koje će se uz uvažavanje ispunjenja obveza koje proizlaze iz Odluke i rješenja Ustavno suda Republike Hrvatske, od 21. travnja 1999. godine (»Narodne novine«, broj 39/99.) u odnosu na ukinute zakonske odredbe, nastojati otkloniti i svi drugi nedostaci u tom Zakonu, a što bi pridonijelo jasnoći Zakona i njegovoj učinkovitijoj primjeni.

Odlukom Ustavno suda Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 43/00.), od 21. travnja 2000. određen je novi rok i to 31. prosinca 2000. u kojem Hrvatski državni sabor treba izmijeniti i dopuniti Zakon o naknadi...

M. S.

GOSPODARSTVO

Zamjena goriva ovisna o prihvatljivosti za okoliš

Na pitanje, tko je »Dalmacijacementu RMC« dopustio da planira 2002. godine mazut zamijeniti ugljenom, koje je postavio Ante Grabovac (HSL) zastupnik u Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora, odgovor je dalo **Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja**.

Tvrtka »Dalmacijacement« je već u razdoblju 1986. do 1992. godine kori-

stila ugljen (uglenu prašinu) kao gorivo u svojim pećima te je u tu svrhu izgradila i odgovarajuća postrojenja za koje posjeduje građevinsku i uporabnu dozvolu. U konkretnom slučaju radi se o namjeni rekonstrukcije dijelova postojećeg postrojenja koja se namjeravaju ukloniti te zamijeniti novim uređajima. Tvrtka »Dalmacijacement« je za namjeravanu rekonstrukciju podnijela 5. travnja 2000. godine zahtjev Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja za odobrenje izrade studije smanjenog sadržaja za provođenjem procjene utjecaja na okoliš sukladno odredbi članka 9. Uredbe o procjeni utjecaja na okoliš (»Narodne novine«, broj 34/97 i 37/97). Ministarstvo je izdalo traženo odobrenje 7. travnja 2000. u kojem je u skladu s odredbom članka 9. navedene Uredbe odredilo i sadržaj studije utjecaja na okoliš. Kroz postupak procjene utjecaja na okoliš, a nakon što tvrtka »Dalmacijacement« podnese zahtjev za provođenje procjene utjecaja na okoliš uz koji mora priložiti odgovarajuću studiju, tek će se ocijeniti je li namjeravana rekonstrukcija (a time i mogućnost korištenja ugljene prašine kao goriva) prihvatljiva za okoliš. Ovisno o ocjeni studije izdat će se rješenje kojim se odobrava ili uskraćuje namjeravana rekonstrukcija, odnosno odobrava li se ili ne korištenje ugljene prašine (članak 30. Zakona o zaštiti okoliša Narodne novine, broj 82/94 i 128/99). Pri tome napominje da se rečeno rješenje može izdati tek pošto se u postupku procjene utjecaja na okoliš provjeri zadovoljava li namjeravana rekonstrukcija postrojenja sve zahtjeve zaštite okoliša.

Nadalje, osim navedenog, može se reći da zamjena mazuta ugljenom ne može povećati onečišćavanje okoliša. Industrija cementa onečišćuje okoliš prevelikim emisijama prašine, što ne ovisi o vrsti goriva, ali se pri današnjem stanju tehnologije može vrlo uspješno riješiti.

O tome postoje brojni primjeri u svijetu, kod nas tvornica cementa Koromačno.

U Republici Hrvatskoj se Uredbom o graničnim vrijednostima emisije

onečišćujućih tvari u zrak iz stacioniranih izvora (»Narodne novine«, broj 140/97) određeni rokovi do kojih se iz proizvodne građevine cementa mora svesti emisija prašine u stroge granice kakve su propisane i u razvijenim zemljama Europe. Tvrtka »Dalmacijacement« donijela je vlasti plan ugradnje suvremenih učinkovitih filtera, koji je u skladu s propisanim rokovima i za sada ga uspješno provodi.

Zbog specifične tehnologije i vrlo visokih temperatura (oko 2000⁰ C) u cementnim pećima je izgaranje bilo koje vrste goriva potpuno i ne prijete nikakva opasnost od kemijskih onečišćenja ovisno o vrsti goriva.

Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja odredit će sve zakonom propisane potrebne mjere da se onečišćenje iz proizvodnih građevina cementa ukloni do krajnjih granica koje se tehnički mogu postići, kako bi se postigao najmanji mogući utjecaj na okoliš i ljudsko zdravlje.

M. S.

PRAVOSUĐE

Ministarstvo nije našlo elemente pristranosti

Mr. Vlado Ožust, (HDZ) zastupnik Županijskog doma Hrvatskog državnog sabora postavio je dva pitanja. Prvo je glasilo: **Je li opravdana sumnja gosp. Roberta Živkovića, punomoćnika gosp. Bože Živkovića iz Vukovara, da je sudac Općinskog suda u Vukovaru donio rješenje pristrano po nacionalnoj osnovi.** Zastupnika je zanimalo i **kada će obitelj Živković moći ući u posjed svojih domova u koje su bespravno i nasilno uselili sadašnji stanari.**

Ministarstvo pravosuđa je odgovorilo da se radilo o provedbi rješenja o ovrsi od 28. veljače 2000. godine radi ispražnjenja i predaje nekretnina bez osoba i stvari u posjed ovrhovoditelja (Bože Živkovića iz Borova Naselja). U međuvremenu je 7. travnja zaprimljena žalba ovršenika (Dragana Lapčevića iz Borova Naselja) na to rješenje. Općinski sud je tada 10. travnja 2000. godine dozvolio povrat u prijašnje stanje te je provođenje ovrhe odgođeno do daljnje odluke suda. Protiv ovog rješenja nije dozvoljena posebna žalba, sukladno odredbama Zakona o parničnom postupku. Ocjenom naprijed navedenog, Ministarstvo nije našlo da bi odluka od 10. travnja bila donesena »pristrano na nacionalnoj osnovi«, a očito je da je

BROJ
265

IHS
31. V. 2000.

donesena na temelju Ovršnog zakona i Zakona o parničnom postupku. Što se tiče drugog pitanja, daljnje postupanje o ovom ovršnom predmetu znat će se nakon što se riješi žalba ovršenika Dragana Lapčevića. Na kraju odgovora Ministarstvo navodi da je, sukladno zakonu, požurilo rješavanje navedenog predmeta.

M. S.

VLASNIŠTVO

Prodaja udjela u »Laguni Novigrad«

Zastupnik Zastupničkog doma **Damir Kajin (IDS)** postavio je pitanje u svezi s **prodajom udjela u tvrtki »Laguna Novigrad« d.d. Novigrad.**

U odgovoru, koji je dalo **Ministarstvo turizma**, stoji da je pitanje prijenosna dionica regulirano Zako-

nom o trgovačkim društvima prema kojem statut društva mora sadržavati odredbe o tome idaju li se dionice koje glase na donositelja ili na ime. Po statutu društva »Laguna Novigrad« d.d. Novigrad, izdaju se dionice koje glase na ime. Statutom je određeno i da prijenos dionica podliježe prethodnoj suglasnosti uprave društva, koja se daje ili uskraćuje najkasnije u roku od dva mjeseca od dana podnošenja zahtjeva. Odredbe statuta govore da se ne mora dati suglasnost Društva za prijenos dionica na ime

koje se stječe nasljeđivanjem, podjelom imovine bračne zajednice i u izvršnom postupku te za prijenos osnivačkih dionica u vlasništvu Hrvatskog fonda za privatizaciju i mirovinskih fondova te u vlasništvu Privredne banke d.d. Zagreb. Ugovorom o porodaji dionica sklopljenim 17. prosinca 1999. godine između Privredne banke d.d. Zagreb i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB), Privredna banka prodala je 114.911 dionica »Lagune Novigrad« DAB-u čime je on postao vlasnik 35,60 posto dionica tog poduzeća. Ministarstvo je napomenuo i kako je poznato s namjerom »Lagune Novigrad« da kupi vlastite dionice iz portfelja DAB-a što je i podržalo, imajući na umu činjenicu da bi se time smanjila difuzna vlasnička struktura tvrtke i pojačala vlasnička i upravljačka odgovornost.

M. S.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

- * OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
- * REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj
- * GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
- * TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović
- * ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6, tel: 01/4569-722;
fax: 6303-018
- * POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
- * PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR. 30102-637-2650, Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6
- * www.SABOR.HR

Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskoga državnog sabora